

Leerzame zinnebeelden

<https://hdl.handle.net/1874/39980>

ADR. SPINNIKERS
LEERZAAME
ZINNEBEELDEN.

VERKLARING
VAN DE
VOORPLAAT.

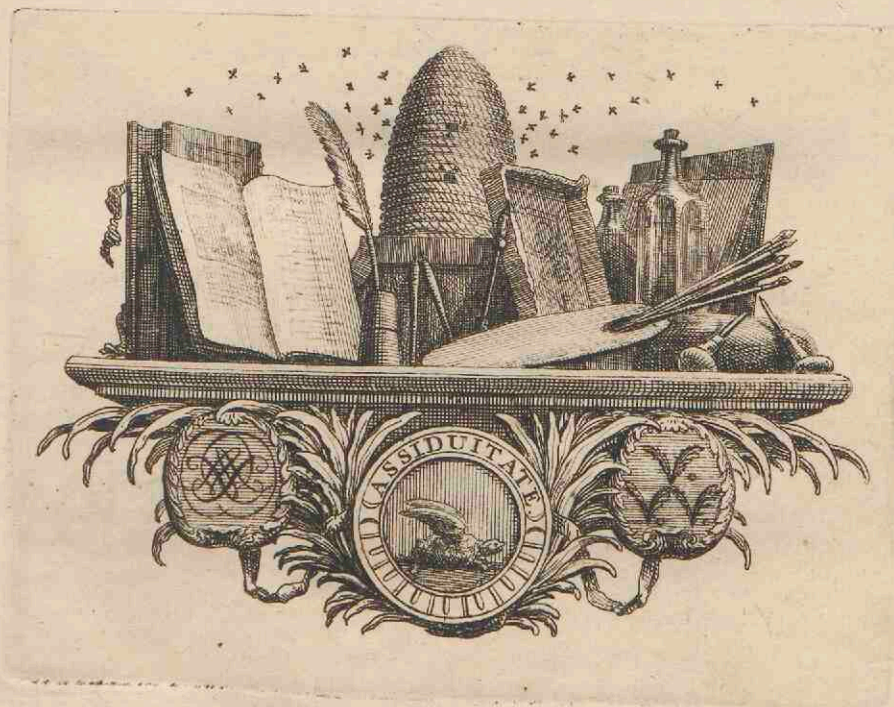
De Leerzaamheid, gekend aan 't spiegelglas, dat brand
Op haaren boezem, en den Vogel, wiens verstand
Veele and'ren overtreft, die door den hemel zwieren,
Terwyl zy treed op 't Zwyn, 't onleerzaamste aller dieren,
Vertoont zich in de zaal der Wysheid, en beschouwt
Een tafereel, waar in zy leevend ziet ontvouwd,
Hoe Jezus, wyl hy hier als Gods Gezant verkeerde,
De schaaren uit het schip door Zinnebeelden leerde,
Gelyk het muurwerk zelf met puiksteraaden praaft
Van beelden, naar 't ontwerp van 's Heilands reën gemaald.
Dit voorbeeld noopt haar, om op 't eigen spoor te treden,
En Zinnestoffen tot haar onderwys te smceden.
De zucht tot 's naastens heil, die in den Pellikaan
Haare ed'le werking toont, beweegt en dryft haar aan,
Om haar' bedenkingen aan haare twee gespeelen,
De Dicht- en Teken-kunst, gulhertig meê te deelen,
Die beide vaardig staan, om naar hun lust in dicht
En print de ontvangen' stof te brengen in het licht.
't Verschiet ter wederz)de en 't bywerk doen aanschouwen
Een deel der schetsen, in dit Zinnewerk ontvouwen.
En 't leerzaam Kinderpaar scheidt met gelyken drift
En iwer zyn vermaak in tafereel en schrift.

LEERZAAME
ZINNEBEELDEN,

Berymd door

ADRIAAN SPINNIKER.

Te HAARLEM,
By IZAAK VANDER VINNE, Boekverkooper in de
Warmoesstraat. 1714.

V O O R R E D E N .

Gy, die uw' leeslust niet aan kluchten,
Maar steeds aan nutte stoffen wyd,
Wy offeren aan u de vruchten,
Geteeld in onzen tussentyd;
Een' reeks van vyfmaal tien gedichten
Op veelerleie maat en trant,
Met tafereelen, om te sichten,
Verrykt door VANDER VINNES hand,
Geschikt naar inhoud van de zaaken,
In ider maatgezag vermeld,
Om des te beter 't wit te raaken,
Dat zich de geest had voorgesteld.
Ontvang ze in gunstig welbehaagen,
Of 't hert daar eenig nut in vond.
Doch zo misschien uw' ziel mogt vraagen
Naar onderrichting, uit wat grond
Deez' Zinnebeelden zyn gereezen,
Wy zeggen u, tot klaar bescheid,
Uit denken, hooren, zien, en leezen;
Het zy de geest in eenzaamheid
Ging weiden in bespiegelingen
Van 't geen geschied, of kan geschiên,
En in zo veel' veranderingen
Zich menig voorwerp aan zag biên;
Het zy we ons in gezelschap vonden,
Daar redenen, vol kracht en zoet,
Ons dikmaal stof verleenen konden
Tot onderhouding van 't gemoed;
't Zy onder 't wandelen voor de oogen
Een beeld verscheen, dat hert en zin

*

Hield

V O O R R E D E N.

Hield in befchouwing opgetoogen,
 En wierp ons zaad van leering in;
 Het zy we, om kennis te vergad'ren,
 Zomwyl met nuttig onderzoek
 Ons bezig hielden in 't doorblad'ren
 Van 't een of 't ander deftig boek.
 Dus lieten we ons niet slechts bepaalen
 In 't bloemperk van ons eigen hof;
 Maar, even als de byen daalen
 In veele beemden, ryk van ftof,
 Zo graafden we op verfcheiden' gronden,
 En plukten met bedaarde keur
 De bloemen, die ons lieflykft stonden,
 En allerschoonft van verw en geur.
 Indien gy verder wenft te weeten,
 Met welk een inzicht ons gemoed
 In deezen arbeid was bezeten,
 Het kent geen ander wit, dan goed.
 By 't zoet der dichtkunft, niet te ontvouwen,
 Is zyn' beooging anders geen,
 Dan eerft zich zelve op te bouwen
 In weetenfchap en goede zeën;
 Daarna ook anderen te ftrekken
 Tot nut en voordeel, om het hert
 Van al 't vergangbaar af te trekken,
 En 't zondenkwaad, de bron van fmert;
 Op dat het, van dien laft ontheven,
 Geflaag verkeeren mogt by God,
 En vlytig langs de paden ftreeven,
 Die leiden naar het hoogfte lot.
 Dat zult gy overal zien ftraalen;
 Het zy wy 's waerelds idelheid,
 En 't wis verderf voor de oogen maalen,
 Aan haar' beminnaars toegeleid;

't Zy

V O O R R E D E N.

't Zy we, om de ziele te bekooren,
 Haar brengen 't schoon en zoet der deugd
 Naar ons vermogen klaar te vooren,
 Met haar gevolg van eer en vreugd;
 't Zy we op bezondere gebreken,
 Of deugdepligten stille staan;
 Het zy wy 't hert, byna bezweeken
 Door rampen, die het zwaar belaân,
 Of van mismoedigheid aan 't treuren,
 Die 't anders licht geheel verwon,
 Door troostreên zoeken op te beuren,
 Geschept uit Gods genadebron.
 Met lust naar zulk een wit bevangen,
 Was minst de zorg, om met sieraân
 Van woordenpraal ons werk te omhangen,
 Waar door het oor slechts word voldaan;
 Maar om de waarheid van de dingen
 In haare waarde voor 't gezicht
 Te brengen, dat ze in 't hert mogt dringen,
 En ider noopen tot zyn' pligt.
 O! was dit einde in alle deelen
 Zo wel bereikt, als voorgeleid,
 Zo zoude onze arbeid vruchten teelen
 Van overdierb're nuttigheid.
 Hoe na ons werk dit wit kan raaken,
 Hoe verr' het van dit oogmerk wykt,
 Dat vonnis staat u op te maaken,
 Wanneer gy 't aan den proeffsteen strykt
 Van 't Heilig Woord, dat, zonder vlekken,
 En enkel waarheid, geeft, en licht,
 De bron en regel moet verstreken
 Van alles wat men spreekt of dicht.
 Alleen, alleen breng in 't doorloopen
 Van deeze bladen stadig aan

V O O R R E D E N .

Een' ziele toe , voor waarheid open ,
 En recht met heilzucht aangedaan.
 En of gy meer dan eens in 't leezen
 Gelyke stof verhandeld vond ,
 Of laat het u geen hinder weezen ,
 Zo ze anders rust op rechten grond.
 Genoeg word nimmer spraak gehouden
 Van eenig stuk , dat nimmermeer
 Genoeg geleerd word , was by de ouden
 Een' wisse zinspreuk , die weleer
 By Jezus Kruisgezant kon gelden ,
 Wanneer het hem niet lastig viel
 Dezelve dingen weêr te melden
 Tot nut voor ider Christenziel.
 En die zich op rechtschapeu' wyze
 Van graagen honger voelt gepord ,
 Is welvernoegd , schoon de eigen' spyze
 Hem meer dan eens gebooden word.
 Zo ondertussen onze reden
 Een eenig hert beweegen mogt ,
 Om af te zien van de idelheden ,
 En nevens ons met rechten tocht ,
 In sterk verlangen , vuurig hoopen ,
 Op de effen' baan van Gods gebod
 Te zaamen hand aan hand te loopen
 Naar 't onverderflyk heilsgenot ,
 Dan zou de geest zyn wit beraaken ,
 En vrucht van zynen arbeid smaaken.

A D R . S P I N N I K E R .

Op

Op de
L E E R Z A A M E
Z I N N E B E E L D E N

van

A D R I A A N S P I N N I K E R .

*Gy, die uw zielen-heil bemind,
Tree toe, en laat u minn'lyk nooden
Op 't geen gy hier uit liefde vind
Tot zielen-heil u aangeboden.
Tree toe, en, zyt gy waarlyk wys,
Zo lees deez' keur'ge Zinnebeelden.
Hier hebt gy waare drank en spys,
Die 'k wenste dat uw' ziele heelden,
En trokken van dit aardse leeg
Naar hooger geest-bespiegelingen;
Ja dat zy tot die hoogte steeg,
Om 't Choor der Heem'len in te dringen,
En daar te proeven 't hoogste goed,
Dat immer sterfeling kan smaaken,
De liefde Gods in uw gemoed,
Die 't liefde-vuur zeer sterk doet blaaken.
Dan zal het aardse moeten vliên;
Dan zal de weereld moeten vluchten;
Dan zullen de oogen anders zien,
En kennen kostelyker vruchten,*

* 3

Het

Het heerlyk loon van God gezet
Voor alle waare en rechte vroomen,
Die langs het spoor van Christus wet
Tot hem als lieve kind'ren koomen.
Dan doet gy eerst een' wyze keur ;
Een' keur naar 't Godd'lyk welbehaagen,
Waar van het einde geen getreur,
Maar eeuwig vreugde weg zal draagen:
Een' vreugde, die nooit sterf'ling heeft
Gezien, noch kan zyn hert beklimmen.
Die Zon, wiens licht al 't leven geeft,
Word daar gezien, niet in de kimmen,
Maar in haar' allerklaarsten glans
Met onbeneevelde aangezichten
In 't hoog gewelf van 's Heemels trans,
Van waar ze u eeuwig zal verlichten
Met zulk een' liefelyken gloed
Van allerlei verkwikk'lykheeden,
Waar van ons menselyk gemoed
Nu noch maar kent een' duist're reeden,
Wyl eerst de rechte zielen-zon
Ons in den Heemel zal beschynen.
O laaten wy dan, eer die Bron
De schaduwen zal doen verdwynen,
Ons beezig houden in de plicht,
Van Godes Zoon ons voorgeschreeven,
De stoffe van dit vloeibaar dicht,
Hier toe van SPINNIKER gegeven.
Lees SPINNIKER: zo zult gy zien,
Wat Zinnebeelden moeten leeren ;
Het goed te doen, het kwaad te vliên,

Uw hert van 't weereids af te keeren,
En naar het waare Heemels Goed
Te ontsteeken in oprechte minne:
Waar toe ook stof in overvloed
Zich toont in 't Werk van VANDER VINNE,
Naar 't oogwit sierlyk afgemaald;
Een' kunst, die de oogen kan vermaaken,
En door haar' kracht de ziel bestraald
Met lust om van haar zoet te smaaken.
Doe dan uw voordeel met dit werk:
Hier is heel kostlyk ooft te plukken
Tot voedsel in uw leevens perk.
O mogt hun arbeid nu gelukken!
Dit is myn wens, dat wy hier vrucht
Voor onze zielen moogen vinden,
Om ons met onverzaadb're zucht
Aan God en 't eeuwig Heil te binden.
De hoogste Goedheid zelve maak'
Door zyne vuur'ge liefde-straaLEN,
Dat onze ziel aan 't branden raak',
Om uit zyn' liefde ons heil te haalen.
Hy geeve ons oog het recht gezicht
Van 't Goed, door Jezus aangeboden,
Zo groot en heerlyk van gewicht;
Op dat wy, door zyn minn'lyk nooden
Sterk aangelokt, met lust het pad
Van zyn' geboden moogen loopen
Naar Jezus uitverkooren' Stad,
En smaaken daar al wat wy hoopen;

*De Heemelspys die zielen voed,
Het ryke loon van waare Deugden,
't Gevoel van Godes liefde-gloed,
't Genot van alle Heemeltreugden.*

F. KRAJESTEIN.

LEER.

LEERZAAME
ZINNEBEELDEN.

LEERZAAME
Het 1te ZINNEBEELD.

Maar een alleen.

*Niemand kan twee heeren dienen. Want of hy zal den eeners
haaten, en den anderen liefhebben: of hy zal den eenen aanhan-
gen, en den anderen verachten. Gy kunt God niet dienen, en den
Mammon. Matth. vi. 24.*

Op het IIIe ZINNEBEELD.

Toen 't God behaagde, uit stof der aarde
 Den mens te scheppen, heeft zyn' hand
 Twee oogen in het hoofd geplant;
 Twee panden van onschatb're waarde;
 De bronnen van vermaak en lust;
 De gronden, daar, in veele zaaken,
 Waar van men kennis zoekt te smaaken,
 De waarheid allermeeft op rust.
 Maar schoon zy met een groot vermogen
 Door veele zaaken weiden gaan,
 Noch zal een mens vergeefs bestaan
 Twee dingen teffens te beoogen,
 Die afgefcheiden zyn van een:
 Terwyl hy opziet naar den hemel,
 Ontvlucht zyne oogen het gewemel
 Van alles wat hier is beneên.
 En schoon hy wenfte de oogentraalen
 Te deelen, dat het eene zag
 Naar 't geen om laag op aarde lag,
 En 't andere naar 's hemels zaalen,
 't Waar vruchteloos gewenft, getracht,
 Naardien 't gezicht van beide de oogen
 Geduurig teffens word bewoogen
 Naar 't zelve wit, hen voorgebragt.
 O mens, van sterke zucht bevangen
 Naar Gods genade en hemels goed,
 Terwyl gy noch met uw gemoed
 Aan de aardse dingen vast blyft hangen,
 Bedenk dit ftuk van groot gewigt:
 Want zonder vrucht is al uw poogen,
 Zo lang noch uwe ziel haare oogen

LEERZAAME

Naar 's waerelds idelheden richt.
 Maar wenst ge oprecht, dat God de stralen
 Van zynen geest, zo ryk van glans,
 Uit zynen hoogen hemeltrans
 Op uw gemoed doe nederdaalen,
 Op dat uw oog eens klaarder werd',
 Om zyn' geheimen in te dringen,
 En zyne dierb're zegeningen
 Verkwikken uw begeerig hert,
 Leer, leer 't gezicht eens af te wenden
 Van alles wat hier lokt en vleid,
 En naar die zon van majesteit
 Eenvoudig, onverdeeld te zenden;
 Zo ziet gy uwen trek verzaad,
 Zo krygt ge uw' wens in volle maat.

T O E Z A N G.

Stem: *O dengd, gy zyt zo schoone.*

I.

Wie tracht 'er, in 't bestuuren
 Van zyn bedryf, twee onderscheiden' zaaken,
 Twee strydige natuuren
 Te paaren, en naar beiden t'zaam te haaken?
 Zo eenig mens
 Met zulken wens
 Zich 't werk ging onderwinden,
 Elk zoude in 't herte
 Hem keuren voor een' dwaazen, en verblinden,
 En hy met smerte
 Zich in zyn' waan eerlang bedroogen vinden.

II. En

I I.

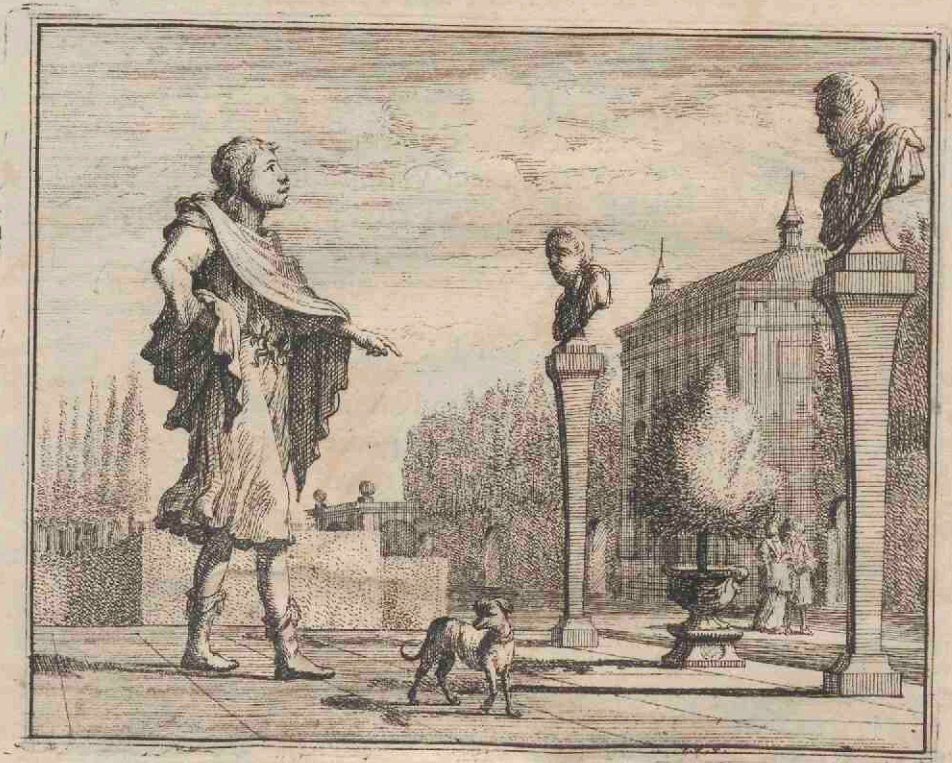
En zouden wy dan meenen,
Dat in ons hert de lust tot de aardse dingen
Zich waarlyk kan vereenen
Met zucht tot God, en zyne zegeningen,
Daar vocht en vuur,
Daar zoet en zuur,
Daar licht en duisternissen
Niet meer verscheelen?
O dwaasheid, die de ziel zich doet vergiffen,
En, om te deelen
In 't vluchtig goed, het eeuwigduurend missen!

I I I.

Twee heeren te beminnen
Met waare zucht, en door gediensfig poogen
Hun beider gunst te winnen,
Heeft nooit op aarde een mens in zyn vermogen:
Zo sprak met grond
De wyfte mond.
O oorsprong van ons leven,
Geef, dat de waarde
Van 't eeuwig goed zy diep in 't hert gedreeven,
Om, los van de aarde,
Met reine zucht aan 't hoogste heil te kleeven.

LEERZAAME
 Het II^{de} ZINNEBEELD.

Zyn gaat voor schyn.

Hebt de waereld niet lief, noch het geen in de waereld is. Zo iemand de waereld lief heeft, de liefde des Vaders is niet in hem. Want al dat in de waereld is, [naamelyk] de begeerlykheid des vlees, de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des levens, is niet uit den Vader, maar uit de waereld. En de waereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die Gods wil doet, blyft in eeuwigheid. I Joann. II. 15, 16, 17.

De gedaante deezer waereld gaat voorby. I Kor. VII. 31.

Op

Op het II^{de} ZINNEBEELD.

Als 't licht der zonne op aarde speelt,
Dan word 'er menig schaduwbeeld
Van veelerhande form gebooren,
Geschikt in hun verandering
Naar maat en leest van ider ding,
Dat haare stralen komt te vooren.
Die in de schaduw zich vermaakt,
Zal naar het licht, dat helder blaakt,
Den rug noodwendig moeten keeren,
En dus met een dien lieven gloed,
Die 't al verlicht, en stooft, en voed,
Zo lang voor zyn gezicht ontbeeren.
Maar die het tegendeel bemint,
En in het licht genoeg vind,
Weet, dat hy moet de schaduw vlieden,
En, haar den rugge toegekeerd,
Als hinderlyk aan zyn' begeert',
Het aangezicht de zonne bieden.
Ach! kon de ziel dit staag bevroên!
Wat zou, wat zou men in haar doen
Een' grooten ommekeer bespeuren,
Die door een schynschoon, dat verraad,
Zo dwaas zich overreeden laat,
Om schaduwen voor 't licht te keuren.
Al wat men hier beneden ziet,
Zyn schaduwen, en anders niet,
Die in der dwaazen oog wat schynen,
En houden 't hert verwonderd staan,
Doch zekerlyk in 't eind vergaan,
En, als een enkel niet, verdwynen.
Maar in den hemel schynt een' zon,

Waar

Waar by nooit luister haalen kon,
 Die tyd noch eeuwe kan bepaalen,
 Gods Zoon, wiens licht, dat nooit verdooft,
 Verlicht, en reinigt, voed, en stooft,
 Al wat zich stelt in zyne ftraalen.
 Doch even als het in den staat
 Der zichtb're zonne en schaduw gaat,
 Zo is het juist ook hier gelegen,
 Die de eene zoekt, moet de and're vliên.
 Leer dan, ô ziele, toe te zien,
 En laat het zwaarst het zwaarste weegen.

T O E Z A N G.

Stem: *Kourante la bars.*

I

Die 't hert gevoelt naar eenig goed,
 't Zy spys, of drank, of and're dingen haaken,
 Ziet door het wezen van de zaaken
 Dien trek alleen verzaadigd en geboet.
 Maar zo hy vat naar 't schaduwbeeld,
 Door 't helder licht der gulde zon geteeld,
 Hy zal vergeefs zyn' tyd en vlyt besteeden,
 En zyne lust
 Door de idelheden
 Nimmer zien gebluft.

I L

En waant gy noch, ô mensfenkind,
 Dat de aarde uw hert, van zucht tot heil gedreeven,
 Zyn' vergenoeging ooit kan geeven,
 Daar al haar goed niet meerder is, dan wind,

Dan

Z I N N E B E E L D E N .

9

Dan schaduw, die geen wezen heeft,
En 's minnaars hand in 't grypen steeds begeeft?
Weg idelheid der schoonvermomde logen,
Waar door het hert,
Te dwaas bedroogen,
Blyft in 't aards verwerd.

I I I .

Wy weeten een waarachtig goed,
Dat wezen heeft, en, duurzaam, en bestendig,
Zich strekt in 't eeuwig en onendig,
En gants volmaakt des herten lust voldoet.
Hier willen we alles om versmaân,
En door de deugd naar zyn' genieting staan.
Wel aan, ô mens, laat zich uw' ziel begeeven,
Om hand aan hand
Met ons te streeven
Naar dat zalig pand.

B

Het

Het III^{de} ZINNEBEELD.*Rusten doet roeften.*

Niemand, die zyne hand aan den ploeg slaat, en ziet naar het geen achter is, is bekwaam tot het koningryk Gods. Luk. ix. 62.

Laat ons goedgeoede niet vertraagen: want te zynen tyd zullen wy maajen, zo wy niet verflappen. Gal. vi. 9.

Op het III^{de} ZINNEBEELD.

Die met een' ryke winst zyn' handel zoekt te pleegen,
 En daarom steeds van de een' naar de and're plaatse gaat,
 Ontmoet, by 't ongemak van weder, en van wegen,
 Ook menig voorwerp, daar hy 't oog met lust op slaat.
 't Gebeurt hem niet altyd, op hooggetopte bergen
 Te stygen, dat hy zwoegt, langs rompelige baan,
 Terwyl de steile kruin den hemel schynt te tergen,
 En reis op reis met hem noch hooger op te gaan.
 't Gebeurt hem niet altyd, langs drooge duin en zanden
 Te treden, daar geen boom met schaduw, en geen vloed
 Met water hem verkwikt, terwijl de zon, aan 't branden,
 Verzengt van boven 't hoofd, van onder zynen voet.
 't Gebeurt hem niet altyd, langs 't barre strand te streeven,
 Daar 't schuimend pekkel 't oor met zyn geruis verdooft,
 En, van den fellen wind al gierende aangedreeven,
 Hem dreigt elk oogenblik te storten over 't hoofd.
 Zomwylen brengt hem 't pad in liefelyke strecken,
 Daar 't vee in zachten beemd door malse klaver weid,
 En lest zyn' dorst in 't nat van kristallyne beeken,
 Dat kabbelende zich langs groene boorden spreid:
 Of daar een goudgeel kleed van graan de landeryen
 Bedekt, om bouwman's schuur haast ryklyk te belaân,
 Of daar een bloemryk veld bekoort de wakk're byen
 Om milden honigraat te vliegen af en aan:
 Of daar een lustig woud zo veel' prieelen strengelt,
 Als ryen van geboomt, waar in 't gevogelt speelt
 Op telgen, dicht van blaên, en zyne stemmen mengelt
 Op ongelyken toon, die oor en ziele streelt.
 Dit al nochtans; hoe zeer 't de zinnen kan vermaaken,
 En 't hert bekoort, is 't wit van zyne reize niet.
 Dies mag hy slechts ter loops de zoete wellust smaaken,

Die hem de ontmoeting van zo menig voorwerp bied.
 Die mag hem verder niet, als tot verzoeting strekken
 Van voorig ongemak, om dus met kloeker moed,
 Om dus met vlugger schreên zyn' wandel te voltrekken,
 Tot daar zyn' hoop verwacht het recht beoogde goed.
 Maar laat hy door 't vermaak zyn herte zo bekooren,
 Dat hy in bos of beemd geruustlyk nederzit,
 Zyn' vlyt, tot noch besteed, gaat lichtelyk verlooren,
 En treft niet, naar zyn' wens, het voorgestelde wit.
 Geneugte zal 't gemoed verov'ren, en de zinnen
 Vergeeten doen de reis, en hoop van winst met een.
 Of tracht hy wederom zyn' wandel te beginnen,
 't Gaat met verflaauwde lust, en iverlooze treên.
 Dus blyft hy gants van zyn' beoogde plaats versteeken;
 Of komt 'er, doch te laat, wanneer de gulde tyd,
 Om voordeel van zyn' reis te plukken, is verstreken,
 En laat hem anders niet, dan naberouw en spyt.
 Dit mag elk Christen wel met aandacht overweegen.
 Hy is de handelaar, die met gezwinden voet,
 Die met een hert, tot winst van heerlyk heil genegen,
 Geduurig wandelen, geduurig reizen moet.
 De waereld is de plaats, van waar hy zich moet geeven
 Door sterk geloof en hoop; dit leven is het pad,
 Waar langs hy, ryk verzien van deugden, heeft te streeven;
 En zyne handelplaats des hemels vreugdestad.
 Daar is hem eene winst van hoog geluk beschooren,
 Van rykdom, eer, en vreugd, die, door geen ongeval,
 Door geen geweld of list te rooven, noch te stooren,
 Steeds even nieuw en schoon, oneindig duuren zal.
 Maar 't geen een' reiziger bejegt op zyn' paden,
 Ontmoet een' Christen ook. Niet altyd heeft zyn voet
 Te treden op een' weg met ongemak beladen,
 Bezaaid met doorens van verdriet en tegenspoed.
 Niet altyd moet hy door verdrukking heenen streeven,

Niet

Niet altyd door gevoel van pyn, die 't lichaam lyd,
Niet altyd door gebrek aan onderhoud van 't leven,
Niet altyd door gekwel van angst en zielestryd.
Zomwylen gunt zyn Heer hem vrye en ruime dagen,
Gezondheid naar het lyf, genoeg in 't gemoed,
En (zonder dat hy 't hoeft angstvallig na te jaagen)
Een wensfelyk genot van tydlyk heil en goed.
Deez' zyn de beemden, ryk van bloemgewas en kooren,
De vloên, wier zuiver nat de grazige oevers kust,
De boomwaranden, daar 't gevogelt zich laat hooren,
En alles wat het hert des reizigers verlust.
Want recht als hy, zó heeft een Christen ook te waaken,
Omz yne vryheid niet tot ongebondenheid,
En aan het aardse wel zyn hert niet vast te maaken,
Hoc zeer't uitwendig schoon de zinnen streelt en vleit.
Gelyk als hy, zo heeft een Christen aan te merken,
Dat alles dient, om slechts door maatelyk genot
Te ontvonken zyne lust, en zynen moed te sterken
In 't wand'len langs den weg naar 't allerhoogste lot.
Gelyk als hy, zo heeft een Christen steeds te denken
Op 't vord'ren van zyn' tocht naar 't zegenryk gewest,
Daar zyn beoogde goed en heilsgenot hem wenken,
Op dat zyn hert zich niet bedroogen vinde op 't leest:
Op dat hy niet allengs van traagheid werd' be kroopen,
Niet onbekwaam gemaakt om 't heilpad wel te gaan,
En roepe, doch te laat, Doe, Heere, doe my open,
Als, 't uur van winst voorby, de deur is toegedaan.
Reisbroeders, die met my haakt naar denzelven zegen,
O! laat ons dit altoos betrachten in 't gemoed,
En voortgaan zonder rust op 's levens effen' wegen
Met onvermoeide vlyt, en onbezweeken voet.

LEERZAAME
Het IV^{de} ZINNEBEELD.

Wel zwaar, doch zeker.

*De poort is eng, en de weg is nauw, die tot het leven leid,
en weinige zyn 'er, die denzelven vinden. Matth. VII. 14.*

*Als nu de jongeling dit woord hoorde, ging hy bedroefd weg,
want hy had veele goederen. Matth. XIX. 22.*

Op het IV^{de} ZINNEBEELD.

Tot hier toe ging myn wandel zonder treuren.

Ik trad, vernoegd, en in de ziel gerust,

Langs menig pad, daar veelerhande luit

Myn oog, en oor, en herte mogt gebeuren.

Maar nu ik kom aan deezen watervloed,

Die, breed en diep, met zyne zilv're stroomen

Gaat stryken langs zyn' klaverryke zoomen,

Bevangt, helaas! de droefheid myn gemoed.

Want als ik 't oog naar de overkant laat kyken,

Ontdekt het daar zo veel' bekoorlykheên,

Dat alles, wat my schoon en lustryk schein,

Niet waardig is daar by te vergelyken.

Daar zie ik al, wat, zoet en aangenaam,

Wat, zonder te verdrieten, of verveelen,

De zinnen kan verzaadigen en streelen,

Behaagelyk als in een' bondel t'zaam.

Dies voel ik 't hert van sterk verlangen haaken,

Om derwaarts heen te spoên met vluggen voet,

En van naby dien milden overvloed

Van lieflykheên genoegelyk te smaaken.

Maar ach! hoe kom, hoe kom ik in die streek?

Te diep is my de stroom om door te streeven:

En werwaarts zich myne oogen heenen geeven,

Ik zie begin noch uitvloed aan de beek.

Eene enk'le brug hecht deez' aan geen en oever.

Maar als ik zie, hoe steil zy is en smal,

En niets verneem tot stutsel voor den val,

Dan schrikt myn hert, dan word ik des te droever.

Dus, hoe ik 't wend of keer in myn gemoed,

Hoe zeer ik 't voel naar lustgenieting jaagen,

Terwyl ik schroom dien overtocht te waagen,

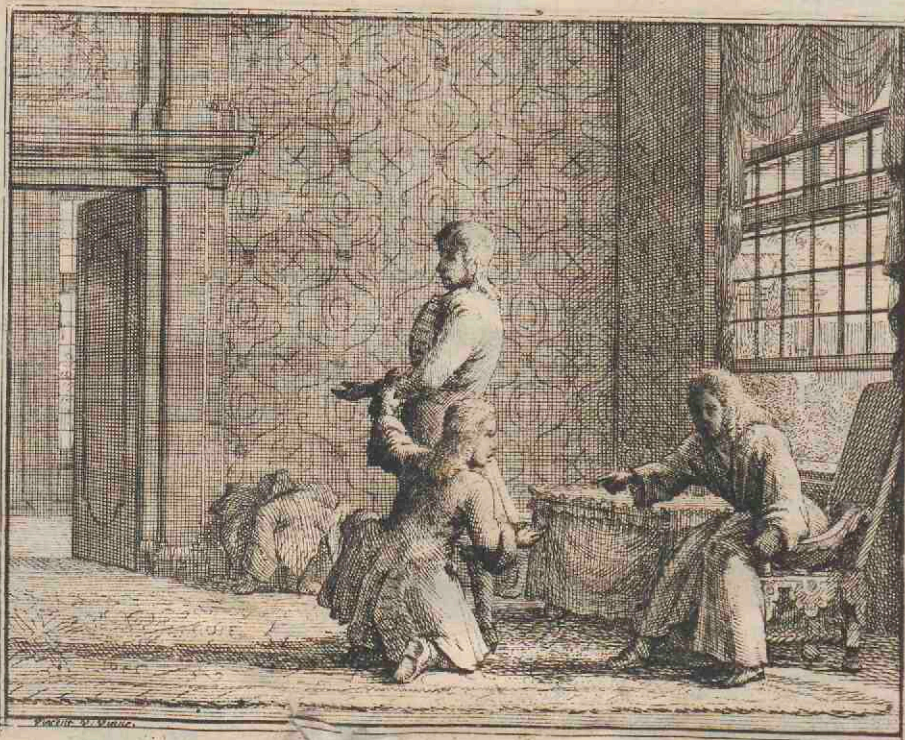
Blyf

Blyf ik beroofd van dat gewenste goed.
 Zo dacht my korts een' wandelaar te hooren
 Zyn' klagten doen, vol treurig hertverdriet,
 En wyl ik ze in myn' ziele dringen liet,
 Kwam in zyn' stand iet leerzaams my te voeren.
 Gelyk met hem, zo is 't met menig mens,
 Die in zyn' jeugd, met geene zorg belaadend,
 Domzinnig gaat langs veelerhande paden,
 En zoekt, en volgt zyns herten lust en wens.
 Maar als hy eens door ernstig nabedenken
 Steuit in zyn' loop, en de oogen open doet,
 Ontvangt hy een gezicht van beter goed,
 Wiens waarde en glans 't heilgierig herte wenken.
 Dan opent zich voor 't oog een hooge staat,
 Zo vol vermaak, en eindelooze weelde,
 Als zich de ziel voorheen nooit verbeeldde,
 Schoon ze alles hier genoot in volle maat.
 Dan voelt hy straks de zinnen opgetoogen
 Op 't klaar gezicht van zulk een zalig lot:
 Dan voelt hy 't hert van lust naar 't ryk genot
 Van zo veel heil op 't allersterkst bewoogen.
 Doch even als de wandelaar door 't nat
 Des diepen strooms wierd van zyn' wens gescheiden,
 Zo gaapt hier ook een' kloove tusfen beiden,
 Die hem belet te aanvaarden deezen schat.
 En of hy schoon, met heen en weêr te dwaalen,
 Een' omweg zoekt, die derwaarts heenen leid,
 't Is al vergeefs, wyl zich in de eeuwigheid
 Die scheiding strekt, en weet van eind noch paalen.
 Een' brug alleen is 't middel, dat hy ziet;
 De brug van boete en betering van leven;
 De brug van deugd, in 't heilig woord beschreeven,
 En al te doen, wat de Opperheer gebied.
 Maar ach! hy ziet, dat, om dien weg te treden,

De ziel 't genot van al haar voorig goed
Verlaaten, en veel smert verduuren moet,
En stadig aan een' naauwe zorg besteeden.
Dus keurt zyn oog dit middel al te zwaar,
Die brug te hoog om boven op te raaken,
Te smal en eng om wiffen gang te maaken,
Die veilig zy voor nadeel en gevaar.
En schoon Gods geeft komt aan 't gemoed ontvouwen,
Dat goede wil en rustig onderwind
Op elken tred des Hemels hulp bevind,
Hy durft zich op die inspraak niet vertrouwen.
Dus blyft hy voor den opgang van de brug,
En waagt geen werk; of zo hy 't eens wil poogen,
Straks doet de vrees hem deerlyk schemeroogen,
En dooft zyn' moed, en dryft hem weêr te rug.
Elendig mens, waar wil dit eindlyk heenen?
Wat wacht gy van die blooheid van gemoed,
Dan bitterheid, in plaats van lieflyk zoet,
En, voor vermaak, een eeuwigduurend weenen?
Neen, niet alzo. Sluit eenmaal oog en oor
Voor 't geen u steuit, en afraad te beginnen;
Laat eens 't geloof de doffe vrees verwinnen,
En breek op 't woord van Gods belofte door.
Stap rustig op met mannelyke schreden.
Al schynt voor 't vlees geen' hulp zich aan te biên,
Het zielgezicht zal onbeneveld zien,
Dat zelf Gods hand u stut in uwe treden;
Zal duidlyk zien, aan de eene en de and're kant
Der steile brug, Gods trouwe legerschaaren,
Om uwen voet voor struik'len te bewaaren.
Zo raakt gy voort, en wint het zalig land.

Het V^{de} ZINNEBEELD.

De zelfbespiegeling.

Daarom zyt gy niet te verontschuldigen, ó mens, wie gy zyt, die anderen oordeelt: Want daar in gyeenen anderen oordeelt, veroordeelt gy u zelven: want gy, die [anderen] oordeelt, doet dezelfde dingen. En wy weten, dat Gods oordeel naar waarheid is over de geene die zulke dingen doen. En denkt gy dit, ó mens, die oordeelt de geene die zulke dingen doen, dat gy Gods oordeel zult ontvlieden? Rom. II. 1, 2, 3.

Op het *V*^{de} ZINNEBEELD.

Hoe fcherp des menschen brein in 't oordeel weet te raaken
 Den grond van veele zaaken,
 En met gespirft beleid
 Elk voorwerp schatten naar zyn' rechte waardigheid;
 Noch word hy menigmaal door glimp van looze logen
 Verbysterd en bedroogen,
 Wanneer hy by geval
 Eens van zyn eigen doen een vonnis vellen zal.
 Hier weet zich eigenliefde arglistig in te dringen,
 En aan den stand der dingen
 Geheel een' and'ren schyn
 En verw te geeven, dan ze in daad en waarheid zyn.
 Dus blyft hy vaak geruft in snoode zielgebreken
 En vuile zonden steeken,
 Vergoelykt en verbloemd,
 Ja dikmaal als hervormd, en zelf voor deugd geroemd.
 Zoekt iemand naar een' raad, om dit bedrog te weeren,
 Dien zal de kunst hem leeren,
 Indien hy het gemoed
 Zo wel, als 's lichaams oog' dit beeld betrachten doet.
 Hier toont zy eenen mens, opmerkend neêrgezeten,
 Terwyl hy tracht te weeten,
 Of 't nieuwgemaakt gewaad
 In ider deel aan 't lyf of wel, of kwaalyk staat.
 Maar, om het vonnis, van verachten, of van pryzen,
 Op wiffen grond te wyzen,
 Laat hy, met goede reên,
 Een' and'ren man het kleed zich trekken om de leên.
 Zo kan hy 't overal, ook in de minste vouwen,
 Naauwkeuriglyk beschouwen,
 En alles gadeslaan,

Dat aan zyn eigen lyf onmoog'lyk was gedaan.
 O mens, die u getrooft zo veele omzichtigheden
 En zorge te besteeden

Aan 't uiterlyke kleed,

Zie dat uw' ziel niet min aan haar gewaad besteed'.
 U wierd een streng bevel van hooger hand gegeven,

Den rok, van 't vlees geweeven,

Te werpen van de leên,

En met des heils gewaad u zelve te bekleên.
 Die snoode kleederen zyn de ongerechtigheden,

En haatlyke zeeden;

't Gewaad van bet'ren aard

Is de oefening van goed, in 't Godlyk woord verklaard.

Doch al te na zyt gy u zelve, om ter deegen

In alles te overweegen,

Of zich de ziel, ontdaan

Van 't oude, heeft bekleed met nieuwe heil-sieraân.

De koorden, die den geest hier aan het vlees verbinden,

Benev'len en verblinden

Niet zelden het gezicht

In 't oordeel, of men volgt, of afwykt van zyn' pligt.

Dus staat u menigmaal het zelve spoor te houden,

't Geen de oogen hier beschouden

In hem, die gadeslaat

Aan eenes anders lyf den stand van zyn gewaad.

Stel dus een' ander u voor oogen in die zeeden,

In dat beleid van reden,

In 't eigen onderwind

Van 't een of 't ander werk, waar in gy u bevind.

Laat dus 't bedaard gemoed omzichtig overleggen,

Wat uw verstand zouw zeggen,

Indien een ander liet,

Of deed, het geen van u verzuimd word, of geschied.

Heeft David grof misdaan, Gods dienaar toont hem schrande,

In

Z I N N E B E E L D E N .

21

In 't beeld van eenen ander,

't Beklaagelyke kwaad,

Op dat hy dus, als vreemd, recht oordeel' van zyn' daad.
Als Jezus 't Priesterdom hun snoode ondankbaarheden

En boosheid wil ontleeden,

Spreekt hy van wyngaardliên,

En doet ze in deezen klaar hun eigen stand bezien.

Volg deezen voet ontrent u zelve, en uw' werken:

Zo zult gy best bemerken,

Of 't geen gy doet, of laat,

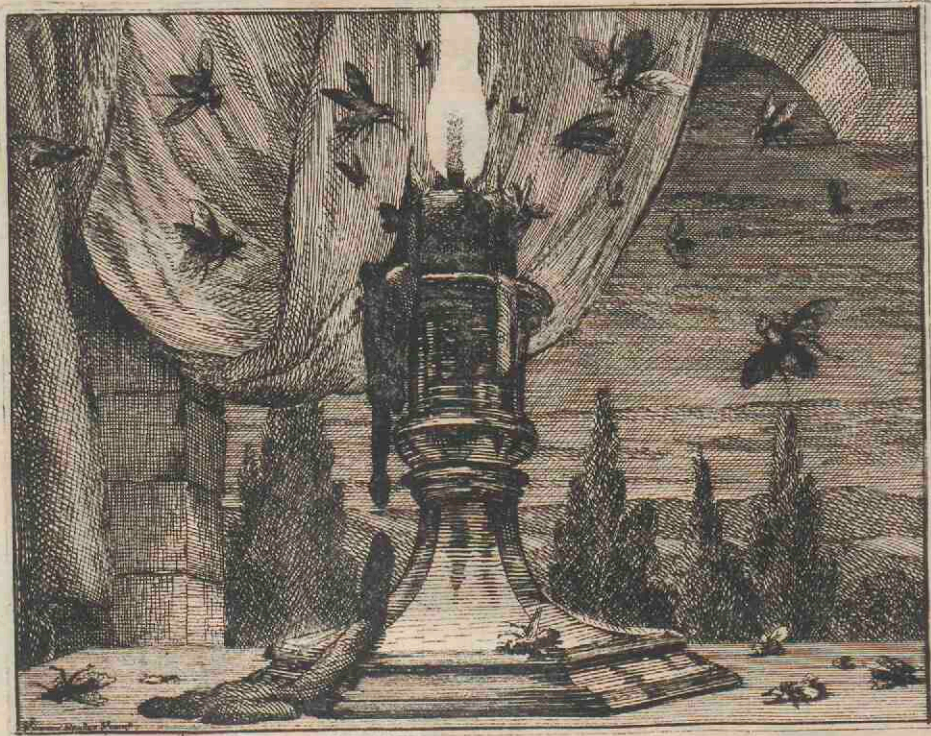
Naar redens keur voor goed te houden zy, of kwaad.

Zo raakt gy best in staat, om vuile ziele-smetten

Hun voortgang te beletten,

En 't kwaad, dat in 't gemoed

Noch huisvest, tydig te verwisselen in goed.

Het VI^{de} ZINNEBEELD.*Wacht u.*

Hebt geene gemeenschap met de onvruchtbaare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veel eer. Want het geen heimelyk van hen geschied, is schandelyk ook te zeggen. Maar alle deeze dingen, van het licht bestraft zynde, worden openbaar. Want al dat openbaar maakt, is licht. Daarom zegt hy, Ontwaakt gy die slaapt, en staat op uit den dooden, en Christus zal over u lichten. Ziet dan, hoe gy voorzichtiglyk wandelt, niet als onwyze, maar als wyze. Efez. v. 11, 12, 13, 14, 15.

Op

Op het VI^{de} ZINNEBEELD.

De kaars, tot noodhulp aangesteeken,
 Wanneer het daglicht is geweeken,
 Heeft iets, dat ons gezicht vermaakt;
 Doch zal verzengen, en verteeren,
 't Geen door een maateloos begeeren
 Haar' held're vlam te dicht genaakt.
 Hier weet de mens zich voor te wachten,
 Naardien zyn' reden kan betrachten,
 Dat deeze glans, uit vuur geteeld,
 Al schynt hy zo gering in de oogen,
 In zyn inwendige vermogen
 Nochtans met zynen oorsprong deelt.
 De domme en redenlooze vliegen
 Kan 't schynfel van de kaars bedriegen,
 Terwyl zy, door het licht bekoord,
 Zich door en in de vlamme werpen,
 Daar straks de teëre vlerkjes snerpen,
 En menig in het vet versmoort.
 En schoon 'er veele, dus gevangen,
 Verstikt rondom het lemmet hangen;
 Schoon veele, in onmacht neêrgeftort,
 Door springen, wentelen, en buigen,
 En brommen, hunne smert betuigen,
 Geen' die 'er door gewaarschouwd word.
 Doch wisten slechts deez' kleine dieren
 Zich zelv' zo weinig te bestieren,
 Men keurde 't nietig en gering:
 Maar dat een mens, met reën geschapen,
 Zich noch veel erger komt vergaapen,
 Dat 's een beklagenswaardig ding.
 De schalke waereld, om de zinnen

Met

L E E R Z A A M E

Met kracht op haare zy' te winnen,
 Blinkt, even als het kaarslicht doet,
 Met eenen luister, schoon voor de oogen,
 Met glans van aanzien, en vermogen,
 Van schat, en weelde in overvloed.
 Het oog der wyzen, recht ontlooken,
 Ziet, dat dit schynfel is ontstoken
 Aan 't helse vuur, en houd de kracht,
 Die de oorsprong nimmer zal ontbeeren,
 De kracht van zegen en verteeren
 Al wie zich niet zorgvuldig wacht.
 Maar ach! hoe ziet men de aarde krielen
 Van duizenden misleide zielen,
 Die, aangevloogen op dien gloed,
 In de aardse wellust gants versmachten,
 Of deerlyk schenden de ed'le krachten,
 Waar van de geest zich dienen moet
 Als vleugelen, om staåg te reizen
 Naar de eeuwigduurende paleizen.
 Dit duurde zo veel duizend jaar:
 En ach! zo menig duizend baken
 Kan weinigen bekommerd maaken,
 Om zich te hoeden voor gevaar.
 O mens, die, in het aards zo schrandere,
 U weet te spieg'len in een ander,
 En 't kwaad te myden, dat hem prangt,
 Wat kon u zo onachtzaam maaken,
 Zo weinig in een stuk doen waaken,
 Daar eeuwig wel of wee aan hangt?
 En zult gy noch, beroofd van zinnen,
 Om een bedrieg'lyk goed te winnen,
 De dieren volgen op hun spoor?
 Neen, dwaaze mens, ontsluit uwe oogen,
 Door vrees voor eigen' schaê bewoogen,

En

ZINNEBEELDEN.

25

En geef aan goeden raad gehoor.
Neen, dwaaze mens, laat eens de reden
Betoomen uw' begerlykheden:
Op dat gy niet, als 's levens lamp
Word uitgedoofd, u ziet verdreeven
Ter helse vlamme, dicht omgeeven
Van zwavelstank, en vuilen damp.
Maar dat gy vroolyk op moogt klimmen
Ter plaats, daar zon noch kaarsen glimmen,
Maar 't licht uit aller lichten bron,
Van voor alle eeuwigheid gebooren,
En ider van Gods uitverkooren'
Oneindig blinkt, gelyk de zon.

Het VII^{de} ZINNEBEELD.*Het blaft, maar byt niet.*

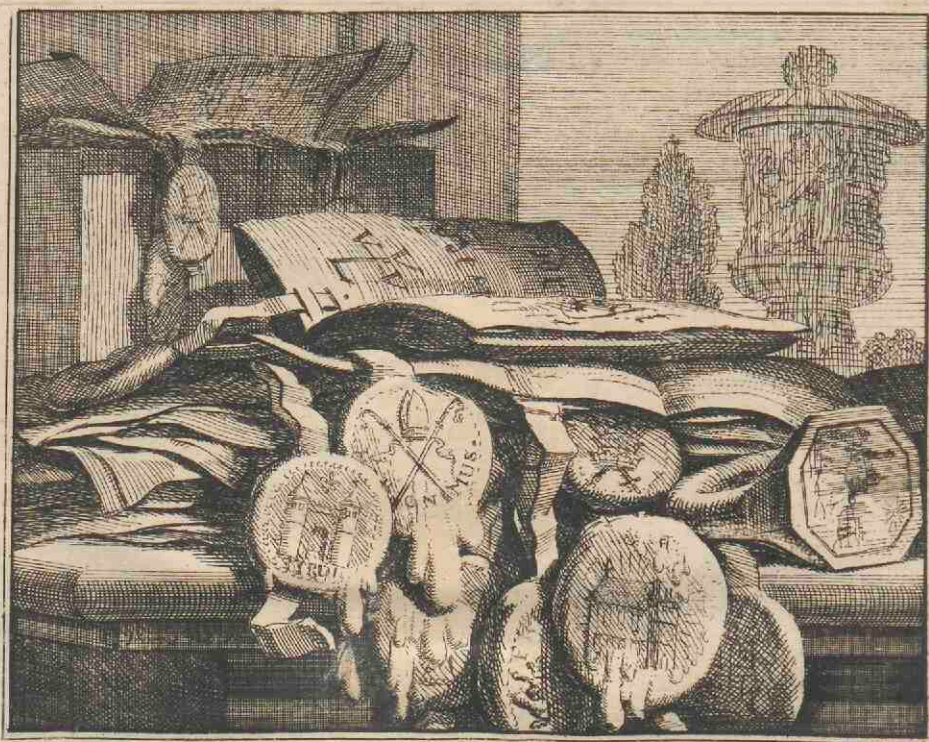
En ik zeg u, mynen vrienden, Vrees niet voor de geene, die het lichaam dooden, en daarna niet meer kunnen doen. Maar ik zal u toonen, wien gy vreezen zult: vrees dien, die, na dat hy gedood heeft, [ook] macht heeft in de helle te werpen: ja ik zeg u, vrees dien. Luk. XII. 4. 5.

Op het VII^{de} ZINNEBEELD.

Geen man van kloëke zinnen
 Laat zich door vrees verwinnen,
 Noch wykt uit zynen weg, verlegen en verbaafd,
 Of 't jonge hondje keft, en ongestuimig raast.
 Hy weet, dat al zyn poogen
 Ontbloot is van vermogen,
 Dewyl 't geen' tanden heeft om in het vlees te slaan,
 Noch scherpe klauwen om te kwetsen of beschaân.
 Dus houd hy, wel te vreedden,
 En onbezorgd, zyn' treden,
 En acht het luid gerucht zo veel niet, dat hy staa,
 Of eens zyne oogen op het zwakke diertje slaa.
 Maar komt het schichtig keffen
 't Gehoor der kinders treffen,
 Wier hert noch niet genoeg verrykt is met verstand,
 Straks voelt zich ider knaap van bange vrees vermand.
 Het zy ze lustig kweelen,
 Het zy ze vroolyk speelen,
 't Zy ze ergens heenen gaan, het onverwacht gerucht
 Verzet hen van hun streek, en dryft hen op de vlucht.
 Myn' ziel, laat uw' gedachten
 Dit voorwerp wel betrachten,
 Om uit dat kinds bedryf te trekken een bericht,
 Van 't geen u dienen kan in 't vord'ren van uw' pligt.
 Zie in hun angstig wezen,
 Hun vluchten, en hun vreezen,
 Het beeld van menig hert, dat, om des waerelds smaad,
 Zyn' aangevangen loop op 's levens weg verlaat.
 Want als de mens, gedreeven
 Door zucht naar 't zalig leven,
 Wend van 't verkeerde pad omzichtig zynen voet,

Stelt zich de waereld aan, gelyk het hondje doet.
 Met luid gerucht te maaken,
 Met hoon en spot te braaken,
 Met laster en verwyf, tot schennis van zyne eer,
 Stelt haare ontzinde drift zich dapper in de weer.
 En ach! hoe veele dwaazen
 Zyn door het hevig raazen
 Terstond van diepen schroom beneepen in den geest,
 Recht als 't onkundig wicht voor 't jonge diertje vreeft!
 Hoe zeer zich 't hert voelt buigen
 Door kracht van overtuigen
 Tot de eene of de and're pligt, de schrik voor 's waerelds smaad
 Belet de goede wil te komen tot de daad.
 Of word het werk der deugde
 Met iver, lust, en vreugde
 Begonnen, de eigen schroom bekruipt eerlang 't gemoed,
 En trekt den mens te rug van 't ondernomen goed.
 Het enkel overleggen,
 Wat zal de waereld zeggen?
 Weêrhoud die kinders, wyl hun herten niet bevroên,
 Wat God eens niet alleen zal zeggen, maar ook doen.
 Zo blykt, dat hunne zinnen
 De waereld meer beminnen,
 Dan God, en 's waerelds smaad of achting noch veel meer
 Weegt in hun oogen, dan des Hemels schande of eer.
 Myn' ziel, betoon in deezen
 U beter onderweezen,
 Op dat gy 's waerelds hoon met kloeken moed veracht,
 En met gestaafde trouw gestaâg uw' pligt betracht.
 Beschouw met opene oogen
 Des waerelds onvermogen,
 Die recht, met al haar' smaad, en bulderend getier,
 Te vergelyken is by 't redenlooze dier.
 Haar lasteren en smaaden

Kan kwetsen, noch beschaaden:
En als zy lang genoeg geboet heeft haare lust,
Keert ze, ondanks haare wil, van zelve weêr tot rust.
En schoon gy zaagt die baaren
Van boosheid nooit bedaaren,
Wat nood? zo staat gy hier gelyk met uwen Heer,
Wien dus, zyn leven lang, de moedwil ging te keer.
Zo tred gy in de spooren
Van all' Gods uitverkooren',
Die op gelyke wyz' de waereld heeft gehaat,
En om hun deugd vervolgd met laster, hoon, en smaad.
Stel dit in al uw poogen
Gestadig u voor oogen:
Zo leert gy ook, als zy, des waerelds smaad versmaân,
En, spyt haar zwak gebas, uw pad recht uit te gaan.
Zo leert gy slechts na deezen
Dien grooten Heer te vreezen,
Wiens hand, door list noch kracht te ontvlieden, of weêrstaan,
Kan teffens lyf en ziel doen ten verderve gaan.
Dat 's vrees, gegrond op reden:
Doch vrees vol nuttigheden,
Als die geduurig in 't betrachten van het goed
Tot eene spoor verstrekt voor 't welbedacht gemoed.
Dat 's vrees, die vrucht zal draagen,
Wanneer Gods welbehaagen
Zyn' dienaars, die om hem verdroegen 's waerelds hoon,
Doet praalen met den glans der eeuwige eere-kroon.

Het VIII^{te} ZINNEBEELD.*'t Minst wykt voor 't meest.*

Toen zeide Jezus tot zyne leerlingen, Zo iemand achter my wil komen, die verlochene zich zelven, en neeme zyn kruis op, en volge my. Matth. XVI. 24.

Die zegt, dat hy in hem blyft, die moet ook zelf alzo wandelen, gelyk hy gewandeld heeft. 1 Joann. II. 6.

Op het VIII^{te} ZINNEBEELD.

De Zegel-ring, waar in men steên,
 En velden, torens, en kasteelen
 Gegraaven ziet, en diep gesneên,
 Kan all' die beelden mededeelen,
 En drukken in het buigzaam Was.
 Maar komt de zon daar op te schynen,
 Men ziet, zo haast gedrukt, zo ras
 De beeltenissen weêr verdwynen.
 Al wat terstond zo fierlyk scheen,
 Smelt door dien gloed van groot vermogen,
 En vloeit, en dommelt onder een,
 En laat geen voorwerp voor onze oogen,
 Dan 't Was in zynen eersten stand,
 Dat, weêr gestold, gelyk voor deezen,
 Ontvangen kan van 's meesters hand.
 Den afdruk van een ander wezen.
 De waereld is die zegel-ring,
 Versierd met luisterryke beelden
 Van veelerlei bekoorlyk ding,
 Van hoogen staat, en schat, en weelden.
 Het Was is 't menselyk gemoed,
 Dat, wyl het blyft geketend hangen
 Aan 't geen de lust der zinnen voed,
 Die beelden lichtlyk zal ontvangen.
 Doch zo de zon van Jezus leer,
 Affschynende in zyn heilig leven,
 Schiet op het hert haar' stralen neêr,
 In 't kort is 't alles uitgewreeven.
 Want als de ziel zich wel beraad
 Met 's Heilands lessen en geboden;
 Die elk tot eenen hoogen staat

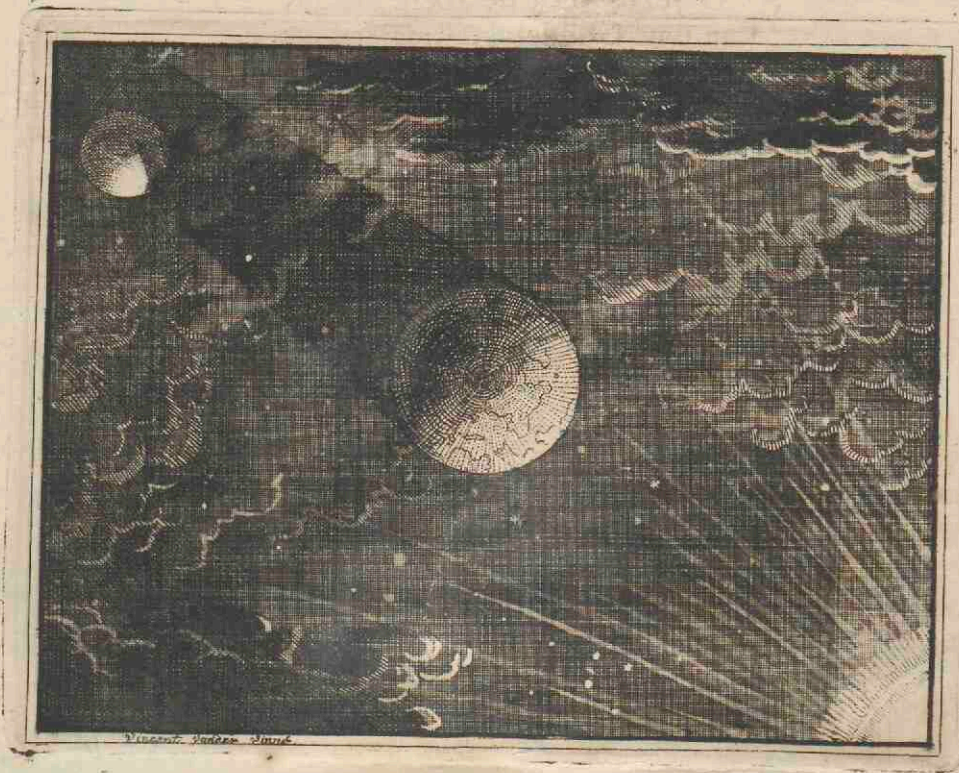
Van

L E E R Z A A M E

Van waar geluk aanminnig nooden,
 En wyzen 't pad, dat derwaarts leid,
 Van hem gebaad, en zelf betreeden,
 Terwyl hy in ootmoedigheid
 Hield zynen wandel hier beneden,
 Straks ziet zy rykdom, weelde, en pracht,
 Waar op de waereldlingen roemen,
 En 't aardse hert met vlyt naar tracht,
 Daar als geringe zaaken doemen,
 Als enkele idelheid en waan,
 En dingen, die 't gemoed beletten,
 Naar 't heil, dat eeuwig zal bestaan,
 Met rechten ernst zyn' gang te zetten.
 Is haare wil dan wel gezind,
 't Verftand geopend voor de reden,
 Al wat zy voormaals heeft bemind
 En als iets waardigs aangebeden,
 Moet voor den glans, die haar gezicht
 Zo fterk, zo lieflyk komt beschynen,
 Als 't waffe beeld voor 't zonnelicht,
 Terftond verfmelten en verdwynen.
 Zo wierd het hert van Magdaleen
 Gezuiverd van des waerelds beelden,
 Die, diep daar ingedrukt, voorheen
 Haar' dwaaze zinlykheden streelden.
 Zo kon de heilzon met haar' gloed
 Die fchaadelyke beelteniffen
 Schoon uit Mattheus braaf gemoed,
 En 't herte van Zaccheus wiffen.
 Zo weeken zy uit Paulus ziel,
 Toen 't licht des hemels, doorgebroken,
 Op haar met held'ren luifter viel,
 Wyl 's lichaams oog was toegelooen.
 Dus leerden ze alle uit Christus woord,

En

En 't voorbeeld van zyn ned'rig leven,
Te ontbeeren al wat hier bekoort,
En hem in kleinheid na te streeven.
O Jezus, laat de zoete kracht
Van uwe Goddelyke straalen,
Die voormaals zo veel zegen wracht,
Op onze ziel ook nederdaalen;
Op dat zy daar van nu af aan
De beelden van al 't aards vermaaken,
Die noch te veel haar' grond beslaan,
Vermelten, en te niet doe raaken.
En als gy haar in zulken stand
Gebragt hebt, die u kan behaagen,
Zo druk 'er 't beeld in met uw' hand,
Dat gy op aarde hebt gedraagen:
Op dat zy, na den laatsten dag,
Uw heerlyk beeld ook draagen mag.

Het IX^{de} ZINNEBEELD.*Arm in ruimte.*

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoeking, en [in] den strik, en [in] veele dwaaze en schaadelyke begeerlykheden, welke de menschen doen verzinken in verderf en ondergang. Want de geldgierigheid is een wortel van alle kwaad; tot welke zommige lust hebbende, zyn afgedwaald van 't geloof, en hebben zich zelven met veele smerten doorsteeken. 1 Timoth. VI. 9, 10.

Op het IX^{de} ZINNEBEELD.

De Maan, van God geschikt, om't aardryk te verlichten,
 Wanneer de gulde zon op haare beurt gaat zwichten,
 Behalven dat zy steeds verwisselt van gelaat,
 Nu schooner zich vertoont, dan in een' mind'ren staat,
 Nu heel, dan hallif rond, heeft haar' gezette tyden,
 Waar op zy voor ons oog verduistering moet lyden,
 En 't helder aangezicht, zo klaar in 't eerst ontdekt,
 Schynt meer of minder met een droevig zwart beklekt.
 Doch nooit ontvangt zy die besmetting van het duister,
 Dan als ze aan 't hemelwelf praalt in haar' schoonsten luister,
 Wanneer zy, vol en rond, gelykt een' kloot van goud,
 Die aller hert verkwikt, terwyl haar 't oog beschouwt.
 En zo men in dit stuk gaat zoeken naar de reden,
 De weetenschap, gewoon 't natuurgeheim te ontleeden,
 Zegt, dat zy dan of min of meer den zonnegloed
 Ontbeert, van wien zy al haar' glans ontvangen moet,
 Terwyl zich in hun loop die groote hemellichten
 Zodanig door 't bestel der Hoogt' wysheid richten,
 Dat de aarde, die zomtyds kom tusschen beiden staan,
 De zon belet haar licht te deelen aan de maan.

Zie hier, myn' ziel, zie hier het beeld van veele menschen,
 Wier herten, nooit verzaad, om' aardsen rykdom wenschen,
 Die al hun tyd en vlyt, verstant en zorg basteên,
 Om 's waerelds schatten te vergaderen by een.
 Want hoe zy, door gestaág naar winst op winst te poogen,
 Zich meerder zien vervuld met rykdom en vermogen,
 Hoe meer hun herte word verduisterd en verblind,
 Niet anders als het oog in volle maan bevind.
 En zo men de oorzaak zoekt, hier geld dezelve reden:
 't Is dat zy van de bron des lichts zyn afgetreeden,
 En dat eene aardenkloot zich tusschen beiden zet,

Die 't heuchlyk schynfel in zyn' overgang belet.
 Want als men 's menschen stand met ernst gaat overweegen,
 Bevind men 't hier, als in 't natuurelyk, gelegen.
 De ziel is als de maan, die van een' meerder gloed
 Haar licht en klaarheid gants te leen ontvangen moet.
 De luiterryke zon, die 't schynfel haar moet geeven,
 Is Jezus met zyn' leer en onbevleete leven,
 Is Jezus met zyn' geest, en volheid van genaë,
 Die 't welgestelde hert geduurig komt te staë.
 Doch nooit is 't welgesteld, als zucht tot aardse schatten
 De ziel betoveren, en post daar in kan vatten.
 Dan wyd zy, in de plaats van haaren God en Heer,
 Den afgod van het goud haare achting, liefde, en eer:
 Dan leert ze, in plaats van op den Hemel te vertrouwen,
 Haar' hoop en toeverlaat op 't aardse goed te bouwen:
 Dan sluit de gierigheid niet zelden hert en hand,
 Hoe zeer ook 's naastens nood haar smeekt om onderstand:
 Dan word zy van den een' tot aan den and'ren morgen
 Elendig afgepynd van ongeruffte zorgen,
 Op dat geen schalke dief, of ongeval, of schaâ
 Aan haar' beminden schat zyn' graage handen slaa:
 Dan doet ze, uit bange vrees van achter uit te teeren,
 Het lichaam menigmaal zyn' nooddruft zelf ontbeeren:
 Of vind die vuiligheid geen' ingang in 't gemoed,
 Licht word, in haare plaats, hoovaardigheid gevoed;
 Die blykt in grootse pracht van huizen, hoven, kleeden,
 Die toont zich in gelaat, en gang, en taal, en zeeden,
 Die leert den dwaazen mens een' ider trots versmaân,
 En steeds naar de eerste plaats en 't hoogste woord te staan:
 Deez' krygt wellustigheid veelyds tot gezellinne,
 Die schandig zich vergrypt in ongebonden' minne,
 Of haalt het zeil in top, ontbloot van schaamte en schroom,
 En viert de brassery en gulzigheid den toom.
 Hier tussen, wyl de ziel aan 't aardse vast blyft hangen,

Gevoelt zy zich of nooit, of zelden, van verlangen
Naar 't hemels goed genoopt; en 't schynt haar anders niet,
Dan tydverlies, te zien wat Jezus leer gebied,
Hoe Jezus heeft begeerd zyn leven hier te leiden.
Zo blyft zy verre van die heilzon afgescheiden:
Zo strekt de goudklomp tot eene aardkloot, die den gloed
Van zynen geest belcet te straalen op 't gemoed.
En ach! wat staat na die verduistering te vreezen,
Als dat hy, die haar lyd, zich eens zal zien verwezen
Ter naare donkerheid van dien benaauwden nacht,
Die zonder einde duurt, en nooit verlichting wacht!
Want hier is dit verschil: de maan ontbeert haar' luister
Natuurlyk, zonder schuld; de ziel vervalt in 't duister
Door eigen' dwaaze keur, en zucht tot's waerelds goed;
Dies word haar wanbedryf met recht door straf geboet.
Laat dit, myn' ziel, gestaâg voor uw gezicht verkeeren,
Zo zyt gy machtig, om die hinderpaal te weeren,
Zo blyft gy in uw' stand de zon van heil naby,
En, door het licht bestraald, van duisternisse vry.

Het X^{de} ZINNEBEELD.*Naar de smaak is.*

*Want een dag in uwe voorhoven is beter, dan duizend [elders]:
Ik koos liever aan den dorpel in het huis van mynen God te wee-
zen, dan lang te woonen in de tenten der godloosheid. Ps. LXXXIV.*

II.

*Die uit God is, hoort Gods woorden: daarom hoort gylieden
niet, om dat gy uit God niet zyt. Joann. VIII. 47.*

Op het X^{de} ZINNEBEELD.

Schoon spys by spys myn' dis belaa'den,
 Door meer dan eene hand bereid,
 Gezoôn, gebakken, en gebraden,
 Ter keur van myne zinlykheid,
 Noch moeten ze alle in waarde wyken,
 Hoe dier, hoe aangenaam, en goed,
 Voor eene, die den prys kan stryken,
 Om dat zy best myn' smaak voldoet.
 Doch zo hier op gelyke wyze
 Een ander mogt zyn' lust verzaân,
 Hy koos veellicht eene and're spyze,
 En liet de myne, als slechter, staan.
 Ja dit zou reis op reis gebeuren,
 Indien 't zo menig onderscheid
 Van tongen wierd vergund te keuren,
 Als hier gerechten zyn bereid.
 Maar die, door wys beleid gedreeven,
 Zich met die spyze hield voldaan,
 Wiens krachten nuttigst zyn voor 't leven,
 Die was 'er wis gelukkigst aan.
 Gy, die u voelt tot heil gezegen,
 Ei past dit voorwerp op 't gemoed
 Door een aandachtig overweegen,
 Op dat gy daar uw' vrucht meê doet.
 Elk mens bevind zich als gezeten
 Aan eene tafel, ryk voorzien,
 Daar zich, voor zyn inwendig eeten,
 Verschot van spyzen aan komt biên.
 Hier weet de waereld haar' banketten,
 Verguld, en rykelyk vermaast
 Met suikerzoet, hem voor te zetten,
 En nood hem op die spys te gast.

Hier

LEERZAME

Hier schenkt hem God van uit den hoogen
 Een' spyze, die, vol hemelzoet,
 Doch niet gezien met 's lichaams oogen,
 Hem kan verkwikken naar 't gemoed.
 Hier ziet men de eene spyze wraaken,
 En de andere voor best gekeurd,
 Door 't eigen onderscheid van smaaken,
 Dat in 't natuurlyk word bespeurd.
 De meefte, zonder te overweegen,
 Wat heilzaamft voor de ziele zy,
 Bevinden hunne luft genegen
 Naar 't zoet van 's waerelds lekkerny.
 Dus ziet men hen op 't grectigft jaagen,
 Als andere Ezaus, ftadig aan,
 Om met dat voorwerp van behaagen
 Hun neiging ryklyk te verzaân.
 Maar die met wysheid gaat te raade,
 Weet, dat een doodelyk venyn,
 Vol bitterheid en ongenade,
 Schuilt in 't gerecht, zo zoet in fchyn.
 Want fchoon de waereld vleit door minne,
 Daar menig dwaaslyk op vertrouwt,
 Hy acht haar voor zyn' vyandinne,
 Die flechts 't verderf der ziele brouwt.
 Hy ziet haar' gaaven aan voor ftikken,
 Met lift gefpannen, om het hert
 In 't eind elendig te doen ftikken
 In duldeloos verdriet en fmert.
 Dies laat hy de onbezonnen' dwaazen,
 In 't hert te vreden en geruft,
 Zich aan dat flechte moes veraazen,
 En kiest tot voedsel van zyn' luft
 Het disgerecht van hemelweelde.
 Dat geeft hem eindloos meerder zoet,

Dan

Z I N N E B E E L D E N .

41

Dan 't waerelds hert zich ooit verbeeldde,
 Hoe opgepropt van 't aardse goed.
 En schoon hy zomtyds in 't genieten
 Dit smaakelyke Manna ziet
 Met faus van bitterheid begieten,
 Dat baart geen' walging, noch verdriet.
 Die hem deez' spyze liet bereiden,
 Erkent hy voor zyn' arts en vriend,
 Wiens wysheid best kan onderscheiden,
 Wat hem tot zyn' gezondheid dient.
 Hy weet, hoe 't zelve lot te vooren
 Zyn' oudsten Broeder heeft geraakt;
 Hoe 't heilig Vat, van God verkooren,
 Meê van dien alsen heeft gesmaakt
 Met all' Gods vrienden en vriendinnen,
 Noch roemende op het lieflyk zoet,
 Dat hunne ziel genoot van binnen,
 Schoon overstort met gal en roet.
 Hy weet, dat hem in 's hemels hoven
 Een schoon banket word toebereid,
 Dat alle zoetheid gaat te boven,
 En, nooit vermengd met bitterheid,
 Hem zonder einde zal vermaaken,
 Als al 't bedrieglyk waerelds zoet,
 Daar de aardse herten zo naar haaken,
 Eens voor altyd verdwynen moet.
 Dus leert hy zyne smaak verwinnen,
 En vind te mets genoeglykheên
 In 't geen den uiterlyke zinnen
 Eerst bitter en onmaaklyk schein.
 O Jezus, maak ons van die wyzen,
 Die 't aardse schynzoet in 't geheel
 Versmaaden, en uw' hemelspyzen
 Verkiezen voor ons eenig deel.

F

Het

LEERZAAME
 Het XI^{de} ZINNEBEELD.

De verkeerde gediensigheid.

*Beter is een arm en wys jongeling, dan een oud en zot koning,
 die niet weet van meer vermaand te worden. Pred. iv. 13.*

*Overspeelders en overspeeldereffen, weet gy niet, dat de vriend-
 schap der waereld eene vyandschap Gods is? Zo wie dan een
 vriend der waereld wil zyn, die word een vyand Gods gesteld.
 Jakob. iv. 4.*

Op het XI^{de} ZINNEBEELD.

Wie is 'er meer beroofd van zinnen,
 De dwaas, of die den dwaazen vleit,
 En zoekt door slaaffe dienstbaarheid
 En smeeken zyne gunst te winnen?
 Gewis, indien dit iemand zag,
 Hy zou met reden zich versteuren,
 En zulken mens uitzinnig keuren,
 In twyfel staande, of zyn gedrag
 Beweenen waard was, of belpotten:
 Want wat waardeering van het goed
 (Dus zou hy denken in 't gemoed)
 Heeft immer plaats in 't hert der zotten?
 Zo weinig als een blindeman
 't Verschil der verwen kan beduiden,
 Of de onderscheiding der geluiden
 In 't oor des dooven vallen kan.
 Maar gy, wien billyk deeze handel
 Een afkeer in de ziel verwekt,
 Zie, of dit wanbedryf niet strekt
 Ten spiegel van uw' eigen wandel.
 Laat uw gemoed in ernst bevroên,
 Of uw onwaardelyk mispryzen
 Niet tevens bondig kor te wyzen
 Het vonnis van uw eigen doen.
 Het meeste deel der stervelingen
 Legt al zyn poogen en bestaan,
 Legt all' zyn' vlyt en arbeid aan,
 Om in des waerelds gunst te dringen;
 Zoekt haar gestadig door 't beleid
 Van zyne werken te behaagen,
 Haar' lof en achting te bejaagen

L E E R Z A A M E

Door allerlei gediensigheid.
 O! vind gy u al meê hier onder,
 Dat dan het vleijen, aan een' dwaas
 In 't werk gesteld, u niet verbaaz',
 Als waar 't een overzeldzaam wonder.
 Gy zyt de man, die onbedocht
 Te koste legt alle uw' betrachtig,
 Op dat gy in de gunst en achting
 Van eenen dwaas geraaken mogt.
 Want wat is toch de booze waereld,
 Hoe zeer zy haaren aard verbloemt,
 Hoe hoog zy op haar' wysheid roemt,
 Hoe ze opgesmukt is, en bepaereld,
 Wat is zy anders in der daad,
 Als eene dwaaze, die onaardig
 Keurt allen roem en eere waardig,
 Het geen veelcer meest zyn versmaad;
 Die als oneerlyk durft verwyzen,
 't Geen meest met eer moet zyn gekroond,
 En dus op 't allerklaarst vertoont
 In haar verheffen en mispryzen,
 Hoe 't haar ontbreekt aan goed beleid,
 En kracht van oordeel, om te dringen
 Tot in het wezen van de dingen,
 En naar een keurig onderscheid
 Een billyk vonnis uit te spreken!
 Dat blykt, als zy de godsvrucht hoont,
 En haare gunst en achting toont
 Aan snoode zonden en gebreken.
 Dat blykt, wanneer zy met den voet
 Verstoot het eeuwig en onendig,
 En kiest het nietig onbestendig
 Van deezen tyd voor 't hoogste goed.
 Is 't ongerymd dan, dat een wyze

Een'

ZINNEBEELDEN.

45

Een' dwaazen liefkooft, vleit, en streelt,
En als iets wenslyks zich verbeeld,
Dat die hem gunst betoone, en pryze,
Dat dan uw hert en oog niet meer
Op 's waerelds achting blyven staaren,
Maar laat die dwaaze heenen vaaren
Met haare vriendschap, gunst, en eer:
Op dat u 't woord niet staa te vreezen,
Van Jezus dienaar voortgebracht,
Die naar des waerelds vriendschap tracht,
Zal als Gods vyand zyn verweezen.
En 't zy die dwaaze u pryft, of laakt,
Laat enkel uwe zorge letten,
Dat gy naar 't richtsnoer van Gods wetten
Gestadig rechte gangen maakt.
Zoek dus by hem in gunst te raaken,
Die over iders kwaad of goed
Alleen het oordeel vellen moet,
En 't best naar waarheid op kan maaken.
Zoek eer by hem, wiens wys beleid
Alleen 't eerwaardige eer kan geeven;
Wiens eer niet eindigt met dit leven,
Maar strekt zich uit in de eeuwigheid.

Het XII^{de} ZINNEBEELD.*Kies rust voor moeite.*

Tracht niet naar de hooge dingen, maar voegt u tot de nederigen. Rom. XII. 16.

Maar de broeder, die nederig is, roeme in zyne hoogheid: en de ryke in zyne vernedering: want hy zal als een bloem des gras voorbygaan. Jakob. I. 9, 10.

Op het XII^{de} ZINNEBEELD.

Wat arbeid, ongemak, en hygen
 Een mens zich troosten moet, die op een' berg wil stygen;
 Hoe licht, in tegendeel, men daalen kan beneên,
 Leert de ondervinding, en de reên.
 Wyl hert en oogen dit betrachten,
 Komt my de Wysgeer van Athenen in gedachten,
 En 't overdeftig woord, waar meê zyn mond weleer
 Den roem van Thais ging te keer.
 Want als die dertele hem vraagde,
 Hoe 't kwam, dat zyne leer zo weinigen behaagde,
 Daar zy in haaren dienst had zulken grooten stoet,
 Schoot hy haar deeze taal te moet;
 Ons oogwit is geheel verscheiden:
 Ik tracht het volk met pyn ten bergspits op te leiden,
 Gy voert het van de hoogte al zachtjes naar om laag;
 't Eerst wil het noode, 't laatste graag.
 Dus toonde 't kloek vernuft de reden,
 Waarom zo weinige op het deugdig heilpad treden,
 Waarom zo veele, in 't hert te dwaas en slecht beraân,
 Den schadelyken doolweg gaan.
 Maar als ik eens met andere oogen
 Opmerkende beschouw der mensen doen en poogen,
 Dan keert het blad zich om, en stelt me een' and'ren stand
 Van tweederlei bedryf ter hand.
 In 't klimmen, en in 't nederstreeven
 Ontdekt zich duidlyk een bezond're staat van leven,
 Wier eene is opgepropt van moeite en tegenlust,
 En de and're vol gemak en rust.
 Die 's waerelds schat en staat beminnen,
 Zyn hier de klimmer, die den bergtop zoekt te winnen;
 En die in laagen stand zyn' hertelust bepaalt,

Is hy, die van de hoogte daalt.
 Want die het lot van deeze beide
 In zynen grond beschouwt op redens wys geleide,
 Zal 't eigen onderscheid, dat in het voorbeeld ligt,
 Terstond zien ryzen voor 't gezicht.
 Wat moet een mens al pynlyk slaaven,
 Gevlei, en kuipery, en woelen, loopèn, draaven,
 En arbeid ondergaan, eer hy het wit beschiet,
 Waar op zyn' geld- en staatzucht ziet!
 Maar wie kan hier zyn wit beschieten?
 Wie 't eind van zynen wens, en van zyn werk genieten,
 Daar zich op elke stap noch hooger staat ontdekt,
 Die telkens nieuwe lust verwekt?
 Het sterk gevoel van nieuwe lusten
 Haakt naar verzaadiging, en laat den mens niet rusten.
 Zo blyft hy aan het werk, en kan zich nooit ontslaan,
 Wyl nooit zyn hert zich vind voldaan.
 En schoon hy kon zyn' lust bepaalen
 Door een' beoogden trap van aanzien te behaalen,
 Noch voelt hy hals en hert belaauden met een pak
 Van zwaare smert en ongemak.
 De bergen, die zich hoogst verheffen,
 Zyn door het bliksemvuur gemakkelykst te treffen.
 Zo staat ook meest de stand van 's waerelds ryk en groot
 Voor woedende onweêrvlaagen bloot.
 Hier zoekt de nyd hem steeds te krenken,
 En oefent haar vernuft in midd'len te bedenken,
 Om hem by vorst of volk te brengen in den haat,
 En af te werpen van zyn' staat.
 De zee aan 't woeden, 't huis aan 't branden,
 Trouwloosheid van een' knecht, des roovers schalke handen,
 En duizend rampen doen, dat Krezus onverwacht
 In staat van Irus word gebragt.
 Omsingeld van zo veel' gevaaren,

Moet

Moet bange zorg op zorg des menschen hert bezwaaren,
 Om nergens mis te treên, op dat geen leed hem drukk',
 Of schieelyk van zyn' hoogte rukk'.
 Van all' dien last en pynlykheden
 Bevind hy zich bevryd, die, in het laag te vreden,
 Den milden Hemel dankt, wanneer hy dag aan dag
 Des nooddrufte eis vervullen mag.
 Die hoeft verstands en lichaams krachten
 Niet af te slooven, om gestaâg naar meer te trachten.
 Die hoeft geen' and'ren Heer, dan God alleen, te ontzien,
 Of eer en dienften aan te biên.
 Die hoeft van kommer niet te kwynen,
 Dat de afgunst zynen staat met list zoekt te ondermynen:
 En wyl hy steunt op God, bekruipt geen' zorg het hert
 Voor ongeval, of droeve smert.
 Dus in zyn' laagheid hoog verheven,
 Kan hy zyn' dagen stil in zoete vrede leeven,
 Tot hem de dood in 't eind, door 't knippen van dien draad,
 Den weg ontsluit tot beter staat.
 Maar schoon men zich zo veel moet vergen,
 Noch haakt het meeste deel naar hoogheids steile bergen,
 Noch zyn 'er weinige te vinden, die zich graag
 En willig geeven in het laag.
 O dwaaze keur! verkeerde lusten,
 Die moeite omhelzen doen voor 't aangename rusten,
 Gevaar voor veiligheid, de zorg en hertenwee
 Voor zoet genot van stille vreed!
 Verblinde mens, ontsluit uwe oogen,
 Om noch by tyds te zien de dwaasheid van uw poogen,
 Die, wensende om de rust, de rust nochtans versmaad,
 En zelf den arbeid op u laad.
 Weeg, weeg eens met bezadigd oordeel,
 Hoe kleinen overwint van nuttigheid en voordeel
 Uw' slaaffe vlyt behaalt: zie, wat gy al verliest,

LEERZAAME

Terwyl gy de aardse hoogheid kiest.
 Op dat zulk grondelyk bemerken
 In 't binnenst van uw hert eene and're zucht mag werken,
 Waar door de dwaaze lust werde uir de ziel geweerd.
 Wys is hy, die ten beste keert.

T O E Z A N G.

Stem: *Heeft iemand door gestadig draaven.*

I.

Zo gy, ô Mens, met hert en zinnen
 't Genot van schat en rykdom mint,
 Of tracht op aarde een' staat te winnen
 Van heerschappy en hoog bewind,
 Van heerschappy,
 Gerust, en vry
 Van zorg, en angst, en al wat smert verwekt,
 Zie hier den weg voor uw gezicht ontdekt.

I I.

Laat al uw poogen, al uw jaagen
 Alleen daar toe zyn aangeleid,
 Om steeds met u den schat te draagen
 Van waare vergenoegzaamheid:
 Laat uwe vlyt
 Zich te aller tyd
 En enkel aan dit hooge wit besteên,
 Om heer te zyn van uw' genegenheên.

I I I.

Die zulken rykdom heeft verkreegen,
 Die hier geraakt tot zulk gebied,

Ziet

ZINNEBEELDEN.

51

Ziet zyn geluk in top gesteden,
Meer dan ooit waereldvorst geniet:

Die leeft altyd
In 't hert verblyd;

Die vind zich staåg, hoe 't buiten stormt en woed,
In stille kalmte en effen van gemoed.

I V.

Komt herwaarts, groote waereldslaaven,

Die door begeerte zonder maat

U dag en nacht getroost te draaven

Naar meerder rykdom, hooger staat,

Ziet de idelheid

Van uw beleid,

Die uw gemoed door zorgen steeds ontrufft,
En nooit naar wens verzaad word, of geblufft.

V.

Daar gy met al uw pynlyk slooven

Uw leven lang vergeefs naar streeft,

Bezit een mens, die hier verschooven,

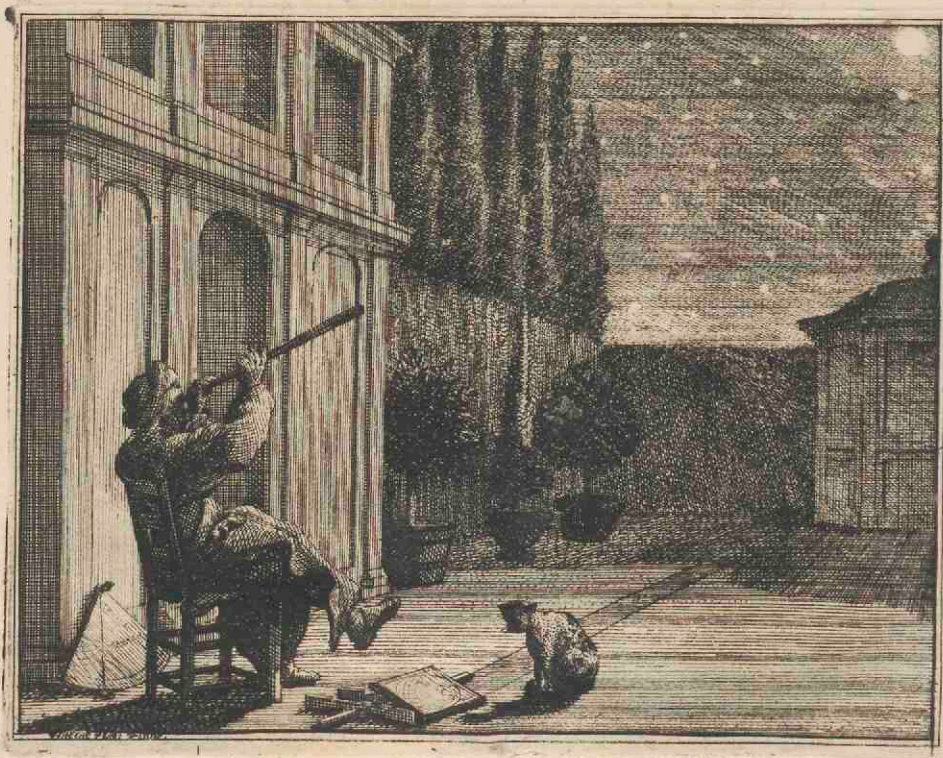
Doch naar Gods wil, in kleinheid leeft.

O waardig lot,

Vol heilsgenot!

Gelukkig, die u heeft! en wel beraân,

Dien wyze keur met ernst naar u doet staan!

Het XIII^{de} ZINNEBEELD.*Het schaadelyk uitzien.*

En wat ziet gy den splinter, die in uwes broeders oog is, maar den balk, die in uw oog is, merkt gy niet? Of, hoe zult gy tot uwen broeder zeggen, Laat toe dat ik den splinter uit uw oog uitdoe, en zie daar is een balk in uw oog? Gy geveinsde, werp eerst den balk uit uw oog; en dan zult gy bezien, om den splinter uit uwes broeders oog uit te doen. Matth. VII. 3, 4, 5.

Maar een iegelyk beproeve zyns zelfs werks: en dan zal hy aan zich zelven alleen roem hebben, en niet aan eenen anderen. Gal. VI. 4.

Op

Op het XIII^{de} ZINNEBEELD.

Hoe veel vermag de weetlust niet!
 Zy doet den mens de nachtrust haaten,
 Zy leert hem bed en huis verlaaten,
 Op dat haar wens zyn wit beschie't
 In 't gadeslaan der hemellichten,
 In 't naauw bespieg'len van de maan,
 En sterren, die rondom haar staan.
 En schoon hier de oogen moeten zwichten,
 En schemeren, als veel te zwak,
 Om over zulk een ruim te weiden,
 Waar door het aardryk is gescheiden
 Van 't hoogverheven hemeldak,
 Zy ondersteunt hun onvermogen
 Door fyne glazen, klaar en rond,
 Waar door, het geen te verre stond,
 Komt nader in 't bereik der oogen.
 Dit helpt des onderzoekers geest.
 Die kan, in de open' lucht gezeten,
 Geheele nachten zich vergeeten,
 Terwyl de ziel als gaat ter feest,
 En tracht naauwkeurig te overweegen,
 Hoe veel het aardenrond de maan
 In grootte mag te boven gaan,
 Hoe verr' zy zyn van een gelegen;
 Of die veranderlyke bol
 Haar schynfel van de zon moet haalen,
 Dan of zy blinkt met eigen' stralen,
 En vast van lichaam is, of hol:
 Of 't enkel sproeten zyn, en vlekken,
 Of bergen, bossen, zee, en grond,
 Ja een volkomen waereldrond,

Die zich daar in voor 't oog ontdekken.
 En schoon-hy weinig, dan by gis,
 Van all' die zaaken af kan meeten,
 En zo hy ze in den grond kon weeten,
 Geen nut daar uit te haalen is;
 Schoon onderwyl zyn' huisgenooten,
 Op zynen iver heel geruft,
 Braveeren naar hun eigen' lust,
 Hy kleeft zo vast en onverdrooten
 Aan zyn' beminde bezigheid,
 Dat hem niet eens valt in gedachten,
 Om tot zyn voordeel te betrachten,
 Hoe 't in zyn huis geschapen leit.
 Gy, die met meer dan Argus oogen
 Steeds uwes naastens doen bespied,
 Waar van de ziel nooit vrucht geniet,
 Door slinkse weetlust slecht bedroogen,
 Wend uw gezicht naar dit beleid,
 En spiegel u aan deezen dwaazen.
 Want daar gy met gesleepe' glazen
 Van idele nieuwsgierigheid
 Eens anders handel poogt te ontdekken,
 Terwyl gy vlytig gadeslaat,
 Waar in hy naar den regel gaat,
 Waar zich besmet met zondevlekken,
 Word licht uwe eigen' ziel verzuimd,
 Word licht het huis van uw geweeten,
 Te dwaas verwaarloofd, en vergeeten,
 Voor snoode gasten ingeruimd.
 En wat is 't wit, daar zulk beschouwen
 Van 's naastens onderwind naar haakt,
 Dan achterklap, die zich vermaakt
 In eenes anders kwaad te ontvouwen,
 Tot schending van zyn' naam en eer?

Of zoekt gy hem, door zucht bewoogen,
Te stellen zyn gebrek voor oogen,
Op dat hy zich tot beter keer',
Helaas, wat mag uw iver heeten,
Dan splinterschouwen in 't gezicht
Uw's broeders, en het zwaar gewigt
Een's balks in 't eigen oog vergeeten?
Dus, hoe gy 't wend, of keert, gy staat
Met hem gelyk, die, om te dringen
Tot kennis van onnutte dingen,
Zyne eigen' huiszorg dryven laat.
En zult gy dus noch langer doolen?
O neen, ô neen, verblind gemoed,
Laat uwen naasten, wat hy doet,
Aan zynen God en Heer bevolen.
Of zo hy door een loflyk werk
Uw hert by toeval kan bekooren,
Gebruik het, om u aan te spooren
In 't wand'len langs het deugde-perk.
Dat voorts uw oog naar binnen keere,
En toezie, dat geen vuil gespuis
Van snoode zeën uw zielenhuis
Met list bemachtige, en onteere.
Let dus, ô mens, let op uw stuk.
Geen uit- maar inzien baart geluk.

LEERZAAME
 Het XIV^{de} ZINNEBEELD.
 De dwaaze koopmanschap.

Myne broeders, hebt het geloof van onzen Heere Jezus Christus, [den Heere] der heerlykheid, niet met aanneeming des perfoons. Want zo in uwe vergadering kwam een man met eenen gouden ring aan den vinger, in eene sierlyke kleeding, en daar kwam ook een arm man in met eene slechte kleeding; en gy zoud aanzien den geenen, die de sierlyke kleeding draagt, en tot hem zeggen, Zit gy hier op eene eerlyke plaats; en zoud zeggen tot den armen, Staa gy daar, of, zit hier onder mynen voetbank: Hebt gy dan niet in u zelven een onderscheid gemaakt, en zyt rechters geworden van kwaade overleggingen? Jakob. II. 1, 2, 3, 4.

Op

Op het XIV^{de} ZINNEBEELD.

Is 't brein ontbloot van goed verstand en reden?
 Of is de man zyn geld al willens moe,
 Dat hy het gaat aan zulk een dier besteeden,
 En ziet niet eens op zyn' gebreken toe?
 Zo zou met recht en reden ider vraagen,
 Wanneer hy zag, dat iemands zinlykheid
 Vond in een blind of kreupel paard behaagen,
 Om 't sierlyk kleet, op zynen rug gespreid.
 Maar is de mens al meer in 't hert beraaden,
 Die of zich selv', of anderen verheft,
 Om dat hun tooi van prachtige gewaaden
 Het ned'rig kleet in aanzien overtreft?
 O neen, ó neen. Het keurig oog der wyzen,
 Dat verder, dan het uiterlyke, gaat,
 Leert hun gemoed geen' menschen ooit te pryzen,
 Om 't groots vertoog van 't kostelyk gewaad.
 Die weeten, dat de kleeding is gesprooten
 Uit de eerste zonde, als 't afgewecken paar
 Het aangezicht met schaamte vond begooten,
 Wanneer het oog hun naaktheid wierd gewaar.
 Die weeten, dat het rykelyk omhangen
 Van zyde, en goud, en paerlen vol van gloed,
 De ziel in 't minst geene eere doet ontvangen,
 Noch tot sieraad kan strekken voor 't gemoed.
 Die weeten, dat veelyds in weitse kleeden
 Een herte woont met zondenvuil bevlekt,
 Of dat op 't minst in deeze uitwendigheden
 Zich de idelheid van 's menschen geest ontdekt.
 Die weeten, dat het geen met die gewaaden
 (Indien men 't naar zyn rechte wezen noemt)
 Niet in der daad versierd is, maar belaaaden,

Met al zyn' pracht is ten verderf gedoemd.
 Die weeten, dat nooit trotsse God bevielen,
 Noch 't heilig oog met lust de grootsheid ziet;
 Maar dat hy woont by nederige zielen,
 En in zyn' wet de zedigheit gebied.
 Die weeten, dat ootmoedigheid te vooren,
 Met as bestrooid, en met een' zak gedekt,
 Verzetten kon den slag van 's Hemels tooren,
 Door euveldaân tot felle wraak gewekt.
 Die weeten, dat de Heiland hier beneden
 In 't slecht gewaad den zynen ging voorheen,
 En eindelyk aan 't kruis met naakte leden
 Ten schouwspel hing, om ons met heil te kleên.
 Dit brengt hun ziel tot betere gedachten,
 Dit doet hen slaan geheel een' and'ren toon,
 Als die om 't kleed den mens eerwaardig achten,
 Te dwaas verrukt door 't uiterlyke schoon.
 Dit doet hun hert alle aardse pracht versmaaden,
 En, vergenoegd met deksel voor de leên,
 Aan 't jaagen naar de rechte ziel-sieraaden,
 De waare deugd, hun tyd en vlyt besteên.
 Gy, die zo graag den naam van wys zoud draagen,
 Richt uwe keur naar deeze regelmaat.
 En kan de kracht der reden u behaagen,
 Volg haare les door weezendlyke daad.

T O E Z A N G.

Stem: *Tranquille cœur.*

I.

Laat af, laat af aan 't praalgewaad
 Te kleeven met uw hert en zinnen.
 Het recht en weezendlyk sieraad

Is niet van buiten, maar van binnen;
Is onvervalste deugd, door rein geloof gevoed,
En hoop op 't eeuwig goed.

I I.

Die dit versierfel met zich draagt,
Veracht all' 's waerelds pronkvertooning,
Verzekerd, dat hy 't oog behaagt
Van God, en Jezus zynen Koning,
En dat voor hem een kleed van glans en heerlykheid
Hier boven word bereid.

I I I.

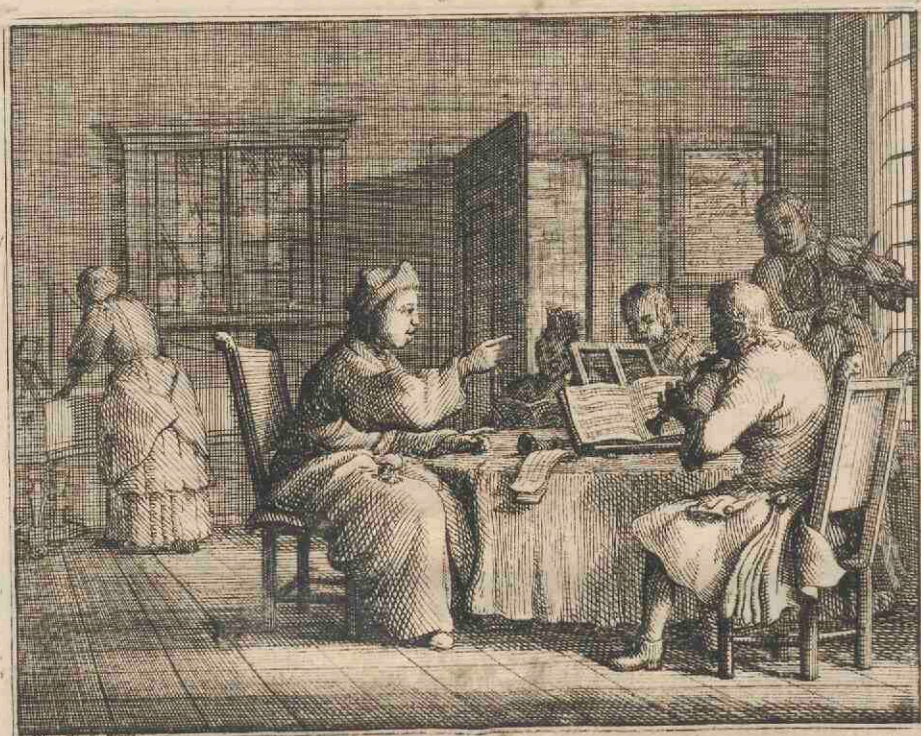
Dus strekt het hem tot geen verdriet,
Of 't rot der dwaazen hier beneden
Hem eerbewys noch vriendschap bied,
Maar spot met zyn' geringe kleeden,
Naardien hy weet, dat God, die alles recht waardeert,
Hem hoog bemint en eert.

I V.

O waereld, waart gy wel bedacht,
Gy zoud uw' tyd en zorg besteeden,
Om niet uw lyf met zotte pracht,
Maar uwe ziel met deugd te kleeden.
Ontwaak, verdoolde mens, en staa naar 't eel sieraad,
Dat eindeloos bestaat.

LEERZAAME
 Het XV^{de} ZINNEBEELD.

Wel voorgaan leert best.

Zyt een voorbeeld der geloovigen, in het woord, in wandel, in liefde, in den geest, in geloof, in reinigheid. 1 Tim. IV. 12.

Betoon u zelven in alles een voorbeeld van goede werken. Tit. II. 7.

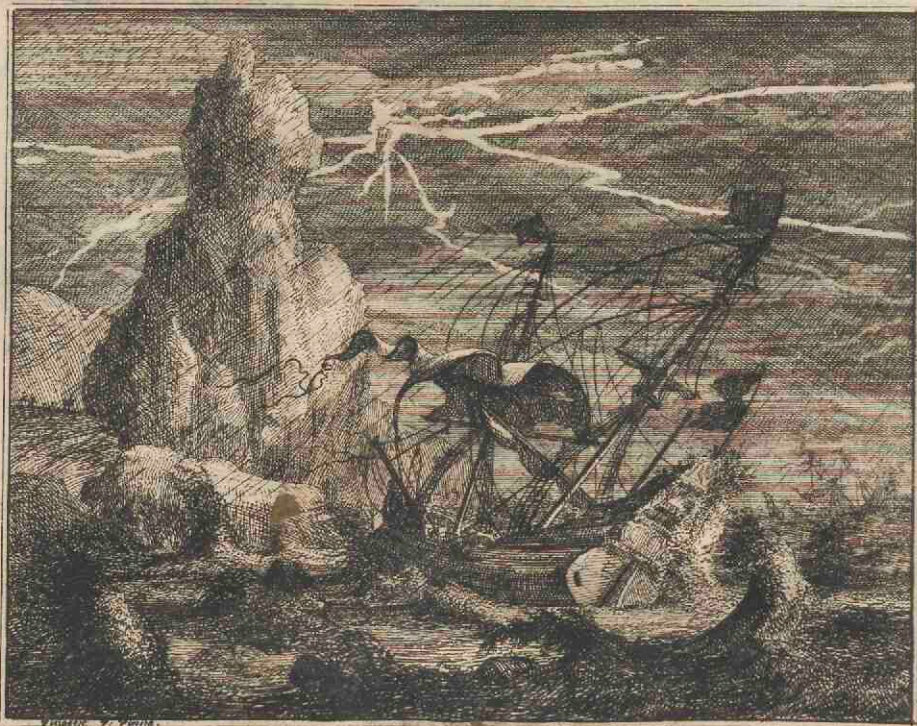
Op het XV^{de} ZINNEBEELD.

Al is de geest ervaren
 In zang, en spel van snaaren,
 Geen meester brengt nochtans zyn' leerling in dien staat,
 Zo hy niet mede zingt, en hand aan 't werktuig slaat.
 Al tracht hy hem door reden
 't Geheim der kunst te ontleeden,
 Al zegt hy reis op reis, hoe hy zyn' stem en hand
 Moet leiden naar de maat op hoog en laager trant;
 Al duurde zulk verklaaren
 Een' reeks van menig' jaaren,
 't Waar tyd verkwist, en vond de leerling zich zo min
 Gevorderd in de kunst op 't einde, als in 't begin.
 Maar voegt hy by 't beduiden
 De kunstige geluiden
 Van eigen' zang en spel, dan vind, naar zyne lust,
 Het leerziek hert allengs zich van het stuk bewust.
 Gy, die, vol ernst, en schrander,
 Wilt leeren aan een' ander
 De rechte levenskunst, zie hier de regelmaat,
 Die gy u zelve hebt te stellen in dien staat.
 Hoe zeer gy oock moogt pronken
 Met gaaven, u geschonken,
 Met rykdom van verstand, en oordeel, en beleid,
 Met klem en kracht van taal, en nette sierlykheid;
 Al hebt gy uit de boeken,
 Door naarstig onderzoeken,
 En onvermoeide vlyt, by dag noch nacht gespaard,
 Een' schat van weetenschap met lust by een vergaard;
 Al stemmen all' de krachten
 Van zinnen en gedachten,
 Van taalmacht, en vernuft, en kennis overeen,

Om zich tot onderwys van and'ren te besteên;
 Al weet gy net te ontleeden
 Den aard der goede zeeden,
 En 't wezen van de deugd in elke daad en pligt
 Met keurig onderscheid te stellen voor 't gezicht;
 Al kwyd zich hier uw yver
 Gestadig langs hoe styver,
 Wat helpt het, zo gy zelf niet vlytig mededoet
 Het geen gy and'ren zoekt te drukken in 't gemoed?
 Wat baat uw driftig poogen,
 Zo lang uw's naastens oogen
 Bevinden, dat geensins 't beleid van uwe zeên
 Stemt met uw' redenen en lessen overeen?
 Dat 's 't werk van schriftgeleerden,
 Waanwyzen, en verkeerden,
 Die 's naastens schouderen met lasten zwaar belaân,
 Waar aan zy zelf noch hand noch vinger willen slaan.
 Want of men wel kan leeren
 Door deftig redeneeren,
 (Indien men hier het stuk wil schiften op een' draad)
 Waar in de waare deugd en heiligheid bestaat:
 En of zich elk moest buigen
 Voor krachtig overtuigen
 Van welgegronde reên, schoon 't voorbeeld gants ontbrak,
 Gelyk voor deezen eens de mond der Waarheid sprak:
 Noch schynt het aan de mensen
 Als eigen, dat zy wenschen
 Des leeraars leven zelf naar 't snoer te zien gericht,
 't Geen zyne stem gestaâg hen aanwyft als hun pligt.
 Dan blykt hen naakt voor de oogen,
 Dat redens sterk vermogen
 Zyne eigen' ziel beroert, en 't onderwyzen niet
 Van zyne lippen slechts, maar uit het herte schiet.
 Dan blykt in held're klaarheid,

Dat

Dat zyn gemoed in waarheid
Gelooft en vasthoud, dat zulk heilgenot en vreugd,
Waar van hy telkens spreekt, gehecht is aan de deugd.
Dan blykt hen, dat de daaden,
Waar toe hy hen wil raaden,
Wel zwaar zomtyds in 't eerst, doch moog'lyk voor de macht
Der stervelingen zyn, gestyfd door 's Hemels kracht.
Als leer, en loop van leven
Zich dus te zaamen geeven,
Dan is 'er hoope, dat de leering het verstand
Alleen niet, maar ook 't hert zal worden ingeplant.
Uit zulk een onderwyzen
Kan 't rechte voordeel ryzen,
Dat zich de ziel het stuk tot in den grond verstaat,
En haare kennis toont door weezendlyke daad.
Dat voetspoor wierd voor deezen
Van Jezus aangewezen.
Zo ging 't Aposteldom dien grooten Meester na,
En kwam door mondbericht en voorbeeld elk te staê.
Gy, wien het kan behaagen
In 't een hun beeld te draagen,
Zie, dat ge in 't ander ook verthoont denzelfen aard;
Zie, dat gy steeds uw' leer en leven t'zaamen paart.

Het XVI^{de} ZINNEBEELD.*'t Is haast vergeeten.*

Dwaalt niet. God laat zich niet bespotten: want zo wat de mens zaait, dat zal hy ook maajen. Want die in zyn zelfs vlees zaait, zal uit het vlees verderfenis maajen: maar die in den geest zaait, zal uit den geest het eeuwige leven maajen. Gal. VI. 7, 8.

Maar hen is overgekomen het geen met een waar spreekwoord [gezegd word], De hond is wedergekeerd tot zyn eigen uitbraakfel; en, De gewassene zeug tot de wenteling in het slyk. 2 Pet. II. 22.

Op het XVI^{de} ZINNEBEELD.

Terwyl een aangenaame wind
 Naar wil en wens het zeil deed zwellen,
 En 't rykgelaaden schip gezwind
 Ging door de baaren heenen snellen,
 Die zachtjes bruiſten op en neêr,
 Waar onder zich matroos liet hooren,
 Wiens hert door 't liefelyke weêr
 Zich voelde tot gezang bekooren,
 Vond zich de koopman welgemoed,
 En ſpeelde vaſt met zyn' gedachten
 Op 't voordeel, dat hem van zyn goed
 Naar zyn' verbeelding ſtond te wachten.
 Maar nu de hemel, dik en zwaar,
 Met zwarte wolken is ontoogen,
 De donder ſchatert droef en naar,
 De blikſem ſchittert in zyne oogen,
 De wind, ten kerker uitgeſpat,
 Afgryſlyk giert by felle vlaagen,
 En ſlag op ſlag 't gezwolle nat
 Al ſchuimende over 't ſchip komt jaagen,
 Dat, hard geſchokt door ſtoot op ſtoot,
 Het zwalpend pekelt in moet drinken,
 En in den ongemeeten ſchoot
 Der zee geſtadig dreigt te zinken,
 Ontvalt hem all' zyn' luſt en moed,
 Ryd angſt en ſchrik door bloed en aêren,
 Beſluit hy in den hollen vloed
 Zyn' koſtlyke en beminde waaren
 Te werpen met zyne eigen' hand,
 Op hoop, of 't vaartuig, dus ontheven
 Van zynen laſt, geraakte aan land,

En redde slechts zyn lyf en leven.
 Doch laat eens 't onweër overgaan,
 Gy zult hem, met gelyk behaagen,
 Met de eigen' vlyt weër aangedaan,
 Naar zynen schat op nieuw zien jaagen.
 Hoe menig houd dien zelven voet!
 Terwyl het sloopje van zyn leven
 Gaat slyken door den waereldvloed,
 Voor wind, voor stroom daar heen gedreeven,
 Is 't hert blymoedig en gerust,
 Van geen' gedachten ooit beladen,
 Als om gestadig naar zyn' lust
 In aardse weelde en zoet te baaden,
 In eer en achting hoog gesteld
 Met paerlen, zyde, en goud te praalen,
 En overvloed van schat en geld
 Door wakk'ren iver t'zaam' te haalen.
 Doch als een storm van ongeval
 Op 't onvoorzienst hem komt belopen,
 Die 't sloopje dryft aan laager wal,
 En dreigt te scheuren, en te sloopen;
 Als een orkaan van ziekte woed,
 Die 't zwakke lyf, aan 't bed gebonden,
 Elk oogenblik verwachten doet
 Van doods geweld te zyn verflonden;
 Dan trekt de lust haar' vlerken in,
 Dan kan zyn zielgezicht bemerken
 De dwaasheid van zyne aardse min,
 En de idelheid van zyne werken.
 Dan zou hy gaaren al zyn goed,
 Zyn' weelde en eer ten beste geeven,
 Indien hy, door Gods hand behoed,
 Slechts bergen mogt zyn waarde leven.
 Dus maakt de nood het hert gedwee.

Maar

Maar zo de Hemel word bewoogen
 Het oor te leenen aan zyn' beë,
 Hoe haast is 't alles weër vervloogen!
 't Gevaar van schande, en arremoed,
 En stervens nood is naauw verdweenen,
 Of 't hert, door smaak van 's waerelds zoet,
 Gaat zynen gang weër, als voorheen,
 Viert geld- en staatzucht weër den toom,
 Tooit weër het lyf met pronkgewaaden,
 Laat weër de wellust zonder schroom
 Gestadig haaren trek verzaaden.
 Zo blykt, dat geen berouw, maar dwang,
 En schrik voor straf de ziel regeerde,
 Toen ze in het midden van dien prang
 Haar' stem en beë ten hemel keerde.
 Rampzalig mens, hoe dus verzot!
 Hoe durft gy 't Gods genade vergen,
 Dat gy zyn' hoogheid stout bespot?
 Zie toe, zie toe zyn' wraak te tergen.
 Of waant gy, dat het dreigend kwaad,
 Eens afgewend, nooit weër kan keeren?
 Of dat altyd Gods goedheid staat
 Tot hulp gereed op uw begeeren?
 O neen, heel anders zal 't 'er gaan.
 Eens zal zich weër een storm verheffen,
 Die niet alleen uw' lust verslaan,
 Maar 't schip des levens wis zal treffen.
 Dan zal geen' bangheid, noch geweën,
 Geen bidden, noch belofte baaten,
 Wanneer niet gy uwe idelheën,
 Maar de idelheden u verlaaten.
 En ach! wat uitkomst zal de ziel
 In zulk een' barning zien voor handen,
 Als dat de zwaargelaaden' kiel

Te berften floote op klip en stranden,
 En eens voor eeuwig moet vergaan,
 Wanneer van alle vier de winden
 Uitberften komt die felle orkaan,
 Die heel de waereld zal verslinden!
 Wys is hy dan, en wel bedacht,
 Die zorg draagt in goede dagen,
 En 't zielefcheepje, niet bevracht
 Met last van 't vleefelyk behaagen,
 Maar wel geballast met de deugd,
 Laat streeven door des waerelds baaren
 Naar 't zalig land van rust en vreugd.
 Die vreesst voor onheil, noch gevaaren.
 Voor dien is ziekte zelf, en dood
 Geen onweêr, dat zyn' kiel doet stranden,
 Maar voordewind, die in den schoot
 Der stille haven hem doet landen.
 Die ziet in 't eind zyn heil volmaakt,
 Als 't alles dreunt, en scheurt, en kraakt.

T O E Z A N G.

Stem: *Wanneer de zon in 't morgenrood.*

I.

Die eenig mens beloften doet,
 't Zy in of van wat zaaken,
 Dien acht met reden elks gemoed
 Zich schuldenaar te maaken:
 En zo hy t'zyner tyd de daad
 Niet op zyn' woorden volgen laat,
 Elk noemt hem een' ontrouwen;
 Elk is voor hem in 't herte bang,
 En zal zich van zyn' ommegang,
 Zo veel hy kan, onthouwen.

II. Dit

I I.

Dit lot vreeft ider te ondergaan.
En zullen wy niet vreezen,
In noodbelofte, aan God gedaan,
Gebrekkelyk te weezen?
O ja, ô ja: de zegening,
Die lyf en ziel van hem ontving,
Verpligt ons, trouw te toonen;
Ons woord verbind, en 't inzicht dryft,
Dat, die hier in nalaatig blyft,
Nooit in Gods huis zal woonen.

I I I.

Heeft dan 't ontzach voor menfen kracht,
O laat het diep befeffen
Van Gods oncindig meerder macht
Ons hert te meerder treffen,
Te meer beweegen, om ons sterk
Aan ons beloofde deugdenwerk
Ons leven lang te houwen;
Op dat hierna, bevryd van pyn,
Door Gods genade ons deel mag zyn
Met alle zyn' getrouwen.

Het XVII^{de} ZINNEBEELD.

Neem 't wis voor 't onwis.

Die zich des armen ontfermt, leent den Heere: en hy zal hem zyne weldaad vergelden. Spreuk. xix. 17.

En ik zeg uheden, Maakt u zelven vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon; op dat, wanneer u zal ontbreken, zy u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen. Luk. xvi. 9.

Op het XVII^{de} ZINNEBEELD.

Die buiten 's lands, door iver aan te wenden,
 Een' ryken beuit by een verzaameld had,
 En middel wift, om' zyn' vergaarden schat
 In veiligheid naar 't vaderland te zenden,
 Was dwaas, indien hy zelf zyn goed en geld
 Ging draagen langs een' weg vol naare holen,
 Waar in hy wift dat roovers zich verschoolen,
 Die 't reizend volk aanvielen met geweld,
 Ja, met hun goed, benamen ook het leven.
 Gy, die u vind bedeed van 't aardse goed,
 Past dit bedryf tot leering op 't gemoed,
 Of 't aan uw' ziel de rechte vrucht kon geeven.
 Gy zyt de man, die in een vreemd gewest,
 Een' wyl als van uw vaderland verbannen,
 Door wakk're vlyt gestadig ingespannen,
 Om schatten woelt en arbeid al uw best.
 Gy zyt de man, die niet altyd moet leven
 Aan deeze kust, noch blyven in den staat
 Van vreemdeling, maar eenmaal vroeg of laat,
 U weêr van hier naar 't vaderland begeeven.
 En ach! hoe gaarn, hoe gaarne zoud gy daar
 De vrucht van all' uw' arbeid, moeite, en zorgen,
 Uw' lieven schat, met eenen zien geborgen,
 Voor eeuwig vry van nadeel en gevaar!
 Dat wenslyk lot stond u gewis te wachten,
 Zo gy den raad, dien de allerwyste mond
 Zyn' jongeren welêer op 't herte bond,
 Te recht waardeerde, en trouwlyk woud betrachten.
 Dat viel u toe, indien gy 't waardig pand
 Van uwen schat stelde in vertrouwde handen,
 Die, nooit door list of moedwil aan te randen,

Hem

Hem bragten naar 't gewenste vaderland.
 En vraagt gy, wie zyn die getrouwe booden,
 Aan wien myn goed zo veilig wierd betrouwd?
 Uw' broeders zyn 't, wien, tot hun onderhoud,
 Hier uwe liefde en bystand is van nooden.
 Uw' broeders zyn 't, die u de Heiland liet,
 Om in zyn' plaats ontferming aan te toonen,
 Met vast beding van 't eeuwig te beloonen,
 Als waar 't aan hem in waarheid zelf geschied.
 O! hield gy die voor uwe beste vrienden,
 Besteedde gy aan hen uw' overvloed,
 Dan zoud ge uw' schat, voor alle ramp behoed,
 In 't zalig huis uw's Vaders weder vinden.
 Dan zoud gy daar, het geen uw' trouwe deugd
 Den armen in hun nood had uitgeschooten,
 Naar uwe lust zien uit genaë vergrooten
 Met overwinst van eeuwig heil en vreugd.
 Voor 't aardse goed, milddaadig weggeschonken,
 Zaagtge u een' schat van hemels goud bereid;
 Zoudge in een kleed van licht en heerlykheid,
 Veel schooner, dan den glans der zonne, pronken,
 Zoudge aan den dis, met Gods beminden stoet,
 In 't ryk genot der hemelweelde deelen,
 Die steeds op nieuw, en zonder te verveelen,
 De lust verwekt, terwyl zy die voldoet;
 Zoudge op een' troon in de ongemeeten' zaalen,
 Bekroond met goud, en paer'len, en robyn,
 Daar alle glans en luister doof by zyn,
 Voor 't Engeldom van eeuw tot eeuwe praalen.
 Maar ach! uw' ziel, te zeer aan 't aards verpand,
 Mistrouwt het woord van 't Goddelyk belooven,
 Hoe wis gesterkt door wonderen van boven,
 Hoe vast gemaakt in 't bloed van Gods Gezant.
 Des kiest gy zelf die groote reis te waagen,

Met

Met uwen ſchat belemmerd en belaân,
 Al weet gy ſchoon, dat roovers op uw' paên
 In menigte u beloeren, en belaagen:
 Al weet gy ſchoon, dat brand en watervloed,
 Dat ſtorm op zee, dat ſnoô bedriegeryen
 En ontrouw u omringen van weêrzy'en,
 Om tot uw' ſmert te plonderen uw goed.
 Wat kon, ô mens, in u die dwaasheid baaren,
 Dat, daar ge uw goed, op wiſſe borg en pand,
 Zo veilig kond verzenden naar uw land,
 Gy 't liever ſtelt ten doelwit van gevaaren?
 Of word uw hert van kloeke hoop geleid,
 Dat geen van all' die roovers u ontdekken,
 En gy uw' weg geruſt zult heenen trekken,
 Door goed geluk verzelfſchapt en geleid?
 Hoe licht, hoe licht kon uwe hoope dwaalen!
 En ſchoon gy bleeft, het gantſe levens pad,
 Naar uwen wens bezitter van uw' ſchat,
 Eens komt de tyd, die 't alles zal betaalen.
 Al kunt gy hier langs veele wegen treên,
 Waar van 'er een, voorzichtig ingeſlaagen,
 Van roovers weet, noch ongeval, noch laagen,
 Zy loopen alle in een' ſpelonk tot een:
 In een' ſpelonk, van licht en lucht verſchooven,
 Waar in het hoofd der roovers zich onthoud,
 Die niet alleen uw zilver, en uw goud,
 Maar ook daar by uw leven dreigt te rooven.
 Schoon gy 't verſtand van Salomon bezat,
 En Simſons kracht u ſpeelde door de leden,
 Gy moet, gy zult dit naare hol betreedén:
 Naar 't vaderland is nergens ander pad.
 Hier mag 't u niets in 't allermiñſte baaten,
 Dat gy tot noch geruſt, en wel te vreên,
 En ongemoeid gingt wandelen daar heen:

L E E R Z A A M E

Hier moet gy 't al, en eens voor al, verlaaten.
 En wat zal 't zyn, als u, in zulken stand,
 Dus naakt en bloot voor 's Vaders oog gekomen,
 Eens rekenschap zal worden afgenomen
 Van 't geld en goed, betrouwd aan uwe hand?
 Wat zal het zyn, wanneer men u zal vergen,
 Te toonen, dat uw herte heeft gewaakt,
 Om uwen schat, by tyds voor uit gemaakt,
 Door Jezus boôn in 't vaderland te bergen?
 Wat zal het zyn, dan dat ge, als onbekend,
 En vreemd, u ziet verstootten, en verdreeven,
 Om in het land der duisternis te leeven,
 In spyt, en smert, en armoê zonder end?
 Schrik, dwaaze mens, schrik voor zulk droevig lyden,
 Op dat die vreeze u leere uw onheil myden.

T O E Z A N G.

Stem: *Heilgierig mens, wiens grondgedachten.*

Of: *Hoogheids minnaar, die 't acht voor ly'en.*

I.

Die gaarne by een' machtig koning
 Was aangenomen in zyn' wooning,
 Wend zorg en iver aan,
 Om wel te staan,
 En te zyn bemind
 By des Vorsten vrind,
 Om door dienstbewys te dringen
 In 't hert van 's konings gunstelingen.

II.

Voor al zou hier zyn' vlyt op letten,
 Indien de koning zelf door wetten
 Dit stelde tot een' pligt

Voor

Voor elks gezicht,
 En verklaaring gaf
 Van zyn' gunst of straf
 Eens te zullen ondervinden,
 Naar elk zich droeg ontrent zyn' vrinden.

I I I .

Der heeren Heer heeft door zyn' booden
 Tot zyn paleis ons laten nooden;
 Maar tevens tot een' wet
 Ons voorgezet,
 Om door dienstb're vlyt
 Eerst in deezen tyd
 Zyner vrienden gunst te winnen.
 Wie dit verzuimt, raakt nooit daar binnen.

I V .

Gods vrienden, die ons 't pad bereiden,
 En in zyn' wooning kunnen leiden,
 Zyn de armen, welker nood
 Hier smeekt om brood,
 Drank, en huis, en kleed,
 Hulp in ziekte en leed,
 Trouw bezoek in boei en keten,
 Gedraagen om een goed geweeten.

V .

Gy, die aan 't aardse goed blyft kleeven,
 Slechts voor u zelve schynt te leeven,
 En kreunt u aan 't verdriet
 Der armen niet,
 Drukt uw hert en zin
 Deez' bedenking in,
 Drukt ze diep in uw' gedachten,
 Op dat ze u leere uw' pligt betrachten.

Het XVIII^{de} ZINNEBEELD.*Het heilzaam ongemak.*

Daar is een weg, die iemand recht schynt: maar het laatste van dien zyn wegen van de dood. Spreuk. XIV. 12.

Daarom recht weder op de traage handen, en de slappe kniën; en maakt rechte paden voor uwe voeten: op dat het geen kreupel is, niet verdraaid, maar veel meer geneezen werde. Hebr. XII. 12, 13.

Op het XVIII^{de} ZINNEBEELD.

Een reiziger, terwyl hy 't pad
 Naar zyn' beoogde plaats betrad,
 Zag van ter zyde een wegje loopen,
 Vol boomgewas, en bloem, en kruid,
 Daar 't pluimgediert' met zanggeluid
 Het hert tot zoet vermaak kon noopen.
 Die lieflykheid ontstak 't gemoed,
 Om meê te deelen in dat zoet,
 En dan zyn' reize te voltrekken:
 Dies week hy van zyn eerste spoor
 Naar 't padje, dat door oog en oor
 Zo veel geneugte kon verwekken.
 Maar 't leed niet lang, of 't hert, geleid
 Door alle die bekoorlykheid,
 Liet van haar' kracht zich heel verwinnen;
 En, vast aan 't lustgenot verknocht,
 Deed all' de zorg voor zynen tocht
 Geheel verdwynen uit de zinnen.
 Dus ging hy op het bypad voort,
 Niet eens gedachtig aan het woord,
 Dat hem een wyze had doen hooren,
 Hoe deeze weg onveilig was,
 En uitliep in een diep moeras,
 Daar, wie 'er inviel, moest versmooren.
 Doch eer hy zich ter plaatse vond,
 Daar hem 't gevaar beschooren stond,
 Veranderde de lucht van weder:
 De wind stak op met fel geblaas,
 De donder kraakte met geraas,
 De regen viel by plassen neder.
 Dit deed zyne oogen opengaan;

LEERZAME

Dit deed hem denken, waar van daan
 Hy dwaaslyk had zyn' gang genomen:
 Dit dreef hem weêr naar 't rechte pad,
 Om veilig ter gewenste stad
 Noch voor den avond in te komen.
 Wat waar dien mens dat onweêr goed,
 Dat hem voor onheil heeft behoed,
 Denkt ider, wien dit komt te vooren.
 Maar zie wel toe, beminde vrind,
 Als gy u in dien staat bevind,
 Dat gy geen' and'ren toon laat hooren.
 U wierd een hoog bevel gedaan,
 Om vlytig op een' weg te gaan,
 Naar eene groote stad gelegen;
 Een' stad, wiens straaten zyn van goud,
 Wiens poorten van gesteent' gebouwd,
 Daar 't alles vloeit van heil en zegen.
 U heeft de wysste mond gezegd,
 Dat onderweg een bypad legt,
 Dat schoon en heerlyk komt te vooren,
 Daar zich vertoont in overvloed
 Al wat de lust der oogen voed,
 En oor en herte kan bekooren.
 Maar tevens wierd u aangediend
 Van uwen allertrouwsten Vriend,
 Dat deeze weg voor roovers benden
 Stelt zynen wandelaar ten doel,
 En uitkomt in een' naaren poel
 Van eeuwig jammer en elenden.
 Gelukkige, zo dit vertoog
 Geduurig speelt in 's herten oog,
 En houd u in omzichtig waaken,
 Op dat gy, van verleiding vry,
 Dat schaad'lyk bypad stapt voorby,

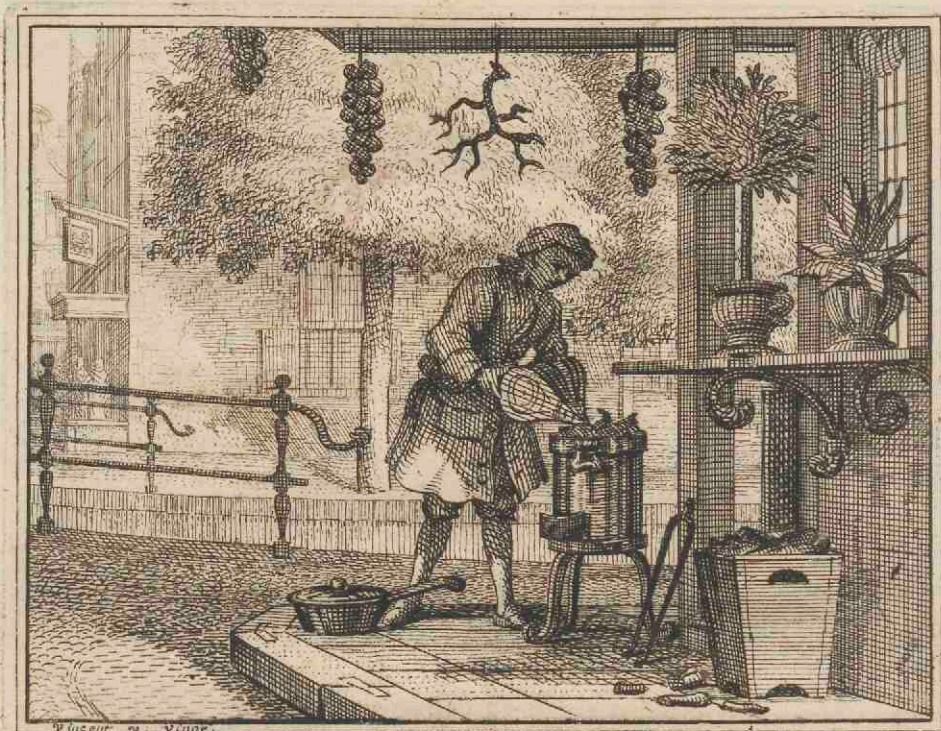
En

Z I N N E B E E L D E N .

79

En ter behouden' plaats moogt raaken.
 Maar zo gy, by gebrek van wacht,
 Verwonnen door de zoete kracht
 Van 's vlees aantrekkelyk behaagen,
 En veelerhande zinlykheên,
 Van 's levens weg zyt afgetreên,
 En 't heilloos bypad ingeslaagen;
 O! klaag, of toon dan geen verdriet,
 Als gy een onweêr groeijen ziet,
 En u op 't onvoorzienst bestooken;
 Als uw' geneugte en aardse rust,
 Door storm van schaade, en tegenlust,
 En ziekte, en pyn, word afgebroken.
 Denk, dat uw Vader, niet uit haat,
 Maar trouwe liefde, u treft en slaat,
 Om uwen ondergang te weeren.
 En kan dit uwe ziel bevroên,
 Ei laat, ei laat uw voet zich spoên,
 Om weêr op 't rechte pad te keeren.
 Zo word die storm van tegenspoed,
 Door recht gebruik, u nut en goed.
 Zo moogt gy hier, en eens hier boven
 In 's hemels stad, Gods wys beleid
 En goedheid tot in eeuwigheid
 Voor zulk een' zegen vrolyk looven.

Het

Het XIX^{de} ZINNEBEELD.*Door 't blaazen blaakt zy.*

En alle kastyding, als die tegenwoordig is, schynt geene [zaak] van vreugde, maar van droefheid te zyn: doch daarna geeft zy van zich eene vreedzaame vrucht der gerechtigheid den geenen, die door dezelve geoefend zyn. Hebr. XII. 11.

Zalig is de man, die verzoeking verdraagt. Want als hy zal beproefd geweest zyn, zal hy de kroon des levens ontvangen, welke de Heer beloofd heeft den geenen, die hem liefhebben. Jakob. I. 12.

Op het XIX^{de} ZINNEBEELD.

Wat wil dit zeggen, mensfenkind?
 Waar toe het kooltje zo geslaagen,
 Zo aangeblaazen van den wind?
 Dus zou misschien onkunde vraagen,
 Die handeling niet veel gewoon;
 Doch zou wel haast dit antwoord hooren,
 't Is, dat de kool, die gloeiend schoon
 Zich toonde voor het oog te vooren,
 Nu t'eenemaal met as bezet,
 Schynt doof, en koud, en zonder leven,
 En door die oorzaak word belet,
 Om, als voorheenen, dienst te geeven.
 Dies heeft men 't middel uitgedacht
 Van blaazers, die, door wind te maaken,
 De kool, byna beroofd van kracht,
 Op nieuw ontvonken doen, en blaaken.
 Dus wierd onweetendheid bericht.
 Maar als wy 't stuk te recht ontvouwen,
 Daar schuilt noch iets van meer gewigt,
 Dan 's lichaams oogen straks beschouwen.
 Gelyk de kool, zo is 't gemoed.
 Zal dat naar eis de godsvrucht kweeken,
 't Is noodig, dat het door een' gloed
 Van heil'gen iver zy ontfteeken;
 Van iver, die het al verteert,
 Wat aangenaam is voor de zinnen,
 Om, onverdeeld tot God gekeerd,
 Hem met het gantse hert te minnen.
 Van iver, die gestadig aan
 De ziel met naauwe zorg doet letten,
 Om haaren gang op 's levens paên

L E E R Z A A M E

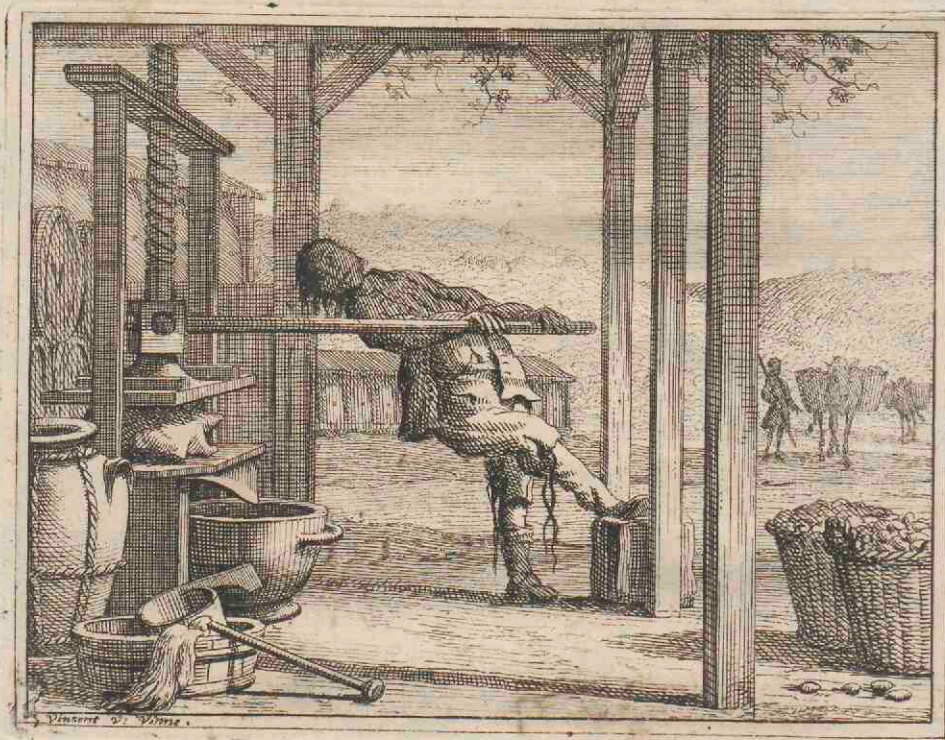
Te ftuuren naar des Hemels wetten:
 Van iver, die het herte leert
 Steeds uit te zien, en acht te geeven,
 Om onverhinderd, onverzeerd,
 Door duizend laagen heen te ftreeven.
 Maar ach! hoe menigmaal, hoe ras
 Kan deeze kool aan 't dooven raaken,
 En diep beftommeld onder de as
 Van aardfe zorgen en vermaaken;
 Waar door het onheil met den tyd
 Haar dreigt, dat all' haar' warmte en leven,
 Dat daaglyks meer en meer verflyt,
 Haar eindlyk zal geheel begeeven,
 En maaken, dat de ziel, ontbloot
 Van al haar voorig licht en luifter,
 Werde in Gods oog veracht en fnood,
 En zinke op 't lef in 't eeuwig duifter!
 Wat raad, om zulk een lot te ontvliên,
 Dat billyk moet de ziel verbaazen,
 Als dat haar God de hand koom' biên,
 Door 't kooltje weder aan te blaazen
 Met wind van nutten tegenspoed,
 Die de as van 't vleefelyk begeeren
 Door zyne kracht verftuiven doet,
 En de oude warmte wederkeeren?
 Gelukkig, wien die gunft gebeurt!
 Doch boven al, die, zo beftreeden,
 Niet ongeduldig mort en treurt,
 Maar weegt de zaak naar wyze reden,
 En blyft met een bedaard gemoed,
 Gewillig, zonder tegenzeggen,
 Niet anders als het kooltje doet,
 Voor 't blaazen van die winden leggen,
 Op dat hun kracht ter deegen raak',

En,

ZINNEBEELDEN:

83

En, 's waerelds as geheel verdreeven,
Des herten koole zuiver maak',
En de eerste vlamme doe herleeven!
Geef, Heere, geef ons zulk een' zin,
Als gy met uwen wind van boven
Ons vonkje, door getrouwe min,
Behoeden wilt voor 't heel verdooven:
Op dat die sprankel, steeds gevoed,
Eens met uw' klaarheid mag vereenen,
En blinke met een' lichten gloed,
Die, nooit verdoofd, nooit uitgescheenen,
Met onuitspreekelyke vreugd
Den geest in eeuwigheid verheugt.

Het XX^{te} ZINNEBEELD.*Vergeeffe pooging.*

Myne oogen zullen zyn op de getrouwen in het land, dat zy by my zitten: die in den oprechten weg wandelt, zal my dienen. Die bedrog pleegt, zal binnen myn huis niet blyven; die leugenen spreekt, zal voor myne oogen niet bevestigd worden. Psal. ci. 7.

De goede mens brengt goede dingen voort uit den goeden schat des herten, en de booze mens brengt booze dingen voort uit den boozen schat. Matth. xii. 35.

Op het XX^{ste} ZINNEBEELD.

De bykorf doet de tong den malsen honig smaaken,
 De olyfboom druipt van vet en geurig oli-zweet:
 En die voor deeze met vereiften iver waaken,
 Zien met gewenste vrucht hun tyd en zorg befteed.
 Maar wat heeft deezen man verrukt en ingenomen,
 Dat hy, tot zweetens toe, gaat perfen eenen steen,
 Op hoope, dat daar eens de honig uit zal ftroomen,
 Of milde olyvendauw afzypen naar beneên?
 Wanneer men eenig mens dien arbeid zag beginnen,
 't Verftandig oordeel zoude als opgetoogen ftaan,
 En denken, dat hy wis beroofd was van zyn' zinnen,
 Wyl 't beft den dwaazen voegt zulk werken te ondergaan.
 Gy, die u niet ontziet, tot nadeel van de vroomen,
 Aan menfen, boos van zeên, geduurig gunft te biên,
 Op hoop van door dien weg tot eer en ftaat te komen,
 Ei laat uw oog en geest op deezen handel zien.
 Gy waant, dat 's boozen hert u dankbaarheid zal toonen
 Voor 't goed, dat uwe hand hem menigmaalen doet:
 Gy waant, dat hy uw' gunft met wedermin zal loonen,
 En trouw bewys van dienft in voor- en tegenspoed:
 Gy waant, dat hy alom tot uwen lof zal fpreeken,
 En roemen onvermoeid uw' heusheid en beleid:
 Gy waant, dat hy elks hert in zucht zal doen ontfteecken,
 En voeren uwen naam in top van achtbaarheid:
 Gy waant, dat hy altyd zyn' zorgen en zyn' krachten
 Te koft zal leggen tot verhoeding van uw' druk:
 Gy waant, dat hy geftaág met wakk're vlyt zal trachten
 Te vord'ren, wat hy kan, uw' blydschap en geluk:
 Gy waant, dat dus uw ftaat naar uwen wens zal bloeijen
 In ongestoorde vrede, en veiligheid, en ruft:
 Gy waant, dat dag op dag uw welvaart aan zal groeijen

In aangenaam genot van alle zoet en lust.
 Maar ach! uw waan is waan: en die op waan durft bouwen,
 Ziet, dat hy deerlyk^e zich in 't eind bedroogen vind.
 Of zoude oprechte zucht tot and'ren zich onthouwen
 In 't hert des zondaars, die zich zelve niet bemint?
 Verwacht gy dankbaarheid van die in al zyn leven
 Geen' dank bewyft aan God, zyn' Schepper, en zyn' Heer?
 Zou een rampzalig mens u heil en welvaart geeven?
 En, die oneerlyk is, bevorderen uwe eer?
 Gaa, haal dan druiven in van fcherpe doornhaagen,
 Pluk vygen, zoet van fmaak, van distelftruiken af,
 En laat u 't perfen van een' harden fteen behaagen,
 Of die eens oli storte, of lekk'ren honig gaf.
 Die in uw byzyn u zal vleijen, ftreelen, looven,
 En fchynen tot uw' dienft op uwen wenk gereed,
 Zal in uw afzyn licht uw' goeden naam berooven,
 En brouwen heimelyk uw ongeval en leed.
 Al fchynt de booze met uw' welftand ingenomen,
 't Word niet om u, maar om zyn eigen nut, gedaan:
 Hy dient zich van uw' gunft, om tot het wit te komen,
 Daar fteeds zyne oogen en gedachten heenen gaan.
 Maar laat hem eens dien ftat bereiken naar begeeren,
 Dat hem uw' liefde en hulp niet langer voordeel doet;
 Of laat het los geval u eens den rugge keeren,
 Zo ondervind gy haaft, wat hy in 't herte voed.
 Straks is de dankbaarheid voor alle uw' gunft verdweenen:
 En die voorheen zo mild u zyne dienften bood,
 Zyn' trouwe liefde zwoer, zal mond en handen leenen,
 Om u te dompelen in ramp en droeven nood.
 Zo vind het snoode veil voor zyne teêre loten
 Een fteunfel aan den muur in allerhande weêr;
 Maar als het tot een' boom allengs is opgefchooten,
 Verdringt het zynen ftut, en werpt hem gants ter neêr.
 Loop de oude boeken door, gy vind 'er duizend blyken,

Hoe

Hoe allen, die hun gunst aan snoode zielen boôn,
Niet anders viel te beurt, dan 's waerelds loon te sryken,
Voor liefde en weldoen, haat; voor eere, smaad en hoon.
Zo hield het hoogste recht de hand in 's waerelds zaaken.
Zo wierd het ongelyk, gedaan aan 't vroom geslacht,
Wanneer men hen verfliet, om boozen groot te maaken,
Naar maat van billykheid vergelding toegebracht.
En lust het u noch meer dat dorre strand te ploegen?
Noch langer op dien weg van onrecht voort te gaan?
Neen, laat zich uwe ziel tot beter handel voegen:
Doe gunst aan die 't verdient door deugdelyke daân.
Zoek eer by die haar zelf bezitten als hun eigen:
Zoek liefde by het zaad, dat waare liefde kent:
Zoek hulp en dienst by hen, wier trouwe van geen neigen
Of wank'len immer weet, 't zy hoe 't geval zich wend.
Laat dus Gods vrienden u tot vrienden ook verstreken.
Zo komt uw' wyze keur u t'allen tyd te staâ;
Zo zult gy tevens ook Gods zegen tot u trekken,
En bouwen uw geluk, eerst hier, en dan hierna.

Het XXI^{te} ZINNEBEELD.*'t Wanvoeglyk hoog en laag.*

En hy zeide tot allen ; Zo iemand achter my wil komen, die verlochene zich zelven, en neeme zyn kruis dagelyks op, en volge my. Luk. ix. 23.

Want ik heb u een voorbeeld gegeven, op dat, gelyk ik u gedaan heb, gylieden ook doet. Voorwaar, voorwaar zeg ik u, Een dienstknecht is niet meerder dan zyn heer, noch een gezant meerder dan die hem gezonden heeft. Indien gy deeze dingen weet, zalig zyt gy, zo gy dezelve doet. Joan. xiii. 15, 16, 17.

Op

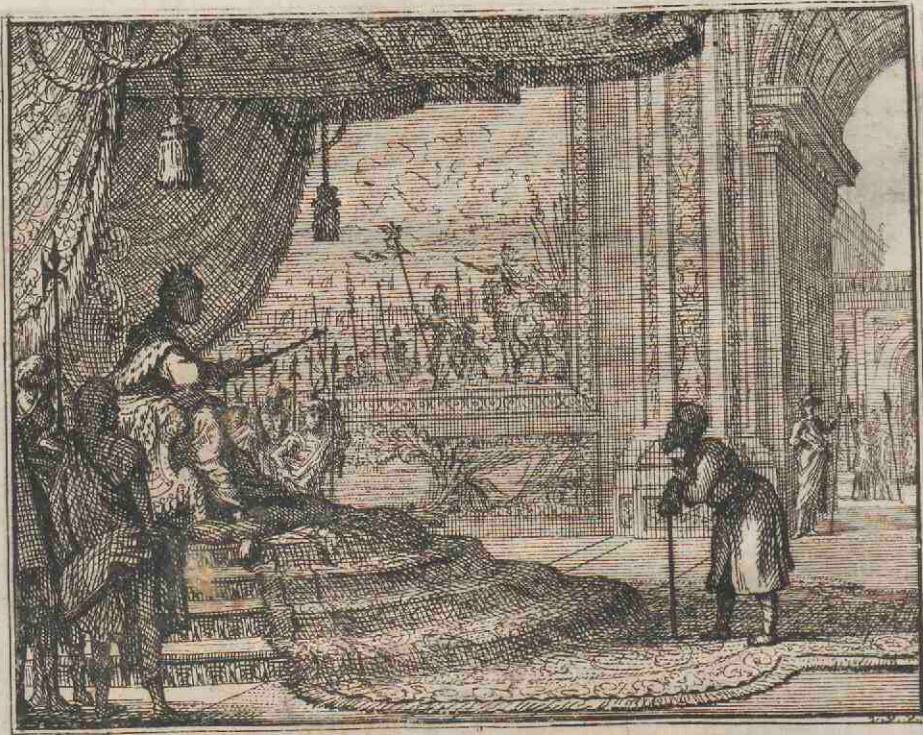
Op het XXI^{ste} ZINNEBEELD.

Wat ongeregeldheid is dit,
 Dat hier de knecht te paarde zit,
 Gelyk een vorst van hooge waarde,
 Terwyl de koning met den drom
 Van hofgezin en adeldom
 Te voet gaat wandelen op de aarde!
 Heeft deeze plompert niet geleerd,
 Hoe dat men doorgaans hier verkeert?
 Of is hy by de domme dieren
 Van zyne jongheid zo gewend,
 Dat hem geen' heusheid is bekend,
 Noch achterdocht, noch goê manieren?
 Is zyn verstand zo klein en slecht,
 Dat hem 't verschil van Heer en knecht
 Niet eenmaal voor zyne oogen zweeve?
 Beweegt hem de eer en schaamte niet,
 Dat hy het paard den koning bied',
 En zelve zich te voet begeeve?
 Of zo de vorst verkoos te gaan,
 Zou zyne kleinheid hem niet raan
 Zyn' Heer op 't voetspoor na te treden?
 Gewis, indien hy 't wel verstond,
 Haast zag hy zulk gedrag gegrond
 Op billykheid en goede reden.
 Maar gaat dit vast, hoe komt het dan,
 Dat in dit stuk zo menig man
 Zyn' pligt zo verre gaat ter zyden?
 Hoe komt, dat zich de knecht vermeet,
 Terwyl zyn vorst den grond betreed,
 Verwaand en trots te paard te ryden?
 Of word die taale vreemd gekeurd,

LEERZAAME

Wyl 't niemand lichtlyk is gebeurd
 Op aarde zulk bedryf te aanschouwen?
 't Is echter niet dan al te waar.
 En lust het u, men zal 't u klaar
 En duidlyk voor 't gezicht ontvouwen.
 De Koning, daar myn dicht van meld,
 Is Jezus, wien in zyn geweld
 En aarde en hemel is gegeven,
 Verr' boven al, wat koning heet,
 Wat kroone draagt, wat troon betreed,
 Wat rykstaf zwaait, in macht verheven.
 De Apostelen, die zo gemeen
 Met hem verkeerden hier beneën,
 Zyn hier zyn hofgezin en vrinden.
 En elk, die zich op hem beroemt,
 Word hier zyn knecht en slaaf genoemd.
 Dus zal men haast de waarheid vinden.
 Want zo gy eens den staat bezint,
 Dien deeze Koning heeft bemind,
 En zelf bezeten hier beneden,
 Gy ziet 'er niets, dan ned'righeid,
 Ten allen zyden in verspreid:
 Dat heet, den grond te voet betreed.
 Daar vos en vogel nesten bouwt,
 Waar in zich elk van hun onthoud,
 (Zo mogt zyn' hoogheid billyk zeggen)
 Heeft 's menschen Zoon, hoe groot en waard,
 Geen eigendom altoos op aard,
 Waar op hy 't hoofd mag nederleggen.
 Eens reed hy 't hooge Salem in,
 Maar 't was slechts op eene ezelin,
 Naar 't woord van Gods Profeet geschreeven:
 't Was om een' schets en klein bescheid
 Van zyne aanstaande heerlykheid

In 't oog van Izraël te geeven.
En ach! hoe haast, hoe haast verdween
Al dat hier groot en hoog in schein,
Wanneer de stem der zeegezangen
Veranderde in een vloekgedruis,
En hy in smert en smaad aan 't kruis
Wierd tusfen moorders opgehangen!
Doch zie eens veeler leven aan,
Die, wyl zy hem in 't hert verismaan,
Als knechten zynen naam belyden:
Gy ziet, hoe ider woelt en tracht
Naar rykdom, weelde, staat, en pracht.
En dat is, trots te paarde ryden.
Waar 't slecht dan, zo een dienaar dorst
Zich dus gedraagen by zyn' vorst,
Een' mens van eene stof en waarde,
Hoe zal dit klinken voor den troon
Van Gods ontzachelyken Zoon,
Den Heer van hemel, en van aarde!
Vooral, naardien hy in zyn' wet
Zo klaar en krachtig heeft gezet,
Dat ider, die 't verderf ontwyken,
En nevens hem in 't eeuwig licht
Wil praalen voor Gods aangezicht,
Hem hier in kleinheid moet gelyken.
Die zich verbeeld dit wangedrag
Voor zynen Koning op den dag
Van zyn gerichte goed te maaken,
Wy laten 't gaaren op hem staan,
Doch achten ze allen wys beraan,
Die voor hun wiffen welstand waaken.

Het XXII^{fte} ZINNEBEELD.*'t Gevaarlyk uitstel.*

*Gedenkt aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap,
eer de kwaade dagen komen, en de jaaren naderen, van welke gy
zult zeggen, Ik heb geene lust in dezelve. Pred. XII. I*

Zoekt den Heere, terwyl hy te vinden is. Esai. LV. 6.

*Zal ook een moorman zyne huid veranderen? of een luipaard
zyne vlek? [zo] zult gylieden ook kunnen goeddoen, die geleerd
zyt kwaad te doen. Jer. XIII. 23.*

Op het XXII^{ste} ZINNEBEELD.

Een man, die, van zyn' kindse dagen,
 Verre afgescheiden van het hof,
 Naar zyn vermogen, en behaagen,
 Had als een mier gewroet in 't stof,
 Kwam in den ouderdom zyn' dienst den koning biên,
 Of die hem met het ampt van lyf knecht wou verzien.
 Elk, die dit zag, stond opgetoogen;
 En dacht, verwonderd, stil, en stom,
 Wat heeft dien ouden man bewoogen,
 Dat hy, dus afgeleefd en krom,
 Noch denkt om hof en ampt, daar morgen licht de dood
 Hem uit het leven rukt, en in het graf verstoort?
 Of waant hy, dat de waardigheden
 Aan 't hof zo veil zyn en gereed;
 Dat ider straks op zyn' gebeden
 Word met een deftig ampt bekleed,
 Schoon hy voorheen niet eens heeft om den vorst gedacht,
 Of door eene enk'le daad naar zyne gunst getracht?
 En schoon de koning waar te vreden
 Hem toe te staan, dat hy begeert,
 Zou hy, die nooit de hoofse zeeden,
 Noch taal, noch omgang heeft geleerd,
 En reeds met zulk een pak van jaaren gaat vermaft,
 Bekwaam zyn tot het werk, dat deez' bediening past?
 Neen, lieve gryzaard, laat dit vaaren:
 Neem Barzillai tot uw' leer,
 Die, wetende, om zyn' hooge jaaren,
 Vorst David tot een' last veel meer
 Te zullen strekken, dan zich zelv' tot vreugde en lust,
 Den koning heus bedankte, en koos de stille rust.
 Neemt dit ter herten, dwaaze slaaven

Van 's waerelds schat, en weelde, en eer,
 Die, in het aardse diep begraaven,
 En wyd vervreemd van uwen Heer,
 Uw' Koning, en uw' God, den gantsen levenstyd
 Aan uw' verkeerde lust en snoode zonden wyd.
 Die nooit uw' zielen laat betrachten,
 Wat dienst gy schuldig zyt aan God;
 Of, valt dit eens in uw' gedachten,
 De uitvoering al te boos en bot
 Van jaar tot jaar verschuift, op een onvast misschien
 Van in den ouderdom uw' dienst aan God te biën.
 Wie heeft u pand of borg gegeven,
 Dat uwe jaaren zullen gaan
 Tot zulk een' hoogen trap van leven,
 Als zich uw herte voor laat staan,
 Daar steeds uwe oogen zien, hoe menig door 't geweld
 Der alverflindb're dood word in zyn' jeugd geveld?
 En als gy al zyt opgereezen
 Tot zo gewensten levenslot,
 Hoe weetge, of 't aangenaam zal weezen
 In de oogen van den grooten God?
 Hoe weetge, of zyne gunst u dan zal openstaan,
 En neemen in 't getal van zyne dienaars aan?
 Of zal, na dat gy zo veel' jaaren
 In 's waerelds dienst hebt doorgebracht,
 En naauwlyks, tot uw' gryze haaren,
 Om uwen Koning eens gedacht,
 Zal hy, aan wien gy 't al moest geeven, en alleen,
 Met zulk een overschot van dagen zyn te vreën?
 Zal zich de Hoogste vergenoegen,
 Dat gy hem, als een groot gewin,
 De dorre stoppels toe komt voegen,
 Na dat gy aan zyn' vyandin
 Den bloefem van uw' tyd, den oogst van 's levens kracht

Met

Met onbekrompen' hand zo dwaas hebt toegebracht?
Hoe durft het hert hier op vertrouwen,
Daar de eis zo duid'lyk wierd gedaan,
Den Schepper steeds voor 't oog te houwen
Van de eerste jonge dagen aan,
En nergens in Gods wet belofte ons komt te staê,
Dat hy zo laten dienst zal aanzien in genaê?
Of is 'er steun voor u gelegen
In 't werkvolk, dat, als 't middag-uur
De zon ten aspunt zag gesteegeen,
Ontvangen in des Heeren huur,
Zich echter 't zelve loon uit gunst zag toegepast
Met die van 's morgens vroeg zich kweeten in dien last?
Vind zich uw toeverlaat bevoordeeld
Door 't lot des moorders, die, met recht
Om zyne misdaân streng veroordeeld,
En aan het kruishout vastgehecht,
Op zyne boete en beê in 's levens avondstond
Dien zoeten troost ontving uit Jezus waarden mond?
Wat anders is 't met hen gelegen,
Zo laat bestraald van 's Hemels licht;
Met u wat anders, die Gods zegen
Van jongs af noodde tot uw' pligt.
En zietge op 's moorders eind, wie heeft u klaar geleerd,
Dat hy zich niet al lang te vooren heeft bekeerd?
Dus staat gy ongelyk met deezen.
En of gy waart in alles een,
Waar hebt gy in Gods woord geleezen,
Dat u hun eind zal zyn gemeen?
Ach! ongewoone gunst baat u in 't minste niet,
Daar niet met klaare taal beloften zyn geschied.
En schoon uw' hoop had vaste gronden,
Wyl de opperste barmhertigheid
Zo hoog en verre word bevonden,

Als zich het hemelrond verspreid,
 Hoe weet gy, of u dan de macht niet zal ontgaan,
 Om 't jok van 's Hemels dienst op uwen hals te laân?
 Hoe weet gy, of u met de jaaren
 Niet eene kwaal hangt over 't hoofd,
 Niet eene ziekte zal bezwaaren,
 Die of 't verstand van kracht berooft,
 Of, wyl het lichaam steeds met pynen is bezet,
 Den geest ook in zyn werk belemmert en belet?
 Of, schoon u dit niet mogt gebeuren,
 Is 't in uw oog zo klein een werk,
 Het jok der zonden af te scheuren,
 Dat, van uw' jongheid zwaar en sterk
 Op uwen slaaffen hals door dwaaze keur gedrukt,
 U hield zo menig jaar verlaaden en gebukt?
 En dunkt het u zo licht, te treden
 In dienst van uwen God en Heer,
 Na dat ge in snoode bezigheden,
 Onkundig van zyn' wet en leer,
 In 's waerelds stof en slyk gedompeld over 't hoofd,
 Verstand en lichaams kracht byna hebt afgesloofd?
 Een oude boom, wiens wortels schooten
 Tot in des aardryks ingewand,
 Word niet zo licht, als jonge loten,
 Geleid, geboogen, en verplant:
 En weetenschap of kunst te leeren is een last,
 Die niet den ouderdom, maar frisse jongheid past.
 Doch zwaarder is 't, den boom der zonden,
 Die zulk een' reeks van jaaren stond,
 Aan taaije wortels vastgebonden,
 Te roeijen uit des herten grond:
 Noch moeiljeker word welleevens kunst geleerd,
 Als kwaade lust zo lang de ziel heeft overheerd.
 Ja zo bezwaarlyk als de vlekken

Z I N N E B E E L D E N .

97

Te lichten zyn van 's luipaards vacht,
En 't zwart een' moorenhuid te onttrekken
Ondoenlyk is voor kunst en kracht,
Zo zwaar is't in Gods woord, dat een, aan't kwaad gewend,
Zich tot het goede keere op zynes levens end.
Laat af, laat af dan meer te wachten,
Op zo onzek'ren toeverlaat:
Dient God, terwyl gy in de krachten
En bloei van lyf en ziele staat.
Zo vind gy uw geluk in wisse veiligheid,
Het zy gy vroeg of laat uit deeze waereld scheid.

N

Het

Het XXIII^{ste} ZINNEBEELD.*Noch zyn zy vroolyk!*

*Verblyd u, ô jongeling, in uwe jeugd, en laat uw hert u ver-
maaken in de dagen uwer jongelingſchap, en wandel in de wegen
uwer herten, en in de aanschouwing uwer oogen: maar weet, dat
God, om alle deeze dingen, u zal doen komen voor het gerichte.
Pred. xi. 9.*

*Maar doet aan den Heere Jezus Christus, en verzorgt het
vlees niet tot begeerlykheden. Rom. XIII. 14.*

Op het *XXIII^{ste}* ZINNEBEELD.

Al heeft de vogelaar zyn net
 Op loos bedriegen uitgezet,
 Den vogel tot verderf beschooren,
 Noch ziet men, hoe het pluimgediert[?]
 Blymoedig speelt, en vreugdeviert,
 En laat met lust zyn' stemmen hooren.
 Onkundig, dat de felle dood
 Zich heimlyk in dit garen sloot,
 Verband het alle schroom en vreezen,
 Geheel te vreden en geruft
 In 't voedsel van zyn' graage lust,
 De graantjes, van den grond te leezen.
 Zo gaat onweetendheid haar' gang
 Met ecten, speelen, en gezang;
 Tot dat, naar 's vogelaars behaagen,
 Het looze net haar valt op 't hoofd,
 Dat vryheid beide en leven rooft,
 Tot spyze voor belufte maagen.
 Geringe diertjes, die zo duur
 Uw zoet bekoopen moet met zuur,
 Ach! dat uw lot verstrekte een baaken,
 Om herten, die, begaafd met reën,
 Nochtans in 't eigen voetspoor treën,
 Eens tot hun voordeel wys te maaken!
 Zo waar het niet vergeefs bedacht.
 En of 'er schoon van uw geslacht
 Noch menig duizend dus moest sneeven,
 Geen nood, indien uw ondergang
 Aan 't schepsel van een' hooger rang
 Door zyn' beschouwing vrucht kon geeven.
 Ja, waereldlingen, die uw' tyd

L E E R Z A A M E

Met lust in 't vogelvangen flyt,
 Of u vermaakt in and're dingen,
 Vest op dit voorwerp uw gezicht,
 En laat, naar eis van zyn gewigt,
 Die handel in uw' herten dringen.
 Een vogelaar, de Dood genoemd,
 Dien geene wysheid, hoe geroemd,
 Geen' macht, noch hoogheid kan beletten,
 Is, waar uw voet zich heenen wend,
 U onophoudelyk ontrent
 Met zyn' verderfelyke netten.
 Die ziet geene oud- of jongheid aan:
 En word hem maar een wenk gedaan
 Van zynes Heeren welbehaagen,
 Straks is hy tot zyn werk gereed,
 Straks word, het zy u lief of leed,
 Het net u over 't hoofd geslaagen.
 Zo leeft gy hier in meer gevaar,
 Dan 't vogeltje, dat slechts in 't jaar
 Het kwaad zomwylen heeft te duchten,
 En, zo het van zyn onheil wift,
 In spyt van 's vogelvangers list,
 Op zyne vlerken kon ontvluchten.
 De vogel kent geen hooger wit,
 Dan 't leven, 't welk hy hier bezit.
 Maar als de dood u heeft gevangen,
 Is u, naar dat ge in 't leven deed,
 Het lot van eeuwig heil of leed
 Tot uw' vergelding opgehangen.
 En kunt gy noch in aardse vreugd,
 In snoode wellust, en geneugt'
 Geruust en onbekommerd baaden?
 Noch zingen, dansen in 't falet?
 Noch dertel speelen op 't banket,

En

Z I N N E B E E L D E N .

101

En 't lyf met spyze en drank belaaden?
 Neen, domme herten, laat u raân,
 Dat achterdocht op uwe daân
 Een' beter trant en wyze stelle,
 Op dat, in 't midden van 't vermaak,
 Uw' ziel niet in het net geraak',
 Tot aas der nimmer-zatte helle,
 Maar, eens gevangen tot haar' lust,
 Gebragt werde aan die schoone kust,
 Daar, zonder ooit gevaar te vreezen,
 Eene onbevleete weelde en vreugd,
 Een' nooitverzaadende geneugt'
 Haar eeuwig tydverdryf zal weezen.

Het XXIV^{te} ZINNEBEELD.*'t Kan niet verzaaden.*

Idelheid der idelheden, zegt de Prediker, idelheid der idelheden, 't is al idelheid. Pred. I. 2.

Waarom weegt gylieden geld uit voor het geene geen brood is? en wien arbeid voor het geene niet kan verzaadigen? Esai. LV. 2.

Wat baat het eenen mens, zo hy de geheele waereld wint, en lyd schaade van zyne ziel? Matth. XVI. 26.

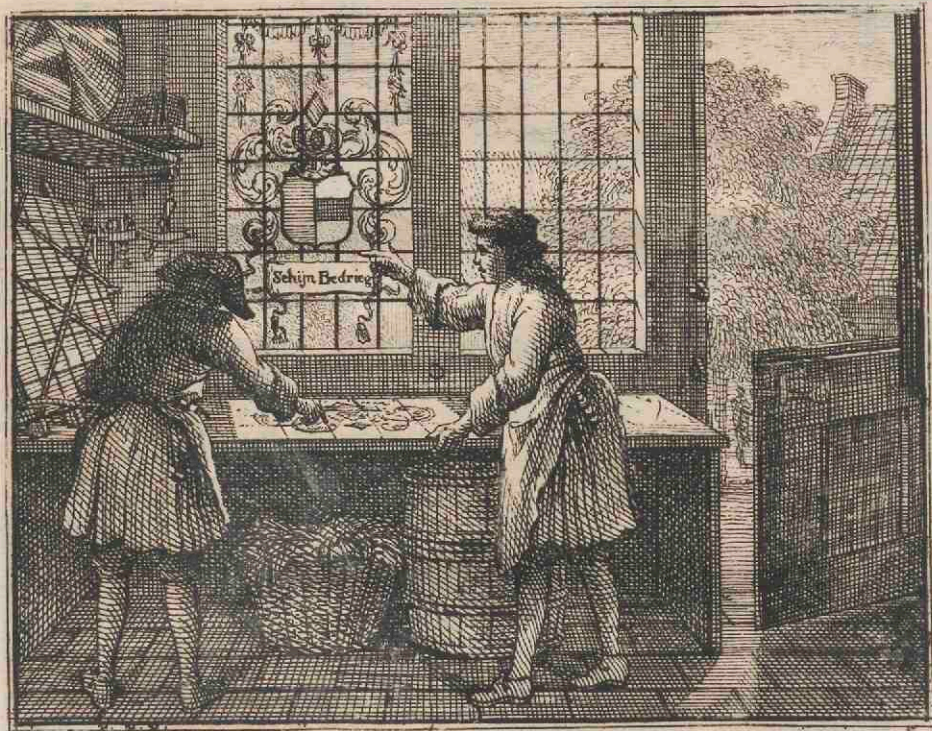
Op het XXIV^{te} ZINNEBEELD.

Een vlytig reiziger, in 't wand'len van zyn' wegen,
 Gevoelde zich genegen
 Tot spyze, die hem voën en 't hert versterken mogt
 In 't vord'ren van zyn' tocht.
 Hy zag een open veld, daar koorenaaren groeiden,
 Die schoon en lustig bloeiden,
 Als of een groen tapyt, door wakk're hand bereid,
 Lag over 't land gespreid.
 Hier dacht hy, tot zyn' vreugd, de rechte stof te ontmoeten,
 Die zyne lust kon boeten,
 En dankte 't goed geluk, dat hem dus onverwacht
 Aan deezen akker bragt.
 Straks viel hy aan het werk, en plukte met behaagen,
 Zo veel zyn arm kon draagen,
 En zeeg op aarde neër, om met het voedzaam graan
 Zyne eetlust te verzaân.
 Maar ach! hoe vond de man zich in zyn' hoop bedroogen!
 De bolster afgetoogen,
 Was 't binnenst van den halm, tot innig hertsverdriet,
 Een louter ledig niet.
 Hier tuffen, wyl hy zich vergaapte aan 't lustig wezen,
 Aan 't plukken, en aan 't leezen
 Der aaren, had de zon haar' dag-reis afgedaan,
 En de avondfoud kwam aan.
 Dus bleef hy onverzaad, zyn arbeid zonder vruchten;
 En 't hert begon te duchten,
 Of hy de plaats, daar hy gaarne weezen wou,
 Naar wens bereiken zou.
 Maar of hy zyn gemoed liet op zich zelv' verstooren,
 En klaagde, 't was verlooren:
 En voort te spoën, of dus zyn' hoop haar oogmerk won,
 Was 't eenig, dat hy kon.

Zo

Zo iemand, die dit leeft, in 't hert mogt overleggen,
 Wat dit verhaal wil zeggen,
 Die leene zyn gehoor naar 't geen hem myn gedicht
 Tot onderwys bericht.
 De reiziger verbeeld den stand van veele mensen,
 Die steeds in 't herte wensden
 Naar 't geen den honger van hun ziel verzaaden mogt
 Op hunnes levens tocht.
 In die begeerte komt de waereld hen te vooren,
 Gelyk een veld met kooren,
 En bied hen het genot van eer, en overvloed
 Van weelde, schat, en goed.
 Die praalen met een' glimp van liefelyk vermogen,
 En streelen hert en oogen,
 Beloovende aan de ziel, in stil gemak en rust,
 Al wat haar' neiging lust.
 Zo laat zich het gemoed, door 't vleijen van de zinnen,
 Allengskens overwinnen,
 Naar maate dat het een of ander voorwerp meest
 Kan werken op den geest.
 Veroverd door den schyn, die 't herte kan verrukken,
 Geeft zich de mens aan 't plukken,
 En zaamelt 's waerelds goed, gelyk een groot gewin,
 Met alle krachten in.
 Doch alzo weinig als de leêge halm genoeg
 Den reiziger toe kon voegen,
 Zo weinig vind de mens den trek van zyn gemoed
 Verzaad door 't aardse goed.
 Geene eindelooze lust kan vergenoeging smaaken
 Uit eindigende zaaken.
 En schynt zy eenigzins door zulk genot voldaan,
 't Is idelheid en waan.
 Hoe hooger zich een mens in staat ziet opgeheven,
 Hoe hooger hy wil zweeven:

Hoe grooter haave en fchat hy zich ziet toegebragt,
Hoe hy naar meerder tracht.
En wat toch is de vrucht, die hier uit op komt ryzen?
In de oogen van de wyzen
Is de eer een enk'le wind, en noodloos goed een pak
Van zorg en ongemak.
Of komt vernoeging uit de welluft voortgevlooten?
O neen. Te min genooten,
Voldoet zy niet: te veel, moet walging, smert, en pyn
Haar' vrucht en einde zyn.
Noch blyft des menſen hert aan 't veld der waereld kleeven,
Tot dat de dag van 't leven
Verloopen is, en hy elk oogenblik den nacht
Der naare dood verwacht.
Dan gaan zyne oogen op; maar ook in hert en wezen
Bekommering en vreczen,
Of de ingang van de ſtad, daar 't zyn' begeerte op munt,
Aan hem zal zyn vergund.
Doch of hy dan de lucht vervult met droevig klaagen,
En, treurig, en verſlaagen,
Zyn heul en toevlucht neemt tot Gods barmhertigheên
Door zuchten en gebeên,
't Is 't eenig middel, dat zyn herte ziet voor handen,
Maar dat geen' wiſſe panden,
Geen' vaſten grond van hoop op 't alvolmaakte goed
Kan geeven aan 't gemoed.
Elendigen, hoe dus verbyſterd in uw' zinnen,
Dat ge, om een niet te winnen,
Uw' jaag-tyd naar het heil, dat zonder einde ſtaat,
Zo dwaas vervliegen laat?
Leert, leert by tyds den aard van 's waerelds goed bekennen,
Op dat ge u moogt gewennen
Haar' nooding te verſmaân, en met geveſte ſchreên
Uw pad recht uit te treên.

Het XXV^{te} ZINNEBEELD.*Naar 't onderwerp, verscheiden.*

*Wee den geenen, die het kwaade goed heeten, en het goede
kwaad: die duisternis tot licht stellen, en het licht tot duisternis:
die het bitter tot zoet stellen, en het zoet tot bitterheid. Esai. v. 20.*

*Oordeelt niet naar het aanzien, maar oordeelt een rechtvaar-
dig oordeel. Joan. VII. 24.*

Op het XXV^{ste} ZINNEBEELD.

Die in den ommevang der menschen heeft verkooren
 Te leeven, moet zomtyds als opgetoogen staan,
 Wanneer hem het verschil van oordeel komt te vooren,
 Dat de een en de ander strykt van zynes naastens daan:
 Wanneer hy 't zelve werk hier looven hoort en pryzen,
 Als met verstand op grond van billykheid gelegd,
 Daar, in gelyke drift, verachten en verwyzen,
 Als strydig met den eis van wysheid, reën, en recht.
 Vind iemand zich belust, de waare bron te ontdekken,
 Waar uit dit onderscheid veeltyds zyn' oorsprong heeft,
 Hy lette op 't voorwerp, dat de kunst in de ommetrekken
 Van deeze print het oog tot zyn' beschouwing geeft.
 Gy ziet de goude zon aan 't hoog gewelffel praalen,
 Van waar zy 't al verkwikt met haar aanminnig licht:
 Gy ziet haar' schoonen glans door glaze vensters straaLEN,
 Tot dienst van die in huis zyn' bezigheën verricht.
 Maar wyl ze op de eene plaats eenvoudig uit den hoogen
 Met haar natuurlyk schoon en eigen luister daalt,
 Vertoont ze op de andere zich eveneens voor de oogen,
 Als of haar held're glans met verwen was bemaald.
 De reden is niet verr' te zoeken, noch te haalen.
 Hier heeft het spiegelglas zyn' klare zuiverheid;
 Daar is 't beschilderd, en verleent de zonnestraalen
 Den schyn van elke verw, die op zyn' vlakte leit.
 Pas dit op 't onderwerp, waar van myn' dichten spreken,
 Het vonnis, dat elkeen van zynen naasten velt,
 Straks ziet gy duidlyk, hoe 't verschil, daar in gebleeken,
 Met dat van 't zonnelicht uit de eigene oorzaak welt.
 Het glas verbeeld het oog. Heeft dat zyn' rechte klaarheid,
 Wyl 't hert, van deugdlyf vol, ruimt zynen zetel in
 Voor reine eenvoudigheid, en liefde tot de waarheid,

En de aangenaame kracht van waare broedermin,
 De ziel ontvangt het beeld van 's naastens doen en trachten
 Natuurlyk, onvervalst, het zy dan goed, of kwaad,
 En richt haar oordeel van verheffen, of verachten,
 Voorzichtig naar den aard en 't wezen van de daad.
 Maar is dat zelve glas met verwen van gebreken,
 Met verw van kwaad vermoën, en snoode arglistigheid,
 Van ingekropten haat, en boozen nyd, bestreeken,
 Daar 's mensen eigen hert noch aan gekluisterd leit,
 Het brengt doorgaans te weeg, dat 's naastens handelingen
 Verkrygen de eigen' verw, die zynen grond beslaat,
 En, wyl zy dus vernist in zyne ziele dringen,
 Het oordeel vormen doen naar dat ontleend gelaat.
 Die zelf met schyn van deugd kwaad zeeden kan verbloemen,
 Of haat tot eenig mens in zynen boezem voed,
 Zal stout en onbescroomd zyns naastens werken doemen
 Voor snoode veinzery, hoe rein zy zyn en goed.
 Die in zyn' koopmanschap zich heeft gewend tot liegen,
 En onrechtvaardigheid, is altyd in vermoën,
 Dat ider ook, als hy, steeds toelegt op bedriegen,
 En met een's anders schaad zyn voordeel zoekt te doen.
 Die 's naastens vordering uit afgunst niet kan ly'en,
 En zelf door slinkse paën naar eer en hoogheid tracht,
 Denkt, dat zyn evenmens door snoode kuiperyen,
 En omkoop, en gevlei, tot aanzien is gebragt.
 In and're zaaken, daar het komt op vonnis vellen,
 Of 's naastens werken kwaad te noemen zyn, of goed,
 Zal in 't gemeen de schaal van 's mensen oordeel hellen,
 Naar 't geen hy zelf bemint, en met behaagen doet.
 De goudgier noemt hen kloek, die steeds naar schatten haaken:
 De pronker eert, die zich bekleën met praalgewaân:
 De brasser roemt, die zich in overdaad vermaaken:
 De ontuchtige bemint, die in de minne baân:
 De vloeker hoort met lust 't kwaadspreken in een' ander:

De

De tuiſſer pryſt hen, die op 't ſpeelen zyn geſteld:
De ſpotgezinde keurt zyn' metgezellen ſchrander:
De wrecker acht het braaf, dat elk zyn leed vergeld:
De vrekaard ſchat hen wys, die weeten van te ſpaaren:
De kwifter heet hen mild, die ſpillen zonder maat:
De ſtoute noemt het moed, te lachen om gevaaren:
De leuiaard looft het volk, dat allen arbeid haat.
Wat leert my dit? voortaan geen menſlyk oordeel te achten,
Maar zonder ommezien te leeven naar myn' pligt.
Wat noch? zorgvuldig my voor 't vonniſſen te wachten
Van 't goed, of kwaad, dat hier myn medemens verricht.
Ten minſten, eerſt met vlyt en naauwe zorg te poogen,
Dat geene onzuiverheid zich in myn' ziel onthoud',
Geen' vuile verw bedekk' het glas van 's herten oogen,
Op dat myn oordeel zy op waarheids grond gebouwd.

Het XXVI^{te} ZINNEBEELD.*Proef van liefde.*

Want dien de Heer lief heeft, kastyd hy: en hy geeselt eenen iegelyken zoon, dien hy aanneemt. Indien gy de kastyding verdraagt, zo draagt zich God tegen u als zoonen: (want wat zoon is 'er, dien de vader niet kastyd?) Maar indien gy zonder kastyding zyt, welke alle deetachtig zyn geworden, zo zyt gy dan bastaarden, en niet zoonen. Hebr. XII. 6, 7, 8.

Op het *XXVII^{te}* ZINNEBEELD.

Een Huisheer, uitgestrekt om zyn gezin te stieren
 Op 't spoor van braave deugd en deftige manieren,
 En ziende, dat zich de een en de andere begaf,
 Om van zyn' regelen en wetten af te wyken,
 Liet zyn gevoelens niet door bloot berispen blyken,
 Maar oefende ook, naar eis van misdaad, tucht en straf.
 Doch schoon hy buiten 's huis, op de openbaare wegen,
 Het zelve of grooter kwaad van anderen zag pleegen,
 Hy liet hun stout gedrag zich niet ter herte gaan,
 Maar zag 't, als zag hy 't niet, en liet van zyne lippen
 Geen enkel woordje zelf, tot hun bestraffing, glippen,
 Veel min de handen, tot kastyding, aan hen slaan.
 Een, die dit wierd gewaar, gevoelde 't hert ontroeren,
 En van verwondering als uit zich zelve voeren,
 En sprak; Hoe komt het in 't gemoed van deezen man,
 Dat hy zyn' kinderen de smerte van 't kastyden
 Laat om 't bedryven van dezelve misdaad lyden,
 Die hy in and'ren stil en koel beschouwen kan?
 Is 't kwaad zo wel geen kwaad in deezen, als in geenen?
 Waarom dan strenge straf geoeffend aan den eenen,
 Terwyl hy de and'ren laat verschoond van zyne tucht?
 Gewis, op beter wys zou deeze man zich draagen,
 Indien de billykheid zyn' ziele kon behaagen,
 Of 't hert was aangedaan met waare vaderzucht.
 Maar als een wyze zag, hoe 't onverstand zich stoorde,
 En zyn' misnoegde taal en momp'lend morren hoorde,
 Begon hy hem aldus met reden te ondergaan;
 O gy, wien dit bedryf komt ongerymd te vooren,
 Staak uw' beschuldiging, en leen my hert en ooren,
 Op dat gy naar den eis den handel moogt verstaan.
 Is 't niet een' zaak, die elk gegrond vind op de reden,
 Dat

Dat alle mensfen steeds hun zorg en vlyt besteeden,
 Om, 't geen hen eigen is, bevryd van alle kwaad,
 In wensfelyken stand van welvaart te onderhouwen,
 Wyl ze anderen de zorg van 't hunne toebetrouwen,
 Als vreemd, en buiten hen, of 't wel, of kwaalyk gaat?
 Zo reinigt elk zyn huis, zyn hof, en zyne wegen;
 Zo laat zich ider aan zyn' kleeding zyn gelegen;
 Zo past een iegelyk op eigen vee, en land.
 En die een' mens in 't een of 't ander dus ziet waaken,
 Besluit tērstond met recht, dat de eigendom der zaaken
 Het hert daar aan verknocht met redelyken band.
 Maar zoud gy dan 't beleid van deezen man mispryzen?
 O neen: het dient veeleer, om duidlyk aan te wyzen,
 Dat deeze, als eigen krooft, hem dicht aan 't herte gaan,
 Die hy door tuchtiging behoeden wil voor doolen,
 Terwyl hy de and'ren, als zyn opzicht niet bevolen,
 En vreemd, naar hunne lust laat wand'len op hun paën.
 Bedenkt dit stuk te recht, gy, die u vaak bewoogen,
 En van verwondering in 't hert voelt opgetoogen,
 Wanneer op 's waerelds loop uw oog zomwylen gaat;
 Wanneer gy vroomen ziet met tegenspoed geslaagen,
 En boozen ongestraft verslyten hunne dagen
 In overvloed van schat, en wellust, eer, en staat.
 Bedenkt dit stuk te recht, op dat gy u leert wachten
 Voor die uitspoorigheid van oordeel en gedachten,
 Dat de eerste staan in haat en ongenaë by God,
 Wyl zulk een prang van kruis en lyden hen bejegt;
 En de andere van hem bemind zyn, en gezegend,
 Om dat zy baaden in uitwendig heilsgenot.
 Bedenkt dit stuk te recht; op dat gy leert bemerken,
 Hoe de Allerhoogste zich gedraagt in zyne werken,
 Gelyk een Vader, en, uit drang van teëre min,
 Zyn' kinders tuchtigt, om hun welstand op te bouwen,
 Terwyl zyne oogen der godloozen doen beschouwen,

Als

Als wyd van hem vervreemd, en buiten zyn gezin.
En gy, die hier een pak van rampen hebt te draagen,
Laat deez' beschouwing uw gemoed voor morrend klaagen,
En zondig ongeduld in uwen stand behoën:
Laat deez' beschouwing u bewaaren voor bezwyken,
Of in kleinmoedigheid van uwen God te wyken,
Door 't knellen van den last der harde tegenspoën.
Laat deez' beschouwing in 't geloof uw hert versterken,
Op dat het lydzaamheid in uwe ziel mag werken,
De lydzaamheid verftrekke een' proeve van de deugd,
Door proef van deugd de geest met hoop zy ingenomen,
Een' hoop, die, vastgegrond, nooit kan te schande komen,
Maar eens haar einde wacht in de eindelooze vreugd.

Het XXVII^{ste} ZINNEBEELD.*Van 't hoog in 't laag.*

En op eenen gezetten dag, Herodes, een koninglyk kleet aangedaan hebbende, en op den rechterstoel gezeten zynde, deed eene reden tot hen. En het volk riep [hem] toe, Eene stem Gods; en niet eenes menschen En van stonden aan sloeg hem een Engel des Heeren, daarom dat hy God de eer niet gaf: en hy wierd van de wormen geheeten, en gaf den geest. Hand. XII. 21, 22, 23.

Op het XXVIII^{te} ZINNEBEELD.

Daar 't bygeloof den meester speelt,
 Word nu en dan een houte beeld,
 Versierd, om de oogen te behaagen,
 Met zilver, goud, en ryk gewaad,
 En eël gesteente, langs de straat
 In pracht en staatsli omgedraagen.
 Op 't nad'ren dier gehulde pop,
 Zet ider deur en vensters op;
 En, met geen bloot gezicht te vreden,
 Valt oud en jong ter aarde neêr,
 Met veel bewys van dienst, en eer,
 En lofgezangen, en gebeden.
 Maar schoon zich elk om 't vuurigt kwyt
 Met domme drift, en blinde vlyt,
 Wat is, wat is 'er toch bedreeven,
 Wanneer men 't in den grond beziet,
 Dan idelheid, en anders niet,
 Die aan haar voorwerp niets kan geeven?
 Dat blyft, gelyk het is geweest,
 Een houte beeld, dat, na het feest,
 Word in een' stillen hoek vergeeten,
 Van zyn' sieraaden gants beroofd,
 Ja zomtyds wel, van een gekloofd,
 Als brandhout in het vuur gesmeeten.
 Gelyk het beeld, zo is de mens,
 Die, hier verheven naar zyn' wens
 Tot hoogen staat, ontelb're zielen,
 Verblind door 't uiterlyk sieraad
 Van paerlen, goud, en praalgewaad,
 Eerbiedig voor zich neêr ziet knielen:
 Die, wyl hem elk dus streelt en vleit,

L E E R Z A A M E

Zo diep verzeild in de idelheid
 Van zyn' vermetelege dachten,
 Dat hy niet meer zich zelve kent,
 En durft al waar hy 't oog naar wend,
 Als verr' beneden zich, verachten.
 Wat eer hem ook word aangeboon,
 Hy is, en blyft een's menschen zoon,
 Een schepfel van gelyke waarde,
 Belaaden met het zelve pak
 Van noodbehoefte, en ongemak,
 Als de allerminste mens op aarde.
 Haast word hy door de bleeke dood
 Van al zyn' glans en pracht ontbloot,
 En in het duister graf gedreeven;
 Daar zelf zyn naam, in 't stof geleid
 Ter prooje der vergeetenheid,
 Uit elks gedachten word gewreeven.
 En was 't met veelen hier gedaan!
 Maar ach! hoe zal het hen vergaan,
 Die zich gerust in 't kwaad vergeeten,
 En tot hun eind van 't goede vliën,
 Als van den eertroon zich te zien
 Met smert in 't eeuwig vuur gesmeeten?
 O schraale! ô jammerlyke vrucht
 Van's waerelds eer, wiens dwaaze zucht
 Zo veele herten kan behaagen,
 Daar, zelf met kwetsing van 't gemoed,
 Ten koste van hun goed en bloed,
 Veel' duizenden met vlyt naar jaagen!
 Ach! dat uw denkbeeld eens ter deeg
 Een' ingang in de ziele kreeg,
 Hoe zou zy met verhelderde oogen,
 Hoe zou zy met bedaarden zin
 De dwaasheid zien van haare min,

Door

Door schyn van goed te slecht bedroogen!
Hoe zou haar opgezwollen moed,
Door waan gekoesterd en gevoed,
Op dat gezicht ter aarde daalen,
En ruimen 's herten zetel in
Voor ned'righeid, om, als vorstin,
Met vollen glans daar op te praalen!
Ja, waereldlingen, laat u raân,
Om zulk eene eere te versmaân,
Die niet, dan wind, u geeft te plukken,
Of stelt in 't uiterste gevaar,
Om u ten afgrond, droef en naar,
In smaad en schande neêr te rukken.
Laat u beweegen, om met vlyt,
Aan 't pleegen van de deugd gewyd,
Naar 't recht genot van eer te streeven;
Naar eer, die stand en wezen heeft,
Die hier de ziel genoeg geeft,
En byblyft in het eeuwig leven.

Het XXVIII^{te} ZINNEBEELD.*Door toegeeven erger.*

Zo dan, Broeders, wy zyn schuldenaars niet het vlees, om naar het vlees te leeven. Want indien gy naar het vlees leeft, zo zult gy sterven: maar indien gy door den geest de werkingen des lichaams dood, zo zult gy leeven. Rom. VIII. 12, 13.

Wandelt door den geest, en volbrengt de begeerlykheid van het vlees niet. Gal. v. 16.

Op het XXVIII^{ste}. ZINNEBEELD.

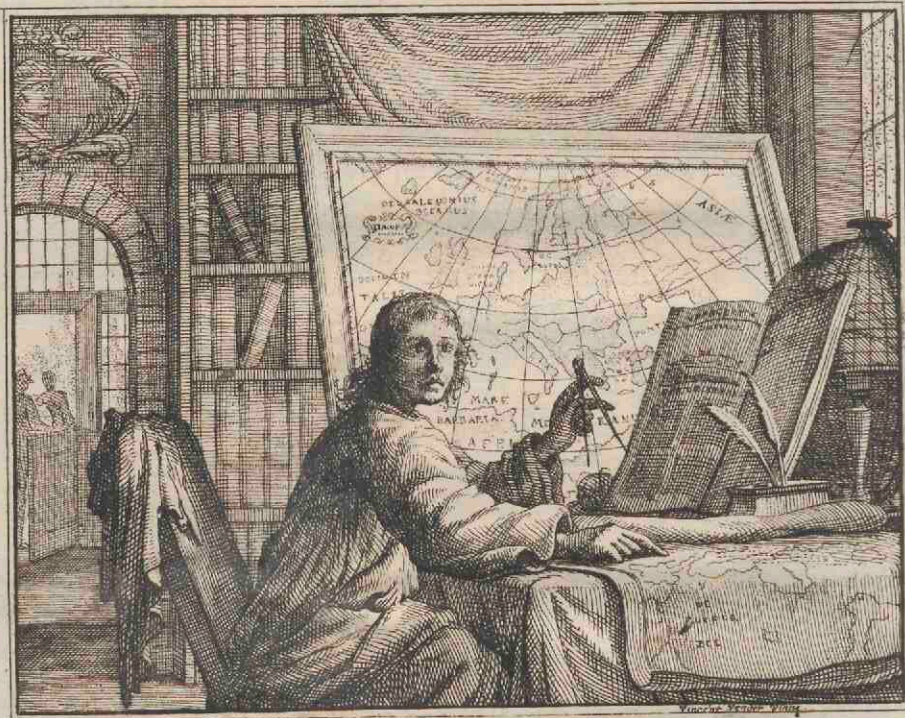
Kom herwaarts, onbedreeven' jeugd,
Breng hier uwe oogen, en gedachten,
Om deez' vertooning te betrachten,
Op dat gy daar uit leeren meugt,
Het geen uw' zielen kan verstreken
Tot nut en voordeel, om uw' loop
Naar 't zalig land van goede hoop
Tot uw genoeg te voltrekken.
Zie hier een wild en dertel paard
Het volgen van den teugel weig'ren,
En met zyn springen, en zyn steig'ren,
Zyn' meester werpen tegen de aard.
Indien gy omzoekt naar de reden,
Waar door het dier, dat zacht en stil
Moest letten op zyn's meesters wil,
Verviel tot die uitspoorigheden;
Men zal u zeggen, dat zyn heer
Geene andere oorzaak heeft van klaagen,
Als dat hy zelf de schuld moet draagen,
Indien hy arm of been bezeer';
Naardien hy 't, van zyn' wufte sprongen
Genoeg bewuft, van eersten aan
Niet leerde aan zyne hand te gaan,
En door geen' arbeid heeft bedwongen,
Maar liet het vry en ongetoomd
In stal of zachte weiden rusten,
Daar 't steeds volop had naar zyn' lusten,
Dat nu zo deerlyk hem bekoomt.
Doch zo u dunkt, dat, na het hooren
Van zulk een' taal, met goed bescheid
Uw' ziel op de onvoorzichtigheid.

Van

Van deezn man zich mag verstooren,
 Zo tast u zelven in 't gemoed,
 En laat uwe aandacht eens ter deegen
 Met rype zinnen overweegen,
 Of gy in waarheid beter doet.
 En vind gy uw beleid en daaden
 Met zyn bedryf gelyk te staan,
 Ei laat zyn lot van nu af aan
 Het hert tot meerder omzicht raaden.
 Uw vlees gelykt het slaaffe beest:
 Dat moet gebit en teugel draagen,
 En passen op het welbehaagen
 Van uwen redelyken geest.
 Word dat behoorlyk waargenomen
 Van de eerste jonge dagen aan,
 Zo leert het stil en vredig gaan,
 Zo heeft men geen gevaar te schroomen.
 Doch zo de geest zyn' heerschappy
 En recht niet deftig kan bewaaren,
 Maar laat den toom onachtzaam vaaren,
 En 't wilde dier gerust en vry
 In ruim genot van weelde baaden,
 Het zal, tot zulken stand gewend,
 En stout geworden, in het end
 Baldaadig zynen heer versmaaden.
 Het zal, vol dert'len wrevelmoed,
 Zyn' meester werpen tegen de aarde,
 En, als een' zaak van geene waarde,
 Zyn' wetten treden met den voet.
 En of hy schoon met droeve klagten,
 Wanneer de smert hem zyne schuld
 Voor oogen stelt, de lucht vervult,
 En al zyn overleg en krachten
 Te zaamen haalt, om 't heilloos kwaad

Met

Met tak en wortel uit te rukken,
Dat middel mag zomtyds gelukken,
Maar komt gemeenlyk al te laat.
Het weeldig paard, gewoon te springen,
Gewoon te hollen zonder schroom,
Gedoogt geen' prang van engen toom,
En laat zich keeren, noch bedwingen,
Maar holt al voort met zynen heer,
Tot dat het, zynen loop ten ende,
Hem in den afgrond van elende
Werpt, zonder hoop van redding, neer.
Onwyze jeugd, die hier zo gaaren
Dat dier in zyne lust voldoet,
Prent deeze dingen in 't gemoed,
Op dat ze u brengen tot bedaaren.
Tem, tem by tyds uw dertel paard,
Eer dat zyn sprong uw onheil baart.

Het XXIX^{te} ZINNEBEELD.*Zo gaat men veilig.*

Neemt myn jok op u, en leert van my, dat ik zachtmoedig en nederig van herte ben : en gy zult rust vinden voor urwe ziel. Matth. xi. 29.

Ik ben het licht der waereld : die my volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar het licht des levens hebben. Joan. viii. 12.

Jezus zeide tot hem ; Ik ben de weg, de waarheid, en het leven. Niemand komt tot den Vader, dan door my. Joan. xiv. 6.

Op

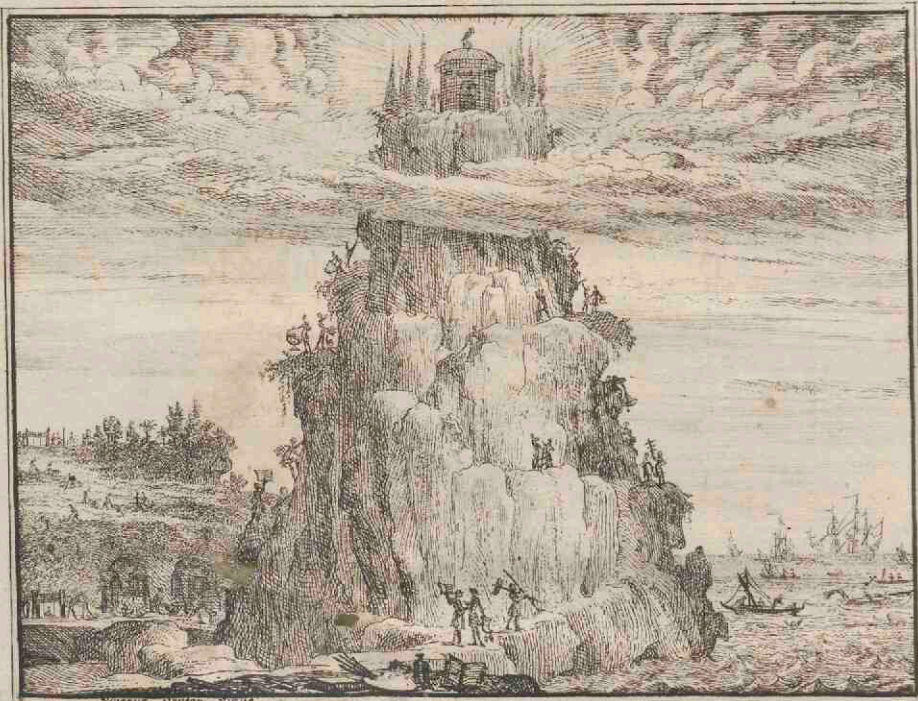
Op het XXIX^{te} ZINNEBEELD.

Die verre en afgelegen' hoeken
 In vreemde landen wil bezoeken,
 Verziet zich van een' nette kaart,
 Waar in hy veel' bijzonderheden
 Van stroomen, wegen, dorpen, steden,
 Gebergte, en bossen, ziet verklaard.
 Die kan hem, waar hy heen wil trekken,
 Gestadig tot een' leidsman strekken,
 Van land tot land, van stad tot stad;
 Die houd hy telkens voor zyne oogen,
 Op dat hy nimmer zy bedroogen,
 Maar volge altyd het rechte pad.
 O Mens, geroepen om te reizen
 Naar eeuwigduurende paleizen,
 Verheven uit het slyk der aard,
 Laat de eigen' voorzorg u behaagen,
 Om altyd met u om te draagen
 Des levens netgepaste kaart.
 En vraagt gy, wat die kaart mag weezen?
 Het woord, uit Jezus mond voor deezen
 Gevloeid, en op onfeilb're blaên,
 Door handen, van Gods geest gedreeven,
 Tot dienst van idereen beschreeven,
 Wien op het heilpad lust te gaan.
 Daar ziet gy duidelyk ontvouwen,
 Wat weg en streek gy hebt te houwen,
 Om, noch aan de een', noch de and're kant
 Verdoold, en veilig voor gevaaren,
 Naar wens met Gods beminde schaaren
 Te komen in het zalig land.
 Indien gy twyfelt, of ons zeggen

LEERZAAME

Op ongewiffen grond mogt leggen,
 Wy hebben blyk van kracht en klem.
 God zelf heeft meer dan eens de waarheid
 Gezet in middagheld're klaarheid,
 En sterk bevestigd met zyn' stem.
 Die deeze kaart ons heeft gegeven,
 Heeft haar verzegeld in zyn leven
 Door menig wonder, schoon en groot;
 Heeft haar verzegeld zelf ten lesten
 Door 't felste lyden, ons ten besten,
 Ja 't ondergaan der wreedste dood.
 Zo word uw twyfel weggenomen.
 En voelt ge in 't hert een angstig schroomen,
 Of uw verstand de macht bezit,
 Om goed gebruik in alle zaaken
 Van deeze hemelkaart te maaken,
 Tot treffing van 't beoogde wit;
 Vooral daar zo veel' strydigheden
 De kloekste geesten hier beneden
 Gestadig doen in 't harnas staan:
 Laat vaaren uw bekommerd vreezen;
 Het noodige is 'er klaar te leezen
 Voor die eenvoudig heenen gaan.
 Dit deed Gods Zoon den Vader pryzen,
 Dat zyn beleid voor 's waerelds wyzen
 Zyn ryksgeheim verborgen hield,
 Terwyl hy 't elk genadig leerde,
 Die hier oprecht voor hem verkeerde,
 Met kindse ootmoedigheid bezielde.
 Of staat gy noch zomtyds verlegen
 In 't vinden van de rechte wegen,
 Wy weeten noch een' tweede kaart;
 De kaart van Jezus heilig leven,
 Ons tot een voorbeeld voorgeschreeven

Op onze reize hemelwaart.
Daar heeft hy ons de nette strecken.
Getoond door menig helder teken,
En liet 'er zyne stappen staan,
Op dat wy daar op zouden letten,
En onze voeten vlytig zetten
In 't eigen spoor, van hem gegaan.
Voorzichtig is de mens, en schrander,
Die bei' deez' kaarten by elkander
Gestadig paart, en wel beschouwt!
Die kan gewisse gangen maaken,
Om in dat schoon gewest te raaken,
Daar zich een eeuwig heil onthoud.

Het XXX^{te} ZINNEBEELD.*Voor vlyt is alles licht.*

Nu dan, Izraël, wat eist de HEER uw God van u? dan den HEERE uwen God te vreezen, in alle zyne wegen te wandelen, en hem lief te hebben, en den HEERE uwen God te dienen, met uw gantse hert, en met uwe gantse ziel: om te houden de geboden des HEEREN, en zyne inzettingen, die ik u heden gebied u ten goede. Deut. x. 12, 13.

Want dit is de liefde Gods, dat wy zyne geboden bewaaren: en zyne geboden zyn niet zwaar. I Joan. v. 3.

Op

Op het XXX^{ste} ZINNEBEELD.

Geen weg is ongebaand voor kloeke dapperheid,
 Geen werk te groot of zwaar voor iver en beleid.
 Zo klonk het spreekwoord al voor deezen:
 En de ondervinding heeft de waarheid aangewezen.
 Of schoon de wysheid (naar het geen de aloudheid dicht)
 Op eene scherpe rots haar' wooning heeft gesticht,
 Noch weet de vlyt van die haar minnen,
 Door moeite nooit vermoeid, de steile kruin te winnen.
 Al heeft natuur het goud met oordeel en verstand
 Verborgten in het diepst van 's aardryks ingewand,
 De goudzucht laat zich niet bepaalen,
 Maar weet 'er 't waard metaal door arbeid uit te haalen.
 Al duikt de paerelschulp in 't Oosten op den grond
 Der ongemeeten' zee, de paerelzoeker vond
 Een' weg om veilig neêr te zygen,
 En met die schoone vracht weêr opwaarts aan te stygen.
 Al ziet een kloek verstand een zwaar gewigt van last
 En ongemak aan kunst of weetenschappen vast,
 Het hert, van leerzucht ingenomen,
 Verzwelgt het al met lust, en weet 'er door te komen.
 Dus is 'er niets op aard zo moeijelyk en zwaar,
 Zo ongezien in 't eerst, zo vreemd, en vol gevaar,
 Als zucht en ernst het hert bevangen,
 Of 't worstelt alles door, en boet zyn graag verlangen.
 O Mens, die u in 't aards zo gaauw en dapper toont,
 Met welke reden word uw' vadzigheid verschoond,
 Die in 't betrachten van de werken
 Om 't eeuwigduurend goed zich overal laat merken?
 Gy klaagt, dat de oefening van waare deugdenpligt
 Voor uw' geringe kracht te zwaar is van gewigt.
 Maar uw beleid in 's waerelds zaaken

Zal

Zal u met schaamte slaan, en uwe klagte wraaken.
 Of zou de Hoogste het verkrygen van een goed,
 Dat nood'loos is, en geen, of weinig voordeel doet,
 Ja zomtyds schaad'lyk is voor 't leven,
 En met het lyf vergaat, in onze handen geeven?
 En zou hy, om het heil, waar toe zyn' hand ons schiep,
 Waar toe hy in zyn' Zoon ons uit genade riep,
 In 't eind gelukkig te beraaken,
 Den weg onwandelbaar voor onze voeten maaken?
 Dat wederspreekt den mond der waarheid in 't gezicht,
 Die zynen last voor zacht, zyn jok verklaart voor licht,
 En zoete rust belooft te geeven
 Aan allen, die naar 't snoer van zyne wetten leeven.
 Dat stryd met Gods natuur, oprechtheid, en beleid,
 En ongemeeten' liefde, en goedertierenheid,
 En billykheid, die niet gedoogen,
 Dat de eis van zyn bevel gaa boven ons vermogen.
 Dat word door 't gadeslaan der godsvrucht zelv' gewraakt,
 Die niets behelst, dan 't geen verlustigt, en vermaakt,
 En zelf op aarde kan gedyen
 Tot welstand, nut, en heil der menschen-maatschappyen.
 En zo gy elke deugd afzonderlyk beschouwt,
 Gy vind 'er geene, die 't gemoed ondoenlyk houd.
 Wie keurt het lichaam dan naar reden
 Te zwaar, dat moog'lyk is in alle zyne leden?
 Te meer, naardien Gods eis niet vordert van 't gemoed,
 Dat elk terstond bereik' den hoogsten top van goed,
 Maar als by trappen opwaarts styge,
 En dag op dag in deugd een' meerder wasdom kryge.
 Gelyk in 't aardse nu, die kunst of ambacht leert,
 Hoe meerder zyne vlyt in de oefening verkeert,
 Te meerder kennis zal bekomen,
 En 't werk zyn' moeilykheid allengs ziet afgenomen;
 Zo ook, al schynt de deugd in haar begin vol smert,

Eer noch gewoonte en waan geruimd zyn uit het hert,
Gestadige arbeid maakt bedreeven,
Bedreevenheid verlicht den last in 't heenen streeven.
Dat ondervonden all' Gods vrienden, die de deugd
Handhaafden, zelf in kruis, met innerlyke vreugd.
En wat zou 't u onmoog'lyk maaken,
Een' mens zo wel als zy, ook tot dien stand te raaken?
Voor al, daar God, die ons het werk heeft opgelegd,
Ons dikmaal ook en klaar zyn' hulp heeft toegezegd,
En nimmer in gebrek kan blyven
Van zyn' beloften trouw door waare daad te styven.
Van waar die traagheid dan, ô mens, in uw gemoed,
Als uit gebrek van lust naar God en 't eeuwig goed,
Als dat uw hert en dwaaze zinnen
Het tydelyke meer, dan 't eeuwige, beminnen?
Ontwaak, verdoolde ziel, op dat uwe oogen zien
De grootheid van het heil, dat God u aan komt biên;
't Beschouwde goed uw' neiging trekke;
De neiging in het hert een' kloeke vlyt verwekke;
De vlyt, door geene vreeze of blooheid meer vermand,
Spanne all' de krachten in van lichaam en verstand,
Om allen arbeid te overwinnen.
De Godheid mint en helpt, die rustig werk beginnen.

Het XXXI^{ste} ZINNEBEELD.*Door 't heelen onbeelbaar.*

Toen ik zweeg, wierden myne beenderen verouderd, in myn brullen den gantsen dag. Want uwe hand was dag en nacht zwaar op my, myn sap wierd veranderd in zomer droogten. Myne zonde maakte ik u bekend, en myne ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide; Ik zal belydenis van myne overtredingen doen voor den Heere; en gy vergaft de ongerechtigheid myner zonde. Psal. xxxii. 3, 4, 5.

Die zyne overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zyn: maar die ze bekent, en laat, zal barmhertigheid verkrygen. Spr. xxviii. 13.

Op

Op het XXXI^{te} ZINNEBEELD.

Wat weetenschappen nut en voordeel kunnen geeven
 Aan 't mensfelyke leven,
 Geneeskunst roemt op haare kracht,
 Als heilzaam boven al voor 't sterfelyk geslacht.
 Daar de andere den mens in droeve lyfsgebreken
 En ziekten laten steeken,
 Ontbloot van alle hulp en raad,
 Komt zy (zo geeft zy voor) hem in dien stand te baat,
 Ja als de veege ziel gereed staat om te glippen
 Van halfverstyfde lippen,
 Vermeet zy zich in deezen nood
 Noch middel aan te biën tot steuwing van de dood.
 Maar schoon zy noch zo breed in haaren lof gaat weiden,
 De kwaalen te onderscheiden,
 Die schuilen in het ingewand,
 Gaat dikmaal boven het bereik van haar verstand.
 En kent zy de natuur der ziekte niet ter deegen,
 Zo staat zy ook verlegen,
 Wat mengeling van artzeny
 Tot weering van de kwaal en smerte dienstig zy.
 Of schort het uiterlyk aan een van 's lichaams leden,
 Zy kan geen' hulp besteeden,
 Of iets, dat tot geneezing strekt,
 Als 't lid bewonden, of met kleed'ren is bedekt.
 Dus moet een ider, die zich gaarne van zyn lyden
 En ziekte zag bevryden,
 Den arts ontvouwen naakt en klaar,
 Hoedanig hem de pyn van binnen treft, en waar.
 Dus moet elkeen, die zyn' kwetsuuren en zyn' wonden
 Gereinigd, en verbonden,
 En wederom geheeld wil zien,

't Getroffen lid ontbloot aan zynen wondarts biën.
 Gezonde naar het lyf, terwyl uw' kranke zielen
 Van droever kwaalen krielen,
 Dan 't zwakke lichaam ooit beschreid,
 Ziet hier den weg getoond, die ter geneezing leid.
 Zo lang gy u voor God rechtvaardigt, en de wonden
 En ziekten van uw' zonden.
 Voor hem vergoelykt en bedekt,
 Word nimmer zyne gunst tot uwe hulp verwekt.
 Want schoon hy geenfins by den lyfarts word geleecken,
 Maar alle zielgebreken,
 Hoe heimelyk, hoe diep gezet,
 Voor zyn doordringend oog ontdekt zyn klaar en net;
 En schoon hy nimmer het vermogen kan ontbeeren,
 Om alle kwaal te weeren,
 Geen mens beproeft die waarde kracht,
 Indien hy niet zyn' pligt van zyne zy' betracht.
 Dat liet hy duidelyk ons in zyn woord ontvouwen.
 En die het wel beschouwen,
 Zien zonder moeite Gods beleid
 Gegrond op reden, en verstand, en billykheid.
 Die leeren 't recht en God-betaamelyk te weezen,
 Geen' ziele te geneezen,
 Als die haar' ziekte smert en deert,
 En zyn' genade tot haar' trooft en hulp begeert.
 Die leeren, dat geen' zucht tot redding, geen verlangen
 Het herte kan bevangen,
 Als dat het kwaad erkent voor kwaad,
 En in zyn' diepsten grond oprecht verfoeit en haat.
 Die leeren, dat de ziel geen' haat, maar welbehaagen
 Tot haare kwaal kan draagen,
 Wanneer zy die verbloemt, en dekt,
 En, zo veel in haar is, het Godlyk oog onttrekt.
 Waar 't anders, 't ging dan vast, dat God zyn' zegeningen

Den

Den menschen op moest dringen.
 En wie, te recht beraân, en wys,
 Waardeert des Hoogsten gunst op zo geringen prys?
 Of legt den grooten God zo veel aan ons gelegen,
 Dat hy ons, ongenegen
 Naar onzen welstand zelf te staan,
 Van onze elende door zyne almacht zoude ontslaan?
 't Zy verre: zyn geluk, volmaakt in alle wyzen,
 Kan door ons heil niet ryzen;
 En weet van geen' vermindering,
 Schoon nimmer goed gebeurde aan eenig sterveling.
 Neen, neen: 't is blyks genoeg, dat overmaat van liefde
 Het Godlyk herte griesde,
 Wanneer hy in zyn' waarden Zoon
 Zich zelv' de kranke ziel tot arts heeft aangeboôn.
 't Is zucht genoeg, dat hy, in plaats van strenge straffen,
 Ons middel wil verschaffen,
 Tot heeling der gewonde ziel
 Van 't kwaad, waar in zy door haare eigen' schuld verviel.
 't Is gunst genoeg, dat ons die weldaad mag gebeuren
 Voor een oprecht betreuren,
 Een rond belyden van het kwaad,
 Goê wil, en bede om hulp tot redding uit dien staat.
 Gelukkig', die't by tyds erkennen, en ontwaaken,
 En dus den ziel-arts naaken!
 Dien is in zyn' barmhertigheid
 Volkomen raad en baat voor alle kwaal bereid.

Het XXXII^{ste} ZINNEBEELD.*De Kermiskraam.*

Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, overleide ik als een kind: maar wanneer ik een man geworden ben, heb ik te niet gedaan het geen eenes kinds was. I Kor. XIII. II.

Wederom is het koningryk der hemelen gelyk een koopman, die schoone paerelen zoekt. Welke, hebbende eene paerel van groote waarde gevonden, ging heenen, en verkocht al wat hy had, en kocht dezelve. Matth. XIII. 45, 46.

Op

Op het XXXII^{te} ZINNEBEELD.

't **I**s kermis, en de kraamen staan.
 Dit doet de vreugd in jonge herten leeven,
 Die, om hun oogen te verzaân,
 Zich drom by drom naar de open' markt begeeven.
 Hier woelt en zwiert het onder een,
 Gelyk een zwerm van byën in de dalen,
 Daar kruid en bloemen 't veld bekleên,
 Om in hun korf den honigraat te haalen.
 Myne oogen schemeren in 't hoofd
 Van dat gedraaf, dat loopen, en dat dringen:
 Myne ooren ruifen, half verdoofd
 Door 't mengelen van roepen, speelen, zingen.
 Terwyl ik elk zyn' zinlykheid
 In zyn bedryf ten klaarste zie ontvouwen,
 Bevind ik my al zacht geleid,
 Daar wicht by wicht de poppekraam beschouwen.
 Hier toont zich elk van hun op 't meest
 Door 't gadeslaan van eenig ding bewoogen,
 Dat op den onbedreeven geest
 Kan werken met het hevigste vermogen.
 Trompet, en trom, en houte paard,
 Viool, en pop, en wat 'er meer mag weezen,
 Word hier, naar iders trek en aard,
 Gelyk wat groots, bespiegeld en gepreezen.
 En door 't gezichte niet voldaan,
 Wyl dat de lust kan tot bezitting noopen,
 Houd ider by zyne ouders aan,
 Om zich het stuk, dat hem bekoort, te koopen.
 Daar is het kind geheel vermaakt,
 En springt van vreugd, om 't goed, naar wens verkreegen,
 Als waar het aan een' schat geraakt,

Waar

Waar by geen ding ter waereld is te weegen.
 Onnozel wicht, zo denkt myn geest,
 Hoe word uw hert in blydschap dus ontstoken,
 Om 't geen voor 't einde van het feest
 Misschien zal zyn geschonden, en gebroken!
 Of zo gy 't al geheel bewaart,
 Wat waar vermaak, of weezendlyk genoeg
 Kuantge uit een houte beeld, of paard,
 Of ander tuig, u immer toe zien voegen?
 O! had gy 't recht gebruik van reên,
 Gy liet gewis die idelheden vaaren,
 En zoud verstand en tyd besteên,
 Om waarder goed met iver te vergaâren.
 Nu word dit, om de onnozelheid
 Van uw begrip, in deezen tyd geleeden,
 Op hoop, dat eens met meer beleid
 Uw' keure zich zal schikken naar de reden.
 Maar ô! wat zyn, wat zyn 'er veel',
 In 's levens kracht, bedaagd, en reeds aan 't gryzen,
 Die in 't verkiesen van hun deel
 Geen meer verstand, als kinderen, bewyzen!
 Want wat 's de waereld toch, te zaam
 Met al haar goed, waar meê zy praalt voor de oogen?
 Wat anders, dan een' kermis-kraam,
 Vol nietigheên, met schynschoon overtoogen?
 Wat ziet men vaak haare eer en pracht,
 Haar' weelde, en schat, eer 't kermisfeest van 't leven
 Word door de dood ten eind gebragt,
 Op 't onvoorzienst den sterveling begeeven!
 En die hen al behouden kan,
 Tot 's levens zon in 't donker graf gaat daalen,
 Wat voordeel trekt zyn geest daar van?
 Niet meer, als 't kind uit poppegoed kan haalen:
 Niet meer, als dat zich 't herte streelt,

En in den last, waar meê het gaat belaauden,
Wat groots en heerlyks zich verbeeld,
Doch nimmer zyn' begeerte kan verzaaden.
Noch jaagt en draaft schier idereen
Naar 's waerelds kraam, daar t'zaamgedrongen' hoopen
Elkanderen byna vertreên,
Om naar hun lust van haare waar' te koopen.
Ja even als 't onweetend kind
Al wat het heeft blymoedig af wil stappen,
Om 't lieve speeltuig, dat het mint,
Zo gaat het ook in deeze koopmanschappen.
Al moet hier oordeel, en verstand,
En redenskracht, en vryheid, en geweeten,
Ja lyf en ziele zelf verpand,
Geen nood, hier kan geen prys te waardig heeten.
O oude kinders, hoe zo slecht!
Ziet, wat gy al in uwe drift durft waagen.
Al schynt het in uwe oogen recht,
Gy zult het u eens jammerlyk beklagen.
De tyd genaakt, waar in het al,
Dat 's waerelds kraam zo heerlyk nu doet pronken,
Met aarde en hemel teffens zal
Verzinken in een' zee van vuur en vonken.
En ach! hoe zal, hoe zal het gaan,
Als God, uw Heer en Vader, u zal vraagen,
Wat met de goed'ren zy gedaan,
Door zyne gunst uw' zorgen opgedraagen?
Ik ys voor zulk een' rekenstond.
En kan die schrik des Heeren, neêrgezeegen
In uwes herten diepsten grond,
Uw' zielen niet tot wyzer daad beweegen?
O ja, ô ja, 't is nu de tyd,
Om blyk te doen, dat ge in verstand en reden
Geen' kinders, maar volwassen zyt,

Door 's Vaders goed rechtmatig te befeeden.
 En vraagt gy, hoe dit toe zal gaan?
 Die uit den schoot des Vaders kwam op aarde,
 Bood u de schoonste waaren aan,
 By 's waerelds kraam oneindig hoog in waarde:
 Een' schat, die waarlyk 't hert verheugt;
 Een' paerel, meer dan alle goud gepreezen,
 Verheerlykt met den naam van Deugd,
 Om dat zy rein en duurzaam is van wezen.
 Taft, taft, als wyze koopliën, aan:
 Taft aan, terwijl 't u gunstig word gegeven.
 Hier mag het billyk al op staan,
 Wat gy bezit, ja lyf, en ziel, en leven.

T O E Z A N G.

Stem: *De eerste Psalm.*

Of, *Het best op aard is een gerust gemoed.*

I.

Gelukkig mens, wiens zuiver zielgezicht,
 Bestraald met glans van 't onbeneveld licht,
 Weet tot den aard en 't wezen aller dingen,
 Die zich voor 't oog vertoonen, in te dringen,
 En wel bedacht, voorzichtig, met beleid,
 Elk stuk beschouwt in zyn' hoedanigheid!

II.

Geen valse schyn, die listig de oogen streelt,
 Terwyl hy't kwaad als heilzaam goed verbeeld,
 En duizenden misleid door snoode logen,
 Heeft immermeer op zyne ziel vermogen,
 Die 't deksel licht, en 't oog naar binnen keert,
 En ider ding op zynen prys waardeert.

III. Weg,

III.

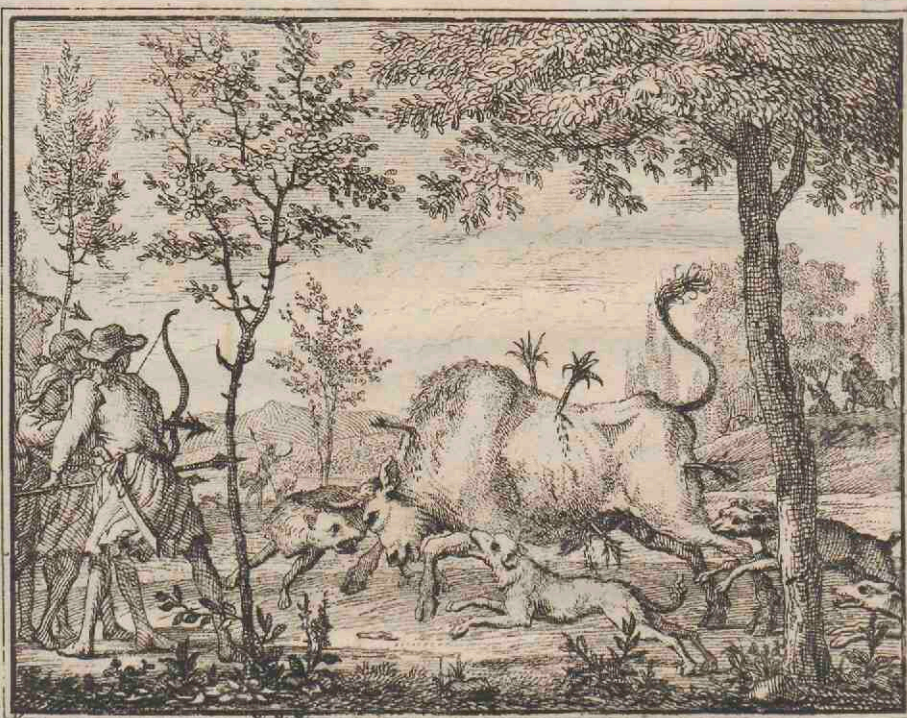
Weg, waereld, weg met al uw poppegoed,
Gy zyt te laag voor zo een eël gemoed.
Laat kinderen, door uw verhoog gevangen,
Aan 't glimpig schoon van uwe waaren hangen;
Dit manlyk hert, dat u in 't hert beziet,
Acht all' uw' schat voor waan en enkel niet.

IV.

Dat heeft zyn oog gevestigd op een goed,
Dat, waarlyk groot, en schoon, en vol van zoet,
En niet bepaald aan klein getal van uren,
In eeuwigheid en onverwelkt zal duuren,
En heeft, voor 't lot van zo een dierbaar heil,
Al 't aardse goed, ja lyf en leven, veil.

V.

O eeuwig licht, daar 't al zyn licht van haalt,
Geef, dat ons hert, meê van uw' glans bestraald,
Der dingen stand rechtmatig leer' bevatten,
En ider stuk op zyne waarde schatten,
Op dat het, niet door schalken schyn verleid,
Uw waare goed verkiez' voor de idelheid.

Het XXXIII^{te} ZINNEBEELD.*Gewoonte maakt eelt.*

Ziet toe, Broeders, dat niet te eeniger tyd in iemand van u zy een boos ongeloovig hert, om af te wyken van den leevenden God. Maar vermaant elkanderen allen dag, zo lang het Heden genoemd word; op dat niet iemand uit u verhard werde door de verleiding der zonde. Hebr. III. 12, 13.

Daarna de begeerlykheid, ontvangen hebbende, baart de zonde: en de zonde, voleindigd zynde, baart de dood. Jakob. I. 15.

Op het XXXIII^{te} ZINNEBEELD.

Een stier, van jaagers dicht omzet,
 Daar duizend pylen, scherp gewet,
 Van alle zyden op hem doelen,
 En storten hem zo dicht en styf,
 Als hagelbuijen, op het lyf,
 Schynt de eerste scheuten wel te voelen.
 Dan doet de pyn, die 't yzer geeft,
 Hem brullen, dat 'er 't woud van beeft,
 En mens en dieren voor hem schroomen.
 Maar als de huid is vol gelaân,
 Schynt alle smerte weg te gaan,
 Als waar het staal zyn' scherpte ontnomen.
 Indien hy wist van overleg,
 Hy maakte zich ten eersten weg,
 En zou de vlucht veel liever kiezen,
 Dan zich te mengen in den stryd,
 En dus 't gevoelen met den tyd
 Tot zyne schaade te verliezen.
 Want hoe de smert hem minder raakt,
 Hoe meer zyn ondergang genaakt,
 Wyl elke schicht, in 't lyf gedreeven,
 Een' nieuwe wonde slaat, en 't bloed
 Hem des te meer ontvloeijen doet,
 Tot hem zyn' krachten gants begeeven.
 Dus ziet hy eindlyk van 't geweld
 Der felle jaagers zich bekneld,
 Onmachtig om hun hand te ontloopen,
 En moet het, hoe hy in 't begin
 Zich weerde, naar hun lust en zin
 Met een' gewisse dood bekoopen.
 Hoe leevendig verbeeld dat beeft

LEERZAME

Den flechten toestand van den geest,
 Die door het vleijen van de zinnen,
 Of omgang met het snood geslacht
 Der boozen, by gebrek van wacht,
 Zich van de zonde laat verwinnen!
 Die voelt in 't eerst wel meê de smert.
 Der zondeschichten in het hert,
 Naardien hem van het teêr geweeten,
 Ontwaakt op elke zondendaad,
 De affchuwlykheid en straf van 't kwaad
 Erinnerd word, en toegebeeten.
 Maar ach! hy raakt van tyd tot tyd
 Hoe langs hoe meer 't gevoelen kwyt;
 Verstand en redenskracht versmooren;
 't Gewisse, in diepen slaap gebragt,
 Of toegeschroeid, en wreed verkracht,
 Laat zyne stem niet langer hooren.
 Zo krygt het kwaad, dat eerst met schroom
 Bedreeven wierd, den ruimen toom;
 En die voorheen, op 't hooren noemen
 Der zonde, in 't herte wierd ontroerd,
 Word eindelyk zo wyd vervoerd,
 Dat hy 'er stoutlyk op zal roemen.
 Elk, wien dit stuk ten herte gaat,
 Rcept nevens my, ô droeve staat!
 Wyl licht de reden kan beseffen,
 Dat, hoe 't gevoel te minder nypt,
 Hoe 's menssen ramp te meerder rypt,
 En des te wissel hem zal treffen.
 Maar schrikt ge, ô mens, voor 't ongeval,
 Dat zulk een' ziel bezuuren zal,
 Laat door het Goddelyk vermaanen
 't Gemoed in tyds ten beste raân,
 En schrik voor alle booze daân,

Die

Die 't pad tot zulk een jammer baanen.
Begeert gy een' gewiffen raad,
Wacht, wacht u voor 't begin van 't kwaad.
Geef vlytig acht op plaats en tyden:
Zie toe, waar de ongerechtigheid
Arglistig haare laagen leit,
En leer 't gevaar omzichtig myden.
Gelukkig, die, van wyzer geeft
Bezeten, dan het domme beest,
Des jaagers schichten weet te ontvlieden!
Al word het vluchten meest versmaad,
Hier is 't de beste toeverlaat,
En de allermeeft weêrftand bieden.

Het XXXIV^{te} ZINNEBEELD.*De gryze kindsheid.*

Broeders, word geene kinderen in het verstand: maar zyt kinderen in de boosheid, en word in het verstand volwassen. 1 Kor. XIV. 20.

Want gy, daar gy leeraars behoorde te zyn van wegen den tyd, hebt wederom van nooden, dat men u leere, welke de eerste beginselen van Gods woorden zyn: en gy zyt geworden [als] die melk van nooden hebben, en niet vaste spyze. Hebr. v. 12.

Op het XXXIV^{te} ZINNEBEELD.

De levenskracht, die in het kind
 Noch zwak en teder zich bevind,
 Eeft veelerlei behulpzaamheden
 Van leiband, loopstoel, en wat meer
 Kan dienen, dat het kindje leer'
 Op zyne voeten staan, en treden.
 Maar als men eens een' gryzaard zag,
 Die in zyn' hoogbejaarden dag
 Dus eerst het leven aan ging vangen,
 En, als een kind in zynen stand,
 Een' loopstoel noodig had, of band,
 Tot stutsel voor zyn' zwakke gangen,
 Verwondering zou 't hert verstaan,
 En doen als opgetoogen staan.
 Doch laat het uwe ziel niet kwellen,
 O Waereldling, als gy bevind,
 Dat wy met zulk een ouden kind
 Niet schroomen u gelyk te stellen.
 Want schoon gy, door verheven waan,
 En eigenmin, u voor laat staan,
 Dat gy al lang begond te leeven,
 En lacchen zoud, om die, beducht
 Voor uwen val, uit trouwe zucht
 U 't kindertuig tot steun wou geeven;
 Het staat nochtans met u zo breed
 En schoon niet, als gy u vermeet.
 Neen, neen; hoe zeer ge u durft beroemen,
 Het leven, dat gy in u ziet,
 Verdient den naam van leven niet,
 Maar is veel eer een' dood te noemen.
 Al roert gy 't lichaam, en zyn' leên,

L E E R Z A A M E

Al gaat gy met gezwinde schreên,
 Al kunt gy werken, drinken, eeten,
 Al zyt gy vaardig in 't bedryf,
 Dat opzicht heeft op 't aardse lyf,
 Dit mag nochtans geen leven heeten.
 Maar als de geest zich vlug, en sterk,
 En vlytig toont in 't groote werk,
 Van zynen Heer hem voorgeschreeven,
 Dat draagt, naar redelyk bescheid,
 In 't heilig woord ons voorgeleid,
 Alleen met recht den naam van leven.
 Dit leven is u onbekend,
 Terwyl zich uwe ziel gewent,
 Als dood of fluimerziek te rusten,
 Gestreeld, gekoesterd, en gevleid
 Door veelerlei bekoorlykheid
 Van lyfsvermaak en dwaaze lusten.
 Of komt zomwylen uw gehoor
 't Gewag van 't waare leven voor,
 Gy laat het ongevoelig vaaren,
 Als waar 't voor u noch veel te vroeg,
 En zyn beginsel tyds genoeg
 Te aanvaarden in uwe oude jaaren.
 O dwaasheid, die geen' weêrga vind,
 Dan eerst, gelyk een teder kind,
 Begin te maaken van het leven,
 Wanneer de tyd ten einde neigt,
 En ider uur het leven dreigt
 Zyn' laatsten ademtocht te geeven!
 En ach! wat word hier menig mens
 Versteeken van zyn' hoop en wens!
 Wat moet, wat moet 'er menig sterven,
 Eer hy het leven eens genoot,
 En sterven, gants van hoop ontbloot,

Dat

Dat hy het leven ooit zal erven!
Wys is hy dan, en wel bedacht,
Die 't leven van den geest betracht,
En zynen leeftyd niet by dagen,
By maanden, noch by jaaren meet,
Maar by den voortgang, dien hy deed
In 't doen van 's Hemels welbehaagen!
Die heeft in waarheid lang geleefd,
Of schoon hy in zyn' jongheid sneeft.
En stygt hy op tot hooge jaaren,
De grysheid, op het pad der deugd
Gevonden, strekt zyn' ziel tot vreugd,
En eene kroon voor zyne haaren.

Het XXXV^{te} ZINNEBEELD.*Vryheid, blyheid.*

*Maar wy hebben goeden moed, en hebben meer bebaagen, om
uit het lichaam uit te woonen, en by den Heere in te woonen.
2 Kor. v. 8.*

*Staat dan in de vryheid, met welke ons Christus vrygemaakt
heeft, en word niet wederom met het jok der dienstbaarheid be-
vangen. Gal. v. 1.*

Op het XXXV^{ste} ZINNEBEELD.

Die, in een' kerker opgeslooten,
 Van licht en mensen is verstooten,
 Met enge boeijen zwaar belaân,
 Gevoelt natuurlyk 't hert bevangen
 Van onophoudelyk verlangen,
 Dat hooger macht hem kome ontslaan:
 Op dat hy, voor het naare duister,
 Geniet' den minnelyken luister,
 En 't lieve schynfel van den dag;
 En, van verdriet en dwang ontheven,
 Met vrienden en bekenden leeven,
 En vreugd in vryheid scheppen mag.
 Ja kon hy zelf de staale banden
 Van voeten scheuren, en van handen,
 Hy stelde list en kracht te werk,
 Door vlyt en moeite niet bezweeken,
 Om door de muuren heen te breeken,
 Hoe wel bezorgd, hoe vast, en sterk.
 Al wierd, in dat bepaalde leven,
 Van alles hem volop gegeven;
 Al mogt hem, om in lust te baân,
 Zyn volle wens altyd gebeuren,
 Noch zou hy 't voor wat beters keuren,
 Uit zyn' gevangenis te gaan.
 Zo word naar 't lichaam vry te weezen
 By ider als wat groots gepreezen.
 En 't gaat ons, dwaazen, niet aan 't hert,
 Schoon de ed'le ziele zit gevangen:
 Ja zelf gevoelt zy geen verlangen,
 Dat eens haar staat verwisseld werd'.
 De waereld, en dit aardse leven,

En 't lichaam, schoon het, niet omgeeven
 Met banden en gevangenis,
 Op vryheid fchynt te mogen roemen,
 Zyn een gevangenhuis te noemen,
 Waar in de geest gekerkerd is.
 De rechte vryheid is hier boven,
 Daar de Engelen den Hoogften looven
 In ongemeeten' heerlykheid.
 Daar heeft de ziel haar' beste vrinden,
 Daar is haar goed en erf te vinden,
 Haar huis en wooning toebereid.
 De zon is doof, en zonder glansen,
 By 't helder licht, dat 's hemels tranfen
 Doorschynt met onbevlekten gloed.
 En wat men zich hier zoets verbeelde,
 't Is bitter by de zuiv're weelde,
 Die 't geeftendom verkwikt en voed.
 O! kon de ziel dit recht bezinnen,
 Hoe zou de zucht haar overwinnen
 Tot zulk een' staat, vol lust en eer!
 Wat zou zy een' begeerte toonen,
 Om uit het lichaam uit te woonen,
 En in te woonen by den Heer!
 Kon haar verlangft den tyd doen ylen,
 De jaaren wierden korte mylen,
 En ider dag een' oogenblik.
 Of kon zy zelf haar' banden breeken,
 Zy vloog naar de eeuwig-klaare streeken,
 Verr' boven 's waerelds damp en flik.
 Al wierd haar volle keur gegeeven
 Van al wat groot is, en verheven,
 En schoon, en lustig hier op aard;
 Al mogt zy kroon en rykftaf draagen,
 Niets zou haar in het minft vertraagen,

Of wederhouden in haar' vaart.
Maar ach! het meeste deel der menschen
Gevoelt geen' and'ren trek of wenschen,
Als dat het aardse levenslot
Een' reeks van jaaren mag beklyven:
Ja kon men hier oneindig blyven,
Men liet den hemel wel aan God.
Van waar dat dwaaze welbehaagen,
Als dat de ziel, van de eerste dagen
Tot haar' gevangenis gewend,
Al vroeg aan ketens van de zonden
En kwaâ begeerten vastgebonden,
Geen beter goed noch leven kent?
O jammerlyke stand der zielen!
Wat volgt, wat volgt u op de hielen
Een sleep van bitter ongeval!
Want hoe gy hier naar lust moogt haaken,
Eens zal nochtans de dag genaaken,
Die 's waerelds kerker sloopen zal.
En schoon dit leed noch veele jaaren,
Haast zal het uur zich openbaaren,
Dat, 's lichaams banden losgedaan,
Verbroken, en van een gesprongen,
De ziel, haars ondanks, word gedwongen
Uit 's levens kerker uit te gaan.
Dan word zy wel van de eene ontbonden,
Maar ziet eerlang zich weêr verzonden
Tot andere gevangenis,
Daar zon, noch maan, noch sterren schynen,
En 't yfelyk gevoel van pynen
Het eeuwig loon der dwaasheid is.
Laat u, ô Mens, dit lot verschrikken,
Op dat zich van de zondestricken
Uw' ziel eens mag ontslaagen zien.

L E E R Z A A M E

De Hoogſte laat u hier toe nooden;
 Zyn' byſtand word u aangeboden,
 Om dat gevangenhuis te ontvliên.
 Zo kunt gy, trouwe deugdenwerker,
 Met vreugde gaan uit 's lichaams kerker,
 Om eens, in Gods paleis geleid,
 Te deelen, met zyn' lievelingen,
 In de overdierb're zegeningen
 Van vryheid, en van heerlykheid.

T O E Z A N G.

Stem: *Hoe ongelyken lot.*

I.

Is 't leven hier zo zoet,
 Zo vol van heil en goed,
 O dwaaze menſen!
 Dat uw' genegenheên,
 Uw' zuchten en gebeên,
 Uw' hoop, en wenſen
 Geſtadig tot geen ander einde ſtrekken,
 Dan om dien draad veel' jaaren uit te rekken?
 Ach! neen; ach! laat ter deegen
 Uw' ziel de zaake weegen,
 En in den grond bezien het aardſe leven;
 Zo leertge op klare blyken
 Een beter vonnis ſtryken,
 Zo word uw hert van beter zucht gedreeven.

II.

Wat is toch hier beneên,
 Dan zorg en moeilykheên,
 Dan pynlyk ſlaaven,

Dan

Dan kommer, angst, en smert,
Waar in gestaâg het hert
Zich vind begraaven?
Daar hoop en vrees geduurig t'zaamen stryden,
En doen de ziel oneindig kwelling lyden,
Daar geen gevoel van lulten
De neiging immer blusten,
En naauw een blik van vreugde word genooten,
Die niet in korte stonden
Gestoord word en geschonden,
En met verdriet en bitterheid begooten.

III.

Wat is 'er dan op aard
Zo schoon, zo groot, zo waard,
Dat ons zou binden?
Ach! neen; laat uw gemoed,
Bewust van beter goed,
Dien trek verflinden,
En achten slechts dit tydelyke leven
Een worstelperk, en loopbaan, om te streeven,
In hoop en sterk verlangen,
Naar 't doelwit, opgehangen
Door Gods genaë voor die hier manlyk stryden,
Om in het lot te deelen,
Dat, zonder te verveelen,
En nooit bezwalkt, de zielen zal verblyden.

Het XXXVI^{te} ZINNEBEELD.*Wat is zy vaardig!*

Kan ook eene vrouw haaren zuigeling vergeeten, dat zy zich niet ontferme over den zoon haares buiks? Of schoon deeze vergat, zo zal ik toch u niet vergeeten. Zie, ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd. Ezai. XLIX. 15, 16.

Wat zullen wy dan tot deeze dingen zeggen? Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zyn? Die ook zynen eigenen Zoon niet gespaard, maar hem voor ons allen overgegeeven heeft, hoe zal hy ons ook met hem niet alle dingen schenken? Rom. VIII. 31, 32.

Op

Op het XXXVI^{te} ZINNEBEELD.

Indien een moeders oog haar' dierbeminde vrucht
 Zich naar een' waterkant onkundig zag begeeven,
 Hoe zou de liefde straks, voor ongeval beducht,
 Haar teder hert doen slaan, en all' haar' leden beeven!
 Hoe ras zou haar die zucht doen smyten aan een' kant
 Al wat haar bezig hield, en haare voeten reppen
 Met oversnelle vlucht, om met een' wakk're hand
 Het onbedachte wicht voor 't vallen te onderscheppen!
 En of zy 't in dien drift aanvatte met een' greep,
 Die't kind, door smerts gevoel, een' keel deed open zetten,
 Geen nood, terwyl zy zag door dien onzachten neep
 't Verderf van 't lieve kroost, en haaren druk beletten.
 Ja kon het wichje zelf zich brengen voor 't verstand,
 Hoe na de ontyde dood zyns levens knopje plukte,
 Het dankte 's moeders zorg, en kuste haare hand,
 Die 't, schoon met ongemak, zyn' ondergang ontrukte.
 Die zyn' gedachten eens op zulk een voorval legt,
 Kan niet genoegzaam zich verwond'ren, in 't betrachten,
 Hoe vast de liefde hier haar' banden heeft gehecht,
 Dat alles wyken moet voor haare zoete krachten.
 Maar lust het u, ô Mens, de liefde in sterker vuur
 Te zien ontsteeken, laat uw hert, om hoog geheven,
 Zich spiegelen in God, den Schepper van natuur,
 Die 't moederlyk gemoed dien trek heeft ingegeeven.
 Eens sprak zyn mond een woord; Kan ook een moeders hert
 Haar' teëren zuigeling vergeeten, haaren zoone,
 Haare eigen' lichaams vrucht verzuimen, dat ze in smert
 En ongeval aan hem geen medelyden toone?
 En of schoon deeze zo ontaard wierd van gemoed,
 Dat moederzorg en zucht wierd uit de ziel versmeeten,
 En zy 't onnozel wicht, haar eigen vlees en bloed,

Vergat, zo zal ik u toch nimmermeer vergeeten.

Ik heb u in de palm van de eene en and're hand

Wel duidlyk gegraveerd met onuitwisb're trekken;

Zo kan dat beeld gestaåg in hert en ingewand

Tot u en uw behoud myn' zorg en goedheid wekken.

O aangenaame taal! wat klinkt gy zacht en zoet!

Wie zou, na zulk een woord, voor ongeval vertzaagen!

Wie zou 't, in allen stand, niet rustig van gemoed,

Op zulk een' toeverlaat, met zynen Vader waagen!

Ja, trouwe zielen, die eenvoudig, en oprecht,

En nederig, en klein, als kinders, zoekt te leeven,

Ziet hier een' grond, daar uw vertrouwen op gelegd

Door alles onverzeerd en veilig heen kan streeven.

Geen moeders oog bewaakt haar' zuigeling zo teêr,

Als u het liefden-oog van uw' getrouwen Vader,

Op dat geen struikelftoot of steen uw' voet bezeer',

En geene waare ramp tot uwe tenten nader'.

Al gaat gy nu en dan op onheils waterkant,

Daar 't wis verderf, zo 't schynt, beloert uw lieve leven,

Hy hoed u voor den val door zyn' genaden-hand,

Om niet ontydig door 't geweld der dood te sneeven.

En of gy ook zomtyds, door onbedachtzaamheid,

En's waerelds schoon en zoet, van 't rechte spoor geweeken,

U wendde naar den weg, die ten verderve leid,

Noch zal, tot uw behoud, zyn' zorge niet ontbreeken.

Hy gaf ons zyn' belofte in 't heilig woord te pand,

Dat hy 't eenvoudig hert in zyn' verborgenheden

Zal onderwyzen, en verlichten in 't verstand,

Tot kennis van den weg, waar langs het heeft te treden.

Maar dikwils gaat het hier, als 't met de moeder doet,

Dat God, om voor 't verderf zyn' kinders te behoeden,

Hen knelt met eenen neep van droefheid in 't gemoed,

Of aantast met den prang van harde tegenspoeden.

Gebeurt u zulk een lot, ô laat geen ongeduld

Uw

Uw hert bevangen, of tot morren u verrukken;
En schoon gy u de maat van lyden zagt vervuld,
Laat nimmer uw gemoed van wanhoop onderdrukken.
Erkent in al uw kruis de minnelijke hand
Van uwen Vader, die u treft met liefdeslagen,
Om u te rukken uit uw doolend onverstand,
En, door een' korte smert, uit eindelooze plaagen.
Gebruikt zyn' geesfroë tot vordering in deugd.
Zo zal zy u geen last, maar zoete wellust wezen;
Zo word u 't kruis een' bron van onnadenkb're vreugd,
En stof van roem en dank, eerst hier, en dan na deezen.

Het XXXVII^{te} ZINNEBEELD.*Na lust volgt leed.*

Ik zeg dan dit, en betuig het in den Heere, dat gy niet meer wandelt, gelyk de andere heideneu wandelen in de idelheid van hun gemoed, verduisterd in 't verstand, vervreemd zynde van het leven Gods, door de onweetendheid, die in hen is, door de verharding van hun hert. Efez. iv. 17, 18.

Dat u niemand verleide met idele woorden: want om deeze dingen komt Gods toorn over de kinderen der ongehoorzaamheid. Zo zyt dan hun medegenooten niet. Efez. v. 6, 7.

Op

Op het XXXVII^{te} ZINNEBEELD.

Het jonge wicht, van speelzucht ingenomen,
 Schept zyn vermaak in 't springen van den hond,
 En streelt zyn' vacht, en, zonder kwaad te schroomen,
 Steekt zelf de hand geruſt in zynen mond,
 Terwyl het dier, met heen en weêr te jaagen,
 Te kwispelen, en zich in bocht op bocht
 Te wentelen, een blyk geeft van behaagen,
 Als wierd het meê gedreeven van dien tocht.
 Maar 't vinnig beeft, in 't eind dat speelen moede,
 Of wat te hard gegreepen in de huid,
 Snaauwt toe, en byt het kind in zyne woede,
 Dat all' de vreugd in ſmert en druk beſluit.
 O Waereldling, die uwe levensdagen
 In aards vermaak dwaasluſtelyk verſlyt,
 Zie hier het lot, dat voor uw waanbehaagen
 Beſchooren is, of in, of na deez' tyd.
 De waereld toont een bly en luſtig wezen,
 En licht u toe met vriendelyk gelaat,
 Op dat zy dus uw' ziele zou beleezen,
 Als gaf zy niet, dan vreugde zonder maat.
 Gy doet, als 't kind. Van speelzucht overwonnen,
 En zonder vrees voor onheil of gekwel,
 Haalt uwe ziel te los en onbezonnen
 De waereld aan, en geeft zich meê in 't ſpel.
 Wat ſpel is dit? Het ſpel van ſchat-vermeêren,
 Van hoog in eer te praalen, en in ſtaat,
 Het lyf met goud te ſieren, en met kleêren,
 En ſtaâg te baân in weelde en overdaad,
 Daar 't oog verdoolt in keur van lekkernyen,
 't Gezelschap zich vermaakt in id'le reên,
 En tydgekwiſt, en wuſte danſeryen,

By

By zang en spel, gedommeld onder een,
 Die oor en hert verrukken door hun klanken,
 Of daar zich 't vlees in dwaaze min voldoet,
 Of, door 't genot van uitgeleezen' dranken,
 Naar eis van smaak, de tong haar' drinklust boet.
 Naar deeze trek, of geene 't hert kan paaijen,
 Weet zich met list de waereld stadig aan,
 Als 't hondje doet, te buigen, en te draaijen,
 Om des te meer haar' banden vast te slaan.
 Door dat gestreel, dat toverachtig vleijen,
 En elk volop te geeven naar zyn' zin,
 Laat zich de ziel te jammerlyk verleien,
 En kleeft geruust aan 't spel jaar uit, jaar in.
 O dwaaze, wien dit ondier kan bekooren!
 Zie toe, zie toe, waar meê gy t'zaamenspant.
 Een zelve deel, als 't kind, is u beschooren,
 Een felle beet van 's waerelds scherpen tand.
 Al schynt zy niet gevaarlyk in uwe oogen,
 Al toont zy steeds een' vriendelyken aard,
 Gy vind eerlang elendig u bedroogen,
 Als eens te recht haar grond zich openbaart.
 Zy draagt vermomd een' draakenstaart, en tanden
 Als van een' leeuw, den springhaan net gelyk,
 Dien Gods gezant op Patmos dorre stranden
 Zag klimmen uit het eeuwigduister ryk.
 Hoe menig wierd van haar geweer getroffen,
 Wanneer zy hem vervolgte met haar' haat,
 En van den top des aanzien's neêr deed ploffen,
 Ten doelwit van elende, spot, en smaad!
 En noch waar 't goed, dat ider in zyn leven
 Dit lot beproefde, op dat een' korte smert
 Hem noch 'in tyds een klaar gezicht mogt geeven,
 En drukken diep een afkeer in zyn hert.
 Maar ach! hoe zal, hoe zal die valse byten,

En

En steeken met onlydelyke pyn,
Die in haar spel hun gantse leven slyten,
Als 't mommekleed van uiterlyken schyn
Eens door de dood gescheurd word, en verschooven!
Voor al, wanneer Gods Zoon op eene wolk
Ontzachelyk als rechter daalt van boven,
Om rekening te houden met zyn volk;
Als, 't veinzen uit, de waereld, snel verdweenen,
Met al, waar door zy 't herte nu behaagt,
Niets overlaat, dan naberouw en weenen,
Een' worm van spyt, die eeuwig plukt en knaagt.
O droevig eind van 't bly-beginnend speelen!
Schei uit, ô Mens, van dat onzalig spel,
Om in de vreugd, die grond heeft, hier te deelen,
En na de dood in 't eeuwigduurend wel.

Het XXXVIII^{te} ZINNEBEELD.*Wrang in't einde.*

Want het bedenken des vlees is de dood; maar het bedenken des geests is het leven en de vrede: Daarom dat het bedenken des vlees vyandschap is tegen God: want het onderwerpt zich Gods wet niet; want het kan ook niet. En die in het vlees zyn, kunnen Gode niet behaagen. Rom. VIII. 6, 7, 8.

Op het XXXVIII^{te} ZINNEBEELD.

Riviertje, dat, gesprooten
 Uit ryke waterwel,
 Van 't hoog gebergte snel
 Langs menig veld al ruisend komt gevlooten,
 Daar 't zuiver nat de lust
 Van mens en dieren bluft,
 In heeten dorst van mens en dier genooten;
 Al zyn uw' koele stroomen
 Zo klaar, als kristallyn,
 Zo fris, als zoete wyn,
 Gy stort, aan 't eind van uwen loop gekomen,
 In 't zeenat uwen vloed,
 Daar al dat klaar en zoet
 Door 't pekkel word verdoofd en weggenomen.
 O stroom van aards vermaaken!
 O wyde waerelvloed,
 Wiens wateren zo zoet,
 Zo aangenaam aan domme herten smaaken,
 Dat duizenden, verleid
 Door uwe aantrekk'lykheid,
 In graage lust naar uw' genieting haaken;
 Hoe zeer gy kunt bekooren,
 Gy moet ten laatsten meê
 Verzinken in een' zee,
 Daar al uw zoet vergaan moet, en versmooren;
 De zee van ondergang,
 Zo bitter, en zo wrang,
 Door 't hoog besluit des Hemels u beschooren.
 Zo hebt gy met de stroomen
 Een' zelve loop en deel;
 Doch overgroot verscheel,

Als in 't gemoed de vrucht word waargenomen,
 Die de uitloop van uw' vloed
 Voor uw' genieters doet
 Uit uwen grond ten laafsten boven komen.
 Want fchoon de beek aan 't ende
 Vloeit in de zoute zee,
 Dat doet aan niemand wee.
 Maar die tot u zyn' luft onmatig wendde,
 Stort, als gy hem ontgaat,
 Met een in droeven ftaat,
 In diepe zee van jammer en elende.
 Dies willen wy u haaten,
 Befchroomd voor zulk een lot,
 En 't zoet van uw genot
 Voor anderen gewillig overlaaten,
 Naardien toch al het nat,
 In uwen fchoot bevat,
 Zelf in deez' tyd de ziele niet kan baaten.
 Wy weeten and're beeken,
 Waar by uw vleijend zoet
 Zo bitter is, als roet,
 Wier edel vocht, nooit waardig vergeleeken,
 Der zielen graage luft
 Voldoet, en lieflyk bluft,
 En nimmer ons ontgaan kan, noch ontbreken.
 Deez' reine paffen ftrekken,
 Veel meer, dan Gods Jordaen,
 Om ons geheel te ontfiaan
 Van ziekte, en kwaal, en haatelyke vlekken:
 Die kunnen in ons hert,
 Hoe zeer van angst benerd,
 Een' blyden trooft en zoet genoeg en wekken.
 En als uw froom moet daalen,
 En fleep't zyn' minnaars meê

In onheils diepe zee,
Daar niemand ooit het hoofd kan boven haalen.
Stort elk met deezen vloed
In eene zee van goed,
Die eeuwig stroomt, en oevers kent, noch paalen.
Zo iemand zoekt te weeten,
Hoe 't beekje zy genoemd,
Daar hert en tong van roemt,
Dien word terstond zyn antwoord toegemeeten;
Die heuchelyke vloed,
Zo klaar, zo ryk, zo zoet,
Zo vol van heil, is Liefde Gods geheeten.
Weg dan, uw' wat'ren stinken,
Dies willen we u voortaan
O waereldvloed, versmaân,
Om stadig uit deez' weeldebeek te drinken,
Tot dat wy, hel en dood
Ontzommen, in den schoot
Der zee van heil voor eeuwig gants verzinken.

Het XXXIX^{te} ZINNEBEELD.*Niet zonder hulp.*

Het heeft u bedorven, ô Izraël, want in my is 'uwe hulp. Hoz. XIII. 9.

Niet dat wy van ons zelven bekwaam zyn iet te denken, als uit ons zelven: maar onze bekwaamheid is uit God. 2 Kor. III. 5.

Daarom zegt [de Schrift]; God wederstaat de hoovaardigen, maar den nederigen geeft hy genade. Jakob. IV. 6.

Op het XXXIX^{te} ZINNEBEELD.

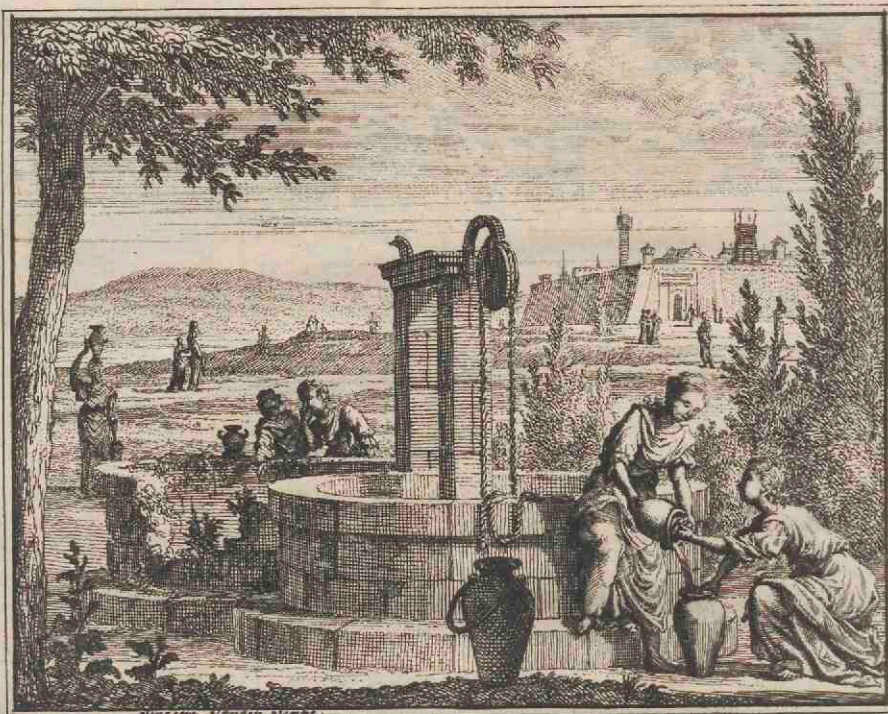
De vogel, door het aas bewoogen,
 Dat, opgehangen voor zyne oogen,
 Hem lokt met hoope van vermaak,
 Als waar 't uit gunst hem aangeboden,
 Heeft geene hulp of dienst van nooden,
 Op dat hy in den strik geraak'.
 Maar als hy nu, met zyn verlangen
 Te boeten, in den strik blyft hangen,
 Hy komt 'er geensins weder uit,
 Al woelt en werkt hy naar vermogen,
 Ten zy een' hand van mededoogen
 Den toegehaalden knoop ontsluit.
 O Mens, die roemt in uw' gedachten
 Op ryke gaaven, groote krachten,
 Zie hier het beeld van uwen stand.
 De waereld is een woud te noemen,
 Waar in de zonde, waard te doemen,
 Een' menigte van strikken spant.
 Om aan die koorden vast te raaken,
 Is 't lokaas van haar waanvermaaken,
 Waar meê zy listig streelt en vleit,
 Waar door zy uw' verkeerde zinnen
 Tracht in te neemen, en te winnen,
 Gestadig voor uw oog bereid.
 Hier hoeft niet meerder by te komen,
 Wyl 't hert, door't schynzoet ingenomen,
 U telkens noopt, en krachtig troont,
 Tot dat uw' wil zich laat verrukken,
 Om nevens and'ren 't goed te plukken,
 Dat zo bekoorlyk zich vertoont.
 Dus komt gy zelf, door list bedroogen,

Als.

Als 't vogeltje, in den strik gevloogen,
 Maar zult gy dien benaauwden band,
 Wiens droeve prang den geest doet zuchten,
 Eens wederom naar wens ontvluchten,
 Dat eist een' hulp van hooger hand.
 Dit tuigen Gods gewyde bladen,
 Met blyk op blyken overlaaden,
 Dat niemand raakt van zonde vry,
 Zo God niet zelf, van liefde ontsteeken,
 Hem ondersteune, en help' verbreeken
 De koorden van haar' slaaverny.
 Dit hebben all' Gods lieve vrienden,
 Geleerd uit leevend ondervinden,
 Door allen reeks van tyden heen,
 't Zy ze op zich zelv' of and'ren letten,
 Om Gods genade in top te zetten,
 Erkend en williglyk beleên.
 Dit deed hen, met eerbiedig schroomen
 In 't diepst des herten ingenomen,
 Voorzichtig fluuren hunnen voet,
 En boven al zich angstig wachten,
 Dat geen' vermetelege dachten
 Ooit ingang vonden in 't gemoed.
 Dit deed hen in een diep verneëren,
 Als kindertjes, voor God verkeerren,
 En (recht als maagd of dienaar plag
 Op hunne meesters en hun vrouwen)
 Hun oogen steeds gevestigd houwen
 Op 's Heeren handen vol ontzach.
 Dit deed hen, als hun wank'le treden
 Zomwylen waaren afgegleeden
 Van 't spoor der Godgewyde wet,
 Den Hoogsten om genade smeeken,
 En kracht, op dat van haar' gebreken

De ziel verloft wierd en gered.
En wat is anders ook de reden,
Waarom Gods woord ons in gebeden
Beveelt te waaken stadig aan,
Als dat wy daar uit zouden merken,
Dat God altyd ons moet versterken,
Om van de zonden ons te ontslaan?
O! laat dit steeds voor de oogen zweeven,
Zo word uw hoogmoed neêrgedreeven,
Zo leert ge altyd op God te zien,
En hem in kleinheid aan te hangen,
Om kracht van zyne gunst te ontvangen,
Waar door gy 't kwaade moogt ontvliên.
O! laat gestadig uw' gedachten
Met ernst dit ernstig woord betrachten
Van Jezus grooten Afgezant,
God staat altyd den hoogmoed tegen,
Maar geeft aan 't ned'rig hert zyn' zegen,
Zo zyt gy zalig in uw' stand.

LEERZAAME
 Het XL^{te} ZINNEBEELD.
't Verschil is groot.

Daar is een, die uitstrooit, welken noch meer toegedaan word; en een die meer inhoud, dan recht is, maar het is tot gebrek. De zegenende ziel zal vet gemaakt worden; en die bevochtigt, zal ook zelf een vroege regen worden. Spreuk. xi. 24, 25.

Daar is een kwaad, dat krankheid aanbrengt, [t welk] ik zag onder de zon, Rykdom van zyne bezitters bewaard tot hun eigen kwaad. Pred. v. 12.

Want met dezelve maat, waar mede gyliden meet, zal u weder gemeeten worden. Luk. vi. 38.

Op het XL^{te} ZINNEBEELD.

Hoe meer men schept uit eenen put,
 Hoe beter vocht hy uit zal geeven,
 Dat mens en dieren komt te nut,
 Tot dienst en onderstand van 't leven.
 Maar staat hy stil en ongemoeid,
 Haast zullen zyne wat'ren stinken,
 Met vuile slym en slyk begroeid,
 En niet bekwaam zyn om te drinken.
 Dit leert bevinding stadig aan:
 Dies weet een ider wel te waaken,
 Op dat zyn put, door stil te staan,
 In zulken staat niet mag geraaken,
 Maar, dag'lyks menigmaal bezocht,
 Voldoe aan zyn' begeerte en wenschen,
 En houde een fris en helder vocht,
 Tot nut gebruik voor vee en menschen.
 Ja schoon zomwylen menig vat
 Slechts op den grond wierd uitgegooten,
 Zo dat 'er van 't geschepte nat
 Geen dienst of voordeel wierd genooten,
 Hy achtte die verkwifting nut,
 Als die hem grooter kwaad deed myden,
 Dat, door 't bederf van zynen put,
 Eerlang hem zeker stond te lyden.
 Terwyl dit beeld voor de oogen leit,
 Zien we ons uit die bespiegelingen
 Een' zoete bron van nuttigheid
 En leering voor 't gemoed ontspringen.
 De put verbeeld het aardse goed.
 Is dat gestadig in 't beweegen
 Tot dienst van nood en armoed,

LEERZAAME

Zo is het een gewenste zegen,
 Zo brengt het nut en voordeel aan,
 Zo kan het zyn' bestuurders geeven
 Een' bron van heil, wiens wat'ren gaan
 En springen tot in 't eeuwig leven.
 Maar blyft die put onaangeraakt,
 Hy zal vervuilen en bederven,
 Zo dat zyn' heer daar uit genaakt
 Het droevig lot van eeuwig sterven,
 Verftooten in den diepen put
 Van knaagend hertzeer en elende,
 Waar in geen grond den zinker ftut,
 En 't onheil paalen kent noch ende.
 O Mens, die steeds een' neiging voed,
 En wenst, en haakt met hert en zinnen,
 Om uwen put van fchat en goed
 Te doen vermeederen en winnen,
 Zie hier een Simfons kaakebeen,
 Een' Mozes ftaf voor u ontdekken,
 Om uit den harden grond of steen
 Een' ryke waterwel te wékken,
 Die hier uw' fchatput rein behoed,
 En naderhand doet overvlocijen,
 En tot een' beek, ja zee van goed
 En onwaardeerb'ren zegen groeijen.
 Dat 's vaardige milddaadigheid,
 Waar aan het woord van Gods belooven
 Die groote kracht heeft toegezeid;
 By Jezus, als hy daalt van boven,
 Gezeteld op het luchtgewelf,
 Zo hoog te fchatten, en te pryzen,
 Als had hy waarlyk aan zich zelv'
 Haar' liefdewerking zien bewyzen.
 Wel aan, wingierig hert, wel aan,

Laat

Laat voordeel u de hand doen reppen,
Om uit uw' put gestadig aan
Tot dienst van uwen Heer te scheppen.
Schep ryklyk, schep met lust en vreugd,
Van zorg en bange vreeze ontheven,
Dat zal meer glans aan uwe deugd,
En u te meerder zegen geeven.
Al zagt ge uw' haaf zomtyds besteën
Aan eenig mens van slechte waarde,
Zo dat gy vruchtloos, naar het schein,
Stortte uwe wat'ren over de aarde,
Dat kwelle uw hert met geen verdriet,
Noch moet in weldoen u verhind'ren,
Dewyl het uw' vergelding niet
In 't allerminste kan vermind'ren.
Wel aan, wingierig hert, wel aan,
Laat uwen put niet stille staan.

Het XLI^{te} ZINNEBEELD.*De veilige toevlucht.*

Gelyk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt zich de HEER over de geene, die hem vreezen. Want hy weet, wat maaksel wy zyn, gedachtig zynde dat wy stof zyn. Psal. CIII. 13, 14.

Wie zal beschuldiging inbrengen tegen Gods uitverkoorenen? God is 't die rechtvaardig maakt. Wie is 't die verdoemt? Christus is 't, die gestorven is; ja, dat meer is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand Gods is, die ook voor ons bid. Rom. VIII. 33, 34.

Op

Op het *XLI^{te}* ZINNEBEELD.

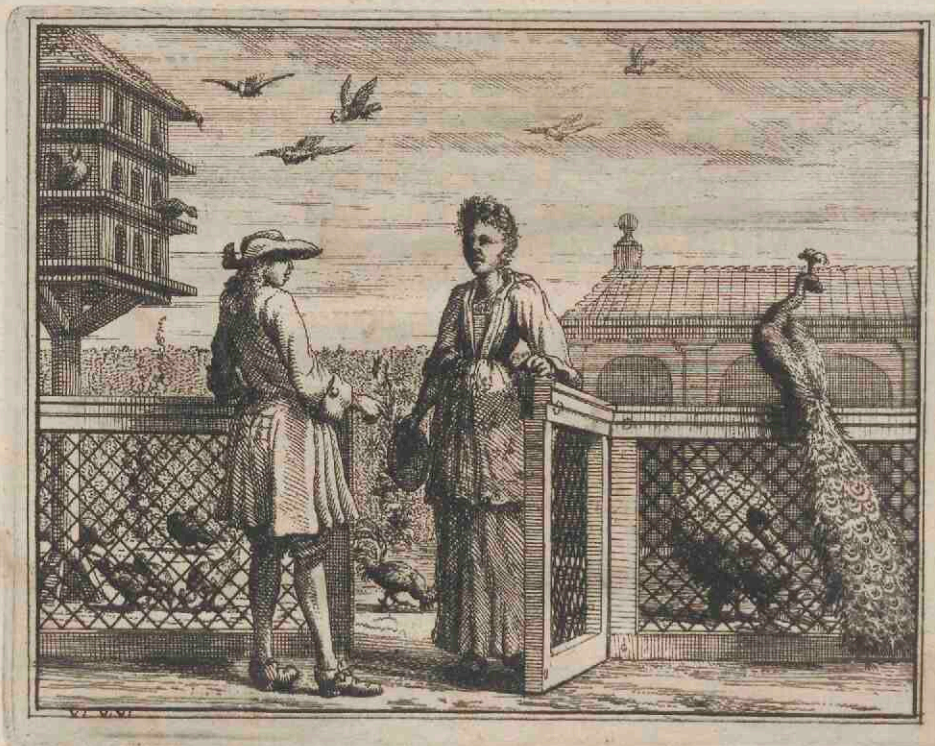
De bullebak mag 't kind verbaazen
 Door zyn vertoog en leelyk raazen,
 Maar strekt het ook tot nut en goed,
 Naardien hy 't leert de stoutheid myden,
 En, diep bevreesd voor eenig lyden,
 Naar zyne moeder vluchten doet;
 Op dat het, van haar' arm omvangen,
 Haar' liefde en bystand mag erlangen,
 En, stil gezet op haaren schoot,
 Vertrooft, gekust, en weêr bevredigd,
 Van haar beschermd zy, en verdedigd
 Voor 't dreigende gevaar en nood.
 Gy, die de waereld hebt begeeven,
 Met haar vermaak en idel leven,
 Om naar den hoogsten stand te staan,
 Het kindschap van den grootsten Vader,
 U raakt dit beeld, en niemand nader:
 O! laat het u ter herte gaan.
 Een bullebak van yslyk wezen,
 Uit de overdenking opgereezen
 Van uw voorheen bedreeven kwaad,
 Zoekt u zomtyds door naare blikken
 En bitse woorden te verschrikken,
 En af te trekken van uw' staat.
 Die laat zich dus zomwylen hooren;
 Geen' zaligheid is u beschooren,
 Uit is 't met u, gy komt te spaê;
 Te groot en veel' zyn uwe zonden,
 Als dat uw' hoop zich vast zou gronden
 Op Gods ontferming en genaê.
 Doch kunt gy 't stuk te recht bedenken,

Zyn'

Zyn' woede zal u geenfins krenken,
 Maar voordeel geeven aan 't gemoed.
 Want die, oprecht van hert en zinnen,
 Den Hoogften vuuriglyk beminnen,
 Dien werkt het al tot heil en goed.
 Al raast hy hevig en verbolgen,
 Maakt gy het spoor van 't kind te volgen,
 En naar uws Vaders lieven schoot
 Met vuurig bidden, ernstig zuchten,
 In kindse ootmoedigheid te vluchten,
 Zo vind gy uitkomst in uw' nood.
 Ja hoe 't gedrocht u meer deed vreezen,
 Hoe zoeter hier de rust zal weezen.
 Want God is liefde, en vriendlykheid,
 Ontfermend, en van mededoogen
 Tot elk boetvaardig hert bewoogen,
 Dat naar hem hygt, en zucht, en schreit.
 Hy heeft zich by zyn woord verbonden
 Te heelen alle ziele-wonden;
 En stelde zyn' genaé ten toon,
 Wanneer hy liet in 't vlees verschynen,
 En overgaf aan wreede pynen
 Zyn' eenigen, zyn' lieven Zoon.
 Die zo veel deed, om uwe elenden
 Genadig van u af te wenden,
 Zou die zyn hert voor uw' gebeén
 Door tooren houden toegeslooten,
 En van zyn aanschyn u verstoeten?
 Wie dit vermoed, wy zeggen neen.
 Wy zeggen neen met vollen monde,
 En stellen vast in 's herten gronde,
 Dat die weleer vol minzaamheid
 Elk tot zich noodde, hoe belaadend
 Door 't zwaare pak van euveldaaden,

Noch

Noch staat met de armen uitgebreid.
Wy stellen vast, dat de eigen' liefde,
Die aan het kruis den Heiland griefde,
Noch vaardig is, om elk gemoed,
Dat zich tot hem begeeft, te wassen
In de overkostelyke plassen
Van zyn gezegend offerbloed.
Wy stellen vast, dat zyn' gebeden,
Zyn voorspraak, en zyn tussentreden
Noch voor het rechtgebroken hert,
Dat van berouw zich voelt doorkerven,
Een' vollen zoen en gunst verwerven,
En zoeten troost in angst en smert.
Alleen, alleen, laat uwe zinnen
Van de idelheid niet meer verwinnen,
Maar houd u vast aan God en deugd.
Op deezen grond word hier Gods zegen,
En namaals het genot verkreegen
Van eindelooze vrede en vreugd.

Het XLII^{fte} ZINNEBEELD.*Ondankbaarheids loon.*

Wat is 'er meer te doen aan mynen wyngaard, 't welk ik aan hem niet gedaan heb? waarom heb ik verwacht, dat hy [goede] druiven zoude voortbrengen, en hy heeft stinkende druiven voortgebracht? Nu dan, ik zal ulieden nu bekend maaken, wat ik mynen wyngaard doen zal. Ik zal zynen tuin wegneemen, op dat hy zy tot afweiding; zynen muur zal ik verscheuren, op dat hy zy tot vertreeding. Ezai. v. 4, 5.

Op het XLIIIe ZINNEBEELD.

Die moeite en kosten doet, heeft eenig einde op 't oog.
 Maar zo het hem, na lang gepoog,
 Mislukt zyn doelwit te beschieten,
 Het zal ten laatste hem vervelen en verdrieten.
 Zo gaat het my. Door hoop van goede vrucht gevleid,
 Heb ik dit vogelhok bereid,
 En my een' menigte van dagen
 Getroost het pluimgediert' zyn voedsel toe te draagen.
 Dat neemt het van myn' hand, en stopt het in de maag,
 Elk even vlytig, even graag.
 Maar of ik reis op reis de nesten
 Bezie, ik vind 'er niets voor all' myn' zorg ten besten.
 Een enkel schor geluid, met tegenzin gehoord,
 Brengt duif en hen gestadig voort:
 En gaa ik naar den paauw my keeren,
 Hy weet alleen van trots te praalen met zyn' veëren.
 Maar zal ik langer noch vergeeffe kost besteën,
 En moeite doen? ô neen, ô neen.
 't Geduld is uit, en vast beslooten
 't Onnut gedierte straks te dooden, te verstootten.
 Zo, dunkt my, toont de vrouw, hier voor het oog gesteld,
 Het ongenoegen, dat haar kwelt,
 En leid met een myn' ziel tot zaaken,
 Die my, en nevens my ook alle menschen raaken.
 Het vogelhok verbeeld de waereld, door 't beleid
 Des wyzen Scheppers toebereid,
 En 't mensdom tot verblyf gegeeven,
 Om hem te zoeken, en geduurig aan te kleeven.
 Dat meet hy dag aan dag, van weldoen nimmer moe,
 Zyn voedsel onbekrompen toe,
 Dat geeft hy telkens, zich te baaden

In eenen ryken stroom van zegens en genaden.
 Maar wat erkentenis, wat dankbaarheid ontmoet
 Den milden God voor al zyn goed?
 Of voelt zich elk daar door bewoogen,
 Om hem te minnen, en te dienen naar vermogen?
 Dat voegde wel: maar ach! hoe weinig word die pligt
 By 't meeste deel naar eis verricht!
 Hoe los verwaarloofd en vergeeten,
 Ja, voor het tegendeel, onwaardiglyk versmeeten!
 Hier word in overdaad Gods zegen doorgebracht,
 Daar aangewend tot dwaaze pracht;
 En trotse moed, in 't hert geklommen,
 Doet de opgeblaazen' tong verwaande woorden brommen.
 Ja, recht als of een mens, niet Gods barmhertigheid,
 Maar eigen' wysheid en beleid,
 Maar eigen' wakkerheid en krachten
 Voor bron en oorzaak van 't genooten goed moest achten,
 Zo stelt zich elk, als heer, in 't onbepaald gebied
 Van alles wat hy hier geniet,
 En maakt Gods wil niet, maar zyne eigen'
 Ten regel, om 't gebruik van alles naar te neigen.
 Verdoolde herten, die Gods goedheid, mild betoond,
 Zo snood verkwift, zo slecht beloont,
 Ach! laat u van de beesten leeren
 Tot beter oefening uw' zinnen om te keeren.
 Het lot, dat duif, en hen, en paauw word toegeleid,
 Verwacht ook uwe ondankbaarheid,
 Doch met een' sleep van droeve kwaalen,
 Die eeuwig smerten zal, en einde kent, noch paalen.
 Dat heeft Gods mond u zelf in zyne wet verklaard.
 En weegt gy 't stuk naar zynen aard,
 Gy ziet door overleg van reden
 De billykheid terstond voor uw gezicht ontleeden.
 Drukt, drukt dit in 't gemoed, op dat het zich voortaan
 Ont-

Ontflaa van dien verkeerden waan,
Als of ook de allerminste zegen
Door 's mensen eigen' macht en wysheid wierd verkreegen:
Op dat het nu voortaan de gunst van 's hemels Heer
Voor de eenige oorzaak kennen leer',
Waar uit het al komt afgevlooten,
Wat hier, als goed en zoet, by mensen word genooten:
Op dat het nu voortaan met een verklaard gezicht
Beschouw' de redelyke pligt,
Waar toe zich ider vind verbonden
Door blyken van Gods gunst, van dag tot dag bevonden:
Op dat het nu voortaan, ootmoedig, zacht, en stil,
Gods wil laat weezen zyne wil,
Die hem de regelmaat en wetten
Naar zyne wyze keur in al zyn doen moet zetten:
Op dat het nu voortaan Gods zegeningen wend'
Tot hun beoogde wit en end,
En door gewenste vrucht te draagen
Gestadig dieper dringe in 's Hemels welbehaagen.

Het XLIII^{te} ZINNEBEELD.*Noch geeft zy licht.*

En wy weeten, dat den geenen, die God lief hebben, alle dingen ten goede medewerken, [naamelyk] den geenen, die naar zyn voornemen geroepen zyn. Rom. VIII. 28.

Want onzelyche verdrukking, die zeer haast voorby [gaat], werkt ons een gants zeer uitneemend eeuwige gewigt der heerlijkheid. Dewyl wy niet aanmerken de dingen, die men ziet; maar de dingen, die men niet ziet. Want de dingen, die men ziet, zyn tydlyk; maar de dingen, die men niet ziet, zyn eeuwige 2 Kor. IV. 17, 18.

Op

Op het XLIII^{ste} ZINNEBEELD.

Al dekt een' bruine wolk het zonnen-aangezicht,
't Is echter niet verdweenen,
Maar spreid zyn' stralen noch, tot onzen dienst gericht,
Alom op 't aardryk heenen.
Zo kan een reiziger zyn' weg met iver spoën;
En elk, die in de zaaken
Van zyn beroep het licht der zonne heeft van doen,
Gewensten voortgang maaken.
O Zielen, die op 't pad van Gods bevelen gaat,
En zoekt uw heil te werken,
Ziet hier het geen zomtyds uw hert in deezen staat
Kan moedigen en sterken.
Gy kent een' schooner zon, als die met haaren gloed
De waereld komt bestraalen;
De zon van Gods genaë, die telkens in 't gemoed
Haar' lieven glans laat daalen.
Als 't hert dat schynfel voelt, dan juicht het, diep verheugd,
Dan weet het van geen vreezen,
Dan schynt de smalle weg tot heerlykheid en deugd
Een lieflyk pad te wezen.
Al bood men u dan aan, met gouden staf en kroon,
In purpere gewaaden,
Als aardse vorsten hoog te praalen op den troon,
Gy zoud het koel vermaaden.
Al bood men u dan aan den ongemeeten schat,
Dien 't rond der gantser aarde,
En de onbepaalde zee in haaren schoot bevat,
Gy keurde 't niets van waarde.
Al bood men u dan aan al 't aangenaam en zoet,
Van 't lichaam ooit genooten,
Gy zoud' het, als te laf voor uw verrukt gemoed,

Verachten en verftooten.
 Het licht, dat u beftraalt, doet al den glans van goud,
 En paerlen, en robynen,
 Of wat men voor een blyk van eer en aanzien houd,
 Als doof en duifter fchynen.
 Het voordeel, dat hier uit ontftaat voor uw gemoed,
 Doet u voor flegte leuren,
 Voor enkel fchaade en drek den zwaaren overvloed
 Van 's waerelds fchatten keuren.
 De zuiv're welluft, die uw hert hier door geniet,
 Doet u met rype reden
 Alle aardfe weelde en vreugd waardeeren voor verdriet,
 En wrange bitterheden.
 Maar ach! hoe dikmaal word dat lieve zonnelyk,
 Welks bovenaards vermogen
 Met zo veel goed en zoet u ftraalde in 't aangezicht,
 Met wolken overtoogen!
 't Zy uiterlyk een ftorm van fmaad, en tegenspoed,
 En ziekte, en pynlyk lyden,
 't Zy droefheid, en gekwel, en bangheid van gemoed
 Inwendig u beftryden;
 En gy, in zulken ftaat, van trooft en hulp ontbloot,
 Schynt eenzaam en verlaaten
 Te treden in het dal en fchaduw van de dood,
 Ten prooi van die u haaten.
 Hoe zeer nochtans een drang van nevelen verdooft
 Dien aangenaamen luifter,
 Noch zyt gy niet geheel van alle licht beroofd,
 Of t'eenemaal in 't duifter.
 Maar even als de zon aan onzen hemeltrans
 Schynt door de wolken heenen,
 Zo worden, in dien ftaat, uw' herten van den glans
 Der heilzon noch befcheenen.
 Ten minfte fchenkt zy u zo veel noch van haar licht,

Als

Als de oogen is van nooden,
 Op dat gy onverdoold uw' voeten houd gericht
 Op 't pad van Gods geboden;
 Op dat gy, naar het snoer van Gods gewyde wet,
 Het werk der deugdepligten,
 Uw' schouders opgelegd, naauwkeuriglyk en net,
 En vlytig moogt verrichten.
 O! dat zich uw gemoed dan niet te zeer verflaa
 Door een onmatig treuren,
 Al mag die volle gloed der Hemelfe genaê
 U zomtyds niet gebeuren.
 Licht zyt gy, door verzuim in de eene of de and're pligt,
 Zelf oorzaak van uw lyden,
 Zelf oorzaak, dat die zon haar lieflyk aangezicht
 Een weinig trekt ter zyden.
 Doorzoekt met ernst uw doen; en, vind gy uwe schuld,
 Buigt neder, om de slagen
 Van 's Vaders liefdehand in ootmoed en geduld
 Tot uw behoud te draagen.
 Maar laat vooral, terstond in 't oude spoor gekeerd,
 Uwe eerste werken blyken,
 Op dat, de bron van 't kwaad door betering geweerd,
 Haar uitvloed ook mag wyken.
 Een vader laat zyn' zoon, die om zyn' misdaad zucht,
 Niet zonder einde treuren,
 Maar is genegen, om, na oefening van tucht,
 Hem weder op te beuren.
 Zo zal uw Vader ook, als gy uw' feilen ziet,
 En vaardig tracht te boeten,
 U eens een eind doen zien van hertzeer en verdriet,
 En gunstig weêr ontmoeten.
 Of zyt gy niet bewust van zonden in 't gemoed,
 Licht wil u God bedroeven
 Voor eenen korten tyd, om door die tegenspoed

Uw' liefde en trouw te proeven.
 Maar kleeft gy vast aan hem, die u deez' proef bereid,
 Zy zal tot heil gedyen,
 En geeven stof tot eer voor de Oppermajesteit,
 En u van hoog verbly'en.
 Of is 't om and're reën, dat u Gods wysheid laat
 Met droeve smerte drukken?
 Licht doet hy 't, om u dus door een geringer kwaad
 Een grooter kwaad te ontrukken.
 Wie weet! de hoovaardy, die aan de deur van 't hert *
 Geduurig staat te waaken,
 En zoekt uw' waarden schat te rooven, tot uw' smert,
 Mogt eens daar binnen raaken;
 Mogt u door haar gevlei vervullen met een' wind
 Van idele gedachten;
 Mogt u den evenmens, als min van God bemind,
 Onwaardig doen verachten.
 God, die veel beter u, dan gy u zelve, kent,
 Wil u voor die gevaaren,
 Daar 't pad door word gebaad tot eindelooze elend,
 Uit trouwe zucht bewaaren:
 Wil u op 't klaarst doen zien, dat alle goed en zoet
 Van hem komt afgevlooten,
 Op dat de kleinheid blyv' bezitster van 't gemoed,
 En trotsheid uitgeslooten;
 Op dat ge uw' naasten met ontferming aan leert zien,
 En, als hy meê moet stryden
 Met dorheid in den geest, hem uwe hulpe biên
 Uit teder medelyden.
 Zo zag men meer dan eens Gods kind'ren in een' nacht
 Van treurigheid verzonken,
 Als eenigfins hun geest tot hoogmoed was gebragt
 Op 't goed aan hen geschonken.
 Zegt David in zyn hert, *Ik zal in eeuwigheid*

Niet wank'len, noch verwrikken,
Dan ziet hy zich het licht van Gods gelaat ontzeid,
En voelt zyn hert verschrikken.
Zal Paulus zyn gemoed op menig heerlyk pand
Van Gods genaé verheffen,
Zyn Heiland laat hem door des Satans afgezant
Met felle slagen treffen.
Laat deeze spiegels u voor de oogen zyn gesteld,
Op dat ze u, door 't bezuuren
Van 't zelve, of zwaarder lot, het lyden, dat u knelt,
Geduldig doen verduuren.
Hier tuffen bid, en hoopt, en wacht, dat eens het licht,
Na deeze donk're vlaagen,
Met des te schooner glans voor 't kwynende gezicht
Tot uwe vreugd zal daagen.
Wacht, dat de zon van heil eens opgaa met een' gloed,
Die nimmer kan verdwynen,
Maar, telkens door de kracht van 't eeuwig licht gevoed,
U eeuwig zal beschynen.

Het XLIV^{te} ZINNEBEELD.*Door volheid geboogen.*

Zyt niet hooggevoelende, maar vreeft. Rom. XI. 20.

Wat hebt gy, dat gy niet hebt ontvangen? En zo gy't ook ontvangen hebt, wat roemt gy, als of gy't niet ontvangen had. I Kor. IV. 7.

Maar de broeder, die nederig is, roeme in zyne hoogheid: en de ryke in zyne vernedering: want hy zal als een bloem des gras voorbygaan. Jakob. I. 9, 10.

Op het XLIV^{te} ZINNEBEELD.

Komt herwaarts, die, in staat uitsteekend,
 Uit hoogen stam, en edel bloed,
 Uit vorsten zaad uwe afkomst rekent,
 Tot groote daaden opgevoed:
 Komt herwaarts, die door erf, of gaave,
 Of vlyt, in arbeid onvermoeid,
 Een' ryken schat van geld en haave
 U in den schoot ziet toevloeid:
 Komt herwaarts, die bevalligheden
 Vertoont in oogen, en gelaat,
 En braaf gestel van frisse leden,
 All' t'zaam gevormd naar juiste maat:
 Komt herwaarts, die voor uw' gewrichten,
 En ongemeene ledenkracht
 Geen pak te zwaar om op te lichten,
 Geen' arbeid onuitvoerlyk acht:
 Komt herwaarts, die door lieflykheden
 Van tong en taal, met lust gehoord,
 Kunt ooren streelen, herten kneeden,
 En leggen 't al aan zachte koord:
 Komt herwaarts, die den waarden zegen
 Van keurig oordeel, en verstand,
 En kloek geheugen hebt verkreegen
 Uit uwes Scheppers milde hand:
 Komt herwaarts, die met and're zaaken
 (Indien 'er zyn, wier ryk genot
 Den geest of 't lichaam kan volmaaken)
 Bedeeld zyt van den goeden God:
 Komt herwaarts all' te zaa; wy nooden
 U alle uit waare liefdepligt,
 Om op dit beeld, u aangeboden,

LEERZAAME

Te slaan uw lyfs- en ziels-gezicht.
 Ja laat 'er 't oog vry scherp op kyken,
 Op dat gy daar van in 't gemoed
 Een' schets behoud, die nooit mag wyken,
 Zo lang de lucht uw leven voed.
 Of komt u dit wat vreemd te vooren,
 Wyl ge onder 't wandelen misschien
 Wel menigmaal een veld met kooren,
 Tot lust der oogen, hebt gezien?
 Neen, laat het niet in uw' gedachten
 Onwaardig zyn, of laag gekeurd,
 Schoon wy u nooden op 't betrachten
 Van 't geen gy dikmaal hebt bespeurd.
 Wy willen u wat meer ontvouwen,
 Dan's lichaams oog, hoe scherp en klaar,
 Kan merken in het bloot beschouwen
 Der welgegroeide koorenaar.
 Wy willen u een' spiegel geeven,
 Tot nutte leering voor 't gemoed,
 Op dat ge in dit, en 't ander leven,
 Moogt komen tot het hoogste goed.
 De welgestelde koorenaaren,
 Die zwanger gaan van edel zaad,
 Om voor den honger spys te baaren,
 Verbeelden u in uwen staat,
 Verbeelden u in 't groote voordeel
 Van adel, rykdom, schoonheid, kracht,
 Welspreekendheid, geheugen, oordeel,
 U van den Hemel toegebracht.
 Maar als gy de aaren, meest van waarde,
 En meest met voedzaam graan vermaast,
 Ziet hangen met het hoofd ter aarde,
 Dan ziet ge een' lesse, die u past:
 Dan hoort gy zo veel' stemmen spreken

Het

Het vonnis van den trotsen moed,
Die u het hoofd ten hemel steeken,
En 't hert zich dwaas verheffen doet:
Dan hoort gy u door zo veel' tongen
Met kracht van reden en bescheid
Vermaand, genoopt, en aangedrongen
Tot ongeveinsde ootmoedigheid:
Dan hoort gy door zo veele klanken
U opgewekt, om onvermoeid
Den Hoogstén voor het goed te danken,
Uit zyne gunst u toegevloed:
Dan hoort gy u door zo veel' spraaken
Verpligt, om van 't geschonken goed
Voorzichtig een gebruik te maaken,
Dat u en and'ren voordeel doet.
O Mensen, leent geopende ooren,
Leent herten, tot hun pligt gezind,
Op dat die stomme taal van 't kooren
Een' ingang in uw' zielen vind:
Op dat gy, door het wel bestieren
Van uw bedryf naar 't rechte wit,
Zelf de ed'le gaaven leert versieren,
Die gy tot zulk een eind bezit:
Op dat gy tot dien staat moogt komen,
Daar elk, het geen hier slechts ten deel
Bezeten word, en weêr ontnomen,
Volmaakt verkrygt, en in 't geheel,
En met die gaaven, eens geschonken,
Oneindig praalen zal en pronken.

Het XLV^{te} ZINNEBEELD.*Haast te vreden.*

Gy bid, en gy ontvangt niet, om dat gy kwaalyk bid, op dat gy 't in urwe wellusten zoud doorbrengen. Jakob. iv. 3.

En dit is de vrymoedigheid, die wy tot hem hebben, dat, zo wy iets bidden naar zyne wil, hy ons verhoort. I Joan. v. 14.

Op het XLV^{te} ZINNEBEELD.

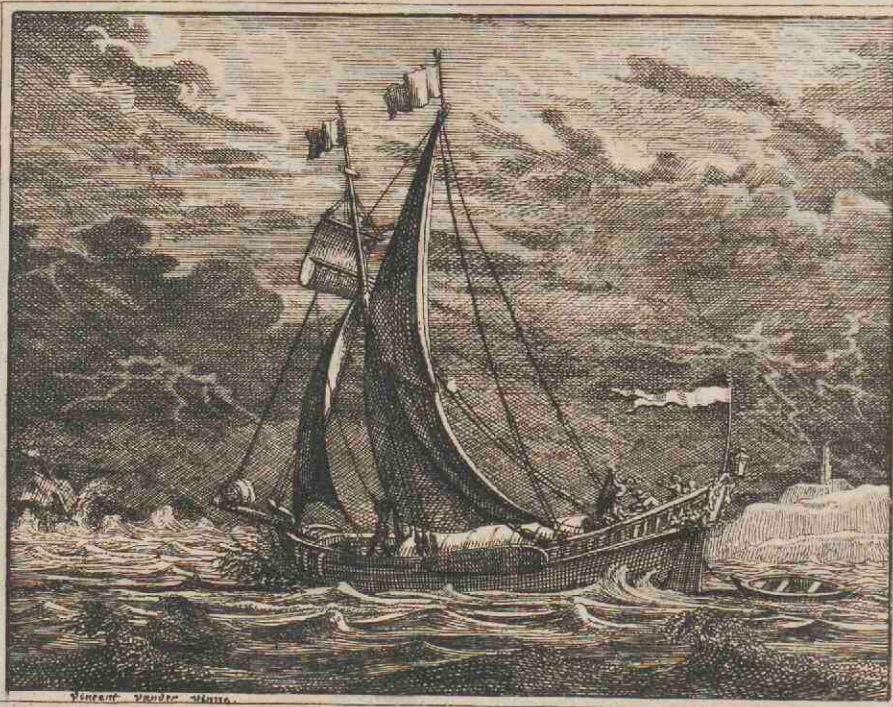
De wakk're hond, terwyl zyn heer,
 Met zyn gezin ten dis gezeten,
 Den graagen honger boet met eeten,
 Vertoont zich dapper in de weer
 Met springen, buigen, vleijen, streelen.
 O stomme beest, wat dryft u aan,
 All' die beweging aan te gaan,
 Zelf zonder teken van verveelen?
 Al is geen menselyk verstand,
 Of redenskracht aan u gegeven,
 Noch weet gy echter, dat uw leven
 En welzyn staat in 's meesters hand.
 En schoon gy mist ook het vermogen
 Van onderscheidelyke taal,
 Noch weet gy, dat door zulk onthaal
 Uw heer gestadig word bewoogen,
 Om u van spyze te verzien.
 Dus dient u dit bedryf voor spreekken,
 Verzoeken, en ootmoedig smeeken,
 Op dat hy u zyn' gunst mogt bién.
 En wat is 't wit van uw verlangen?
 Geen schotel wildbraad, of banket,
 Van 's meesters dis u voorgezet;
 Maar mogt gy slechts van hem ontvangen,
 't Geen van de tafel overschoot,
 Om naar den vuilnisbak te draagen,
 Een been of bonk om aan te knaagen,
 Een harde korst, of brokje brood,
 Om uwe holle maag te spyzen,
 Gy namt het in genoegen aan,
 En zoud, door 's meesters gaaf voldaan,

L E E R Z A A M E

Op uwe wys hem dank bewyzen.
 O stomme beest, dat uwen heer
 Erkent, en liefkooft naar vermogen,
 Op dat zyn' gunst, tot u getoogen,
 U nooddruft toevoege, en niet meer,
 Hoe overtuigt gy veele mensen,
 Die steeds met lippen en gemoed
 Om ryk genot van overvloed,
 En hoogen staat, en weelde wenschen,
 En, recht als waaren zy het lot,
 Daar 't hert op steroogt, dubbel waardig,
 Gestaa'g onlydzaam en onaardig
 Bestaan te morren tegen God,
 Wanneer hy weigert hen te geeven
 Hun hertenwens in volle maat,
 Maar laat hen hier in eenen staat
 Van laagheid of behoefte leeven.
 Waar heen, waar heen, verdoold gemoed?
 Of waant gy meer te zyn in de oogen
 Van God, dien heiligen, dien hoogen,
 Als by een mens een hondje doet?
 O neen; uw maaksel, dat, van aarde,
 Zich de aarde weêr ziet toegeleid,
 Stelt u by 's hemels Majesteit
 In een' gelyken stand van waarde,
 Als 't allerongeachtste beest.
 Of zyt gy boven 't vee verheven,
 Om dat ge in u gevoelt het leven
 Van eenen redelyken geest?
 Wien hebt ge, als Gods genaê, te danken,
 Dat u die gaaf te beurte viel?
 En wat bezit toch uwe ziel,
 Dan kleine droppeltjes en spranken,
 By Gods volmaakte oneindigheid?

Wat

Wat zyt gy menigmaal door zonden
Onwaardig al het goed bevonden,
Door zyne gunst u toegeleid!
En ach! zo God, naar uw begeeren,
U ruimer staat bereiken liet,
Wie weet, of gy zyn' goedheid niet
Tot voortgang in het kwaad zoud keeren!
Laat vaaren dan dien dwaazen waan:
En word u van Gods hand gegeven
Niet meer dan nooddruft om te leeven,
Hou uwen wens daar meê voldaan.
Gedenk aan haar, die zich voor deezen
Meer dan genoeg gezegend vond,
Zo ze, als een hondje, van den grond
De tafelkruimties op mogt leezen,
In Jezus oog zo waard geacht,
Om haar geloof en diep verneêren,
Dat haar volkomen hertsbegeeren
Haar door zyn' gunst wierd toegebracht.
Hier tuffen, voelt gy u gedreeven,
Een' wens te voeden in 't gemoed,
Wens deel te hebben aan het goed,
Daar God uw' wens toe heeft verheven,
Dat u Gods mond heeft toegezegd,
En sterk bevolen naar te jaagen,
Door 't volgen van zyn welbehaagen
In allen stand, u opgelegd.
Wens, dat Gods gunst u steeds genegen
En vaardig maake, om 's levens baan
Met wakk're schreeden langs te gaan.
Wens boven alles, als een' zegen,
Om eenen geeft van ned'righeid,
Die 't pad naar 't eeuwig wel bereid.

Het XLVI^{te} ZINNEBEELD.*Eer 't al te laat is.*

En wacht u zelven, dat uwe herten niet te eenigen tyd bezwaard werden met brassery, en dronkenschap, en zorgvuldigheden deezes levens, en dat u die dag niet onvoorziens [over]kome. Want gelyk een strik zal hy komen over allen die op den gantsen aardbodem gezeten zyn. Waakt dan tot allen tyd, biddende dat gy moogt waardig geacht worden te ontvlieden alle deezze dingen, die geschieden zullen, en te staan voor den Zoon des menschen. Luk. XXI.

34, 35, 36.

Op

Op het XLVI^{te} ZINNEBEELD.

Let op uw stuk, ô man te roer, zie daar,
 Zie daar van verre een hevig onweêr groeijen,
 De winden uit verscheiden' hoeken loeijen,
 De lucht betreft met wolken, zwart en naar,
 Ik hoor van verr' de donderklooten rollen,
 En schateren met yselyk gerucht,
 Het bliksemvuur doorschittert al de lucht,
 Het water ryst, van 't vinnig woên gezwollen,
 Als bergen op, en zinkt als dalen neêr,
 'k Zie schip by schip alreeds in nood en lyden,
 En 't stormgeweld zet toe van alle zyden,
 En spreid zich uit, en nadert meer en meer.
 Straks slaat u ook een vlaag 't gespannen laken
 Aan flenteren, dat gaffel, spriet, en mast,
 Van een gescheurd, bezwyken voor den last,
 En doen het schip met all' zyn' deelen kraaken.
 Stryk, stryk by tyds, of bind uw' zeilen in,
 Eer droeve ramp u al te laat doe klaagen.
 Waar toe zo stout, om schip en lyf te waagen?
 Voorzichtigheid verstrekt u tot gewin.
 't Gaat wel, gy hoort: ik zie door wakk're handen
 Van knaapen reeds een zeil ter neêrgedaald,
 Ik zie byna het andere ingehaald,
 Wyl 't derde word geschort met reep en banden;
 Straks moet 'er ook het breede grootzeil aan:
 Zo laten wy 't met kleine doeken dryven,
 Op goede hoop van onverzeerd te blyven
 In 't barnen van dien dreigenden orkaan.
 O Mensen, die, als wys en welberaaden,
 Den stuurman pryft, om zyn' voorzichtigheid,
 Hoe komt het by, dat uw verkeerd beleid

Het zelve spoor niet houd in uwe daaden?
 Hoe komt het, als een storm van ongeval,
 En zwaar verlies, tot nadeel van uw' zaaken,
 Eerlang u dreigt te storten in uw laken,
 Daar licht uw schip geraakt aan laager wal,
 Hoe komt het, dat uw moed van zeil te stryken,
 Noch minderen, noch in te binden weet,
 Om dus by tyds dien fellen slag van leed,
 Dien 't oog al dicht ziet naderen, te ontwyken?
 Ach! schaamte, doch verkeerde schaamte, lyd
 Geen' krimp van staat: dit zoude uwe achting krenken,
 En anderen licht brengen tot bedenken,
 Dat u 't geluk, en teffens 't hert ontglyd.
 O neen, ó neen; gy wilt uwe eer bewaaren,
 Terwyl gy noch in uw verdwaafd gemoed,
 Hoe ongezien, een' vonk van hoope voed,
 Dat zich de storm zal zetten tot bedaaren.
 Dit brengt te weeg, dat gy het vol laat staan,
 En in den top, en blyft in pracht van kleeden,
 En huisbeslag, en lyfsvermaaklykheden,
 Als onbezorgd, uwe oude gangen gaan.
 Zo viert gy schoot, tot eindlyk de onweêrvlaagen
 Voor elks gezicht u treffen, dat uw schip
 Te bersten stoote op plaat, of harde klip,
 En u te laat uw' dwaasheid doe beklaagen.
 Wat nood nochtans, al was dit lot gemeen?
 Het aards verlies mogt menigen verstreken
 Ten middel om hun hert tot God te trekken,
 Door voorspoed diep verzeild in de idelheên.
 Maar ach! wie kan begrypen met gedachten,
 Wat duizenden zo onbekommerd maakt,
 Dat hun gemoed niet tegen 't onweêr waakt,
 Welks fellen slag elk zeker heeft te wachten!
 Want 't zy men hier door 's waerelds baaren heen

Voor

Voor wind en stroom, of tegen wind gaat stryken,
Geen mens vermag den storm der dood te ontwyken;
Dat noodlot is, aan al wat leeft, gemeen.
En dit 's 't niet al, maar reeds de tyd beschooren,
Dat zich verheffe een vreeslyk stormgeweld,
Waar van 't heelal te jammerlyk beknelde,
Geschokt, gesloopt, voor eeuwig gaa verlooren.
Dit weeten we alle uit Gods onfeilb're blaën.
Maar ô! wie maakt in tyds zyn' zeilen minder,
Op dat het schip der ziele buiten hinder
Mag streeven door dien dubbelen orkaan?
Een klein getal; wyl 't grootste zonder schroomen
Zet alles by, en viert den schoot gerust
Aan 't ruime zeil van veelerhande lust,
Die 't hert, helaas! geheel heeft ingenomen:
En viert den schoot aan schraapzucht zonder maat,
Aan breeden zwier van opgetooide leden,
Aan dertelheid in woorden en in zeeden,
Aan lekkerny en gulzige overdaad.
O droeve staat van achtelooze herten!
Hoe wil u, als dat hevig onweêr woed,
En 't zielefchip elendig zinken doet,
Hoe wil u dan uw' dwaasheid eeuwig smerten!
Neen, niet alzo: volgt, volgt den stuurman na;
Trekt, voor den slag dier schroomelyke vlaagen,
De zeilen in van 't vleefelyk behaagen:
Die voorzorg komt hier namaals u te staâ,
Wanneer gy, diep verheugd, als and'ren beeven,
U veilig voor het woedend onweêr vind,
En zeilt, door Gods genaê, voor stroom en wind
De haven in van 't eeuwig zalig leven.

Het XLVII^{te} ZINNEBEELD.*Van hier naar de oorzaak.*

Hoe groot zyn uwe werken, ó HEERE! Gy hebtze alle met wysheid gemaakt, het aardryk is vol van uwe goederen. Psal. CIV. 24.

Want zyne onzienlyke dingen worden, van de schepping der waereld aan, uit de schepselen verstaan en doorzien, beide zyne eeuwige kracht en godlykheid. Rom. I. 20.

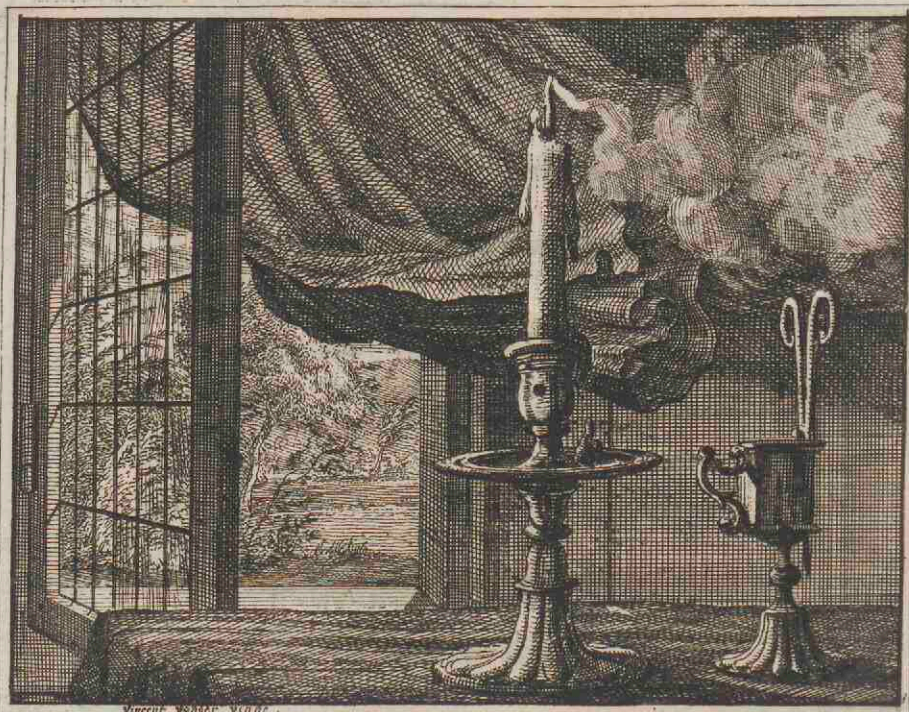
Op het XLVIIIe ZINNEBEELD.

Wanneer het oog een' waterader ziet
 Met kleine straaltjes stroomen,
 Straks denkt men om de bron, of vliet,
 Waar uit zy haar beginsel heeft genomen,
 En houd niet op haar' vloeijing naar te gaan,
 Of 't keurig overweegen
 Naar wens ontdekte, waar van daan
 Dat klaar kristal komt nederwaarts gezeegen,
 Wyl elk terstond dit redelyk besluit
 In 't hert voelt opgereezen,
 Dat de oorsprong, daar dit nat uit spruit,
 Verkwikkelyk en aangenaam moet weezen.
 O Ziel, die u zomwylen voelt geraakt
 In uw' bespiegelingen,
 Als 't oog zich in het schoon vermaakt,
 Dat zich vertoont in de uiterlyke dingen,
 Volg 't eigen spoor, en blyf niet in het geen
 Slechts de oogen kan verlusten
 Door vluchtige bekoorlykheên,
 Als waar 't iet groots, met uw' gedachten rusten.
 Maar laat u al 't uitwendig schoon en goed
 Ten spoor en middel strekken,
 Om de overdenking van 't gemoed
 Tot hooger stof en zaaken op te trekken.
 Denk, dat ge in elk der schepselen beschouwt
 Een' kleine waterader,
 Op dat gy daar uit kennen zoud
 Hun aller bron, den zegenryksten Vader.
 Denk, dat u hier een staaltje word vertoond,
 Een' flauwe schets gegeven
 Van 't schoon, dat Gods paleis bewoont,

Ten toppunt van volkomenheid verheven.
 En ô! wat vind, wat vind gy hier een' zee
 Van stoffen, niet te peilen,
 Waar in 't verstand, hoe fyn van sneê,
 Geen' uitvloed ziet, en lieflyk kan verzeilen!
 Wanneer de zon met haaren glans en pracht
 De duifternis doet zwichten;
 Wanneer de held're maan by nacht
 Ten reije gaat met duizend duizend lichten;
 Wanneer gy 't veld met kruiden ziet bedekt,
 Met bladeren de boomen,
 Daar 't pluimgedierte een' galm verwekt,
 By 't zacht geruis der zilverklaare stroomen;
 Wanneer ge in 't hof de frisse bloemen ziet
 Met keur van verwen praalen,
 Daar de eêlste hand te kort by schiet,
 Om naar den eis hun glans en gloed te maalen;
 Wanneer de dauw op versontlooken' blaên,
 By 't schitteren en schynen
 Der morgenzon, eerst opgestaan,
 Met druppels legt, als paer'len en robynen;
 Wanneer daar by een' zoete lieflykheid
 Van geurvermengelingen,
 Die overal zich heenen spreid,
 Komt in den neus tot hertsvrkwikking dringen;
 Wanneer gy op den praalstaart van den paauw,
 Of zachte duiveveetren,
 Het blinkend goud, en rood, en blaauw,
 En groen, en wit bekoorlyk ziet schakeeren;
 Wanneer gy merkt in menig ander dier
 Gelyke wonderheden,
 Gepaard met aangenaamen zwier,
 En kloeke kracht, en snelheid in de leden;
 Wanneer gy in het mensfelyk gelaat

Een'

Een' majesteit ziet zweeven,
Het beeld van zynen hoogen staat,
Met vriendlykheid gemaatigd en doorweeven;
Wanneer ge een' mens, by 't lichaam, schoon van leeft,
Ziet boven and'ren pronken
Met ryke gaaven van den geest,
Bekwaam om elk in zucht tot hem te ontvonken,
Wanneer gy dit, en duizenden beschouwt
Van dergelyke zaaken,
Dan vind gy stof tot onderhoud,
Die tevens 't hert kan stichten en vermaaken.
Gelukkige, die stadig is gewoon
Te zweeven met gedachten
Van 't eindig naar 't oneindig schoon,
En uit de beek haar' welbron te betrachten!
Die heeft geen' nood, om aan 't vergangbaar goed
Te kleeven met de zinnen:
Die leert de krachten van 't gemoed
Besteên, om God en 't eeuwig heil te minnen.
Die maakt zich hier vast vaardig en bereid,
Om eens ter plaats te komen,
Daar elk de bron van lieflykheid
Aanschouwen zal, en baaden in haar' stroomen.

Het XLVIII^{te} ZINNEBEELD.*Uit is de vlam.*

Want gy ziet uwe roeping, broeders, dat [gy] niet veele wyze [zyt] naar het vlees, niet veele machtige, niet veele edele. Maar het dwaaze der waereld heeft God uitverkooren, op dat hy de wyze beschaamen zoude: en het zwakke der waereld heeft God uitverkooren, op dat hy het sterke zoude beschaamen. En het onedele der waereld, en het verachte heeft God uitverkooren, en het geen niet is, op dat hy't geen [iet] is, te niet zoude maaken. Op dat geen vlees zoude roemen voor hem. 1 Kor. 1. 26, 27, 28, 29.

Op

Op het XLVIII^{ste}: ZINNEBEELD.

Zo lang 't vertrek, waar in het licht
 Der kaars zich uitspreid, vast en dicht
 Aan alle zyden blyft geslooten,
 Word van haar' held'ren glans en gloed
 By elk, die graag zyn' arbeid doet,
 Gewenste dienst en hulp genooten.
 Maar word een venster opgedaan,
 Zo dat de wind daar in komt slaan,
 De kaars verliest eerlang haar leven,
 En zal, terwyl zy vast, beroofd
 Van haare vlam, geheel verdooft,
 Door vuilen stank slechts hinder geeven.
 Het werk van godsvrucht en van goed,
 Dat eenig mens op aarde doet,
 Word by het kaarslicht vergeleeken,
 Een licht uit aller lichten bron,
 Door 't vuur van Gods genade-zon,
 En Jezus reinen geest ontsteeken.
 Die kaars met eene koorenmaat
 Te dekken, keurt de Hoogste kwaad;
 Die wil, dat zy haar licht zal toonen,
 Gesteld op eenen kandelaar,
 Aan 't gantse huis, ontdekt en klaar,
 Tot nut van allen die 'er wonen.
 Doch zal die glans, door 't huis verspreid,
 Recht voordeel doen, de omzichtigheid
 Moet overal de vensters sluiten,
 Op dat het blaazen van den wind,
 Die met zyn' kracht het licht verslind,
 Dus afgewezen, blyv' daar buiten.
 Wat wind is dat? de wind van waan,

Die staåg wat groots zich voor laat staan,
 Waar door de mens, in 't hert verheven
 En opgezwollen, zich vermaakt,
 En naar den lof van mensfen haakt,
 Om 't goede werk, van hem bedreeven.
 Want zo 't geblaas van deezen wind
 Door spleet of venster ingang vind,
 Straks heeft het kaarsje, dat te vooren
 Aanminnig blonk in Gods gezicht,
 En and'ren diende met zyn licht,
 Zyn' glans en luister gants verlooren.
 Dan schryft een mens 't gepleegde goed,
 Niet God, daar 't al van komen moet,
 Maar dwaaslyk toe aan eigen' krachten:
 Dan durft hy zyn' bedreeven' daad,
 Indien 't niet is voor overmaat,
 Ten minste voor verdienstig achten.
 Dan denkt hy om het kwaad, weleer
 Van hem gepleegd, in 't hert niet meer,
 Noch om 't gebrek, dat aan 't bedryven
 Van zyne deugdewerken kleeft;
 Noch om 't gevaar, waar in hy leeft,
 Om in de godsvrucht vast te blyven.
 Dan durft hy anderen versmaân,
 Als min gevorderd op de paên,
 Die naar het zalig leven strekken,
 Recht of de macht, die God alleen
 Voor zich behield, hem was gemeen,
 De macht van 's naastens hert te ontdekken.
 Dus maakt hy, zo veel in hem is,
 Zyn eigen licht tot duisternis,
 Dewyl hy 't van zyn' nutte krachten
 Berooft, om and'ren in 't gemoed
 Te ontsteeken, dat zy naar het goed

Op 't eigen spoor met iver trachten.
Hoe vurig hy naar eere staat,
Zyn hoogmoed is by elk gehaat:
En wat hy spreekt van deugd te pleegen,
't Verfoeilijk beeld maakt zyne stem
En lessen zonder kracht en klem,
En staat zyne eigen' reden tegen.
Zo gaat het hier. En wat is 't lot,
Voor zulk een' ziel bereid by God,
Dan ongenade, en haat, en tooren,
Aan ider, die zich iets verbeeld,
En God zyne eer en roem ontsteelt,
Rechtvaardiglyk altyd beschooren?
Dat word zomwylen hier ontdekt,
Als God de ziel zyn' gunst onttrekt,
Het voedsel van haar licht en luister.
Dat word hierna op 't klaarst getoond,
Als zich de hoogmoed ziet beloond,
Verstooten in het eeuwig duister.
Gy, die ter deugd uw' gangen spoed,
Laat steeds uw helder licht van goed
In 't oog van uwen naasten straaLEN,
Maar sluit uw's herten wooning dicht
Voor hoogmoeds wind, om eens in 't licht
Van Gods paleis vol eer te praalen.

Het XLIX^{te} ZINNEBEELD.*Het kan niet houden.*

Een iegelyk dan die deeze myne woorden hoort, en dezelve doet, dien zal ik vergelyken by een voorzichtig man, die zyn huis op eene steenrots gebouwd heeft. En daar is slagregen nedergewallen, en de waterstroomen zyn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zyn tegen het zelve huis aangevallen, en het is niet gevallen, want het was op de steenrots gegrond. En een iegelyk, die deeze myne woorden hoort, en dezelve niet doet, die zal by eenen dwaazen man vergeleeken worden, die zyn huis op het zand gebouwd heeft. En de slagregen is nedergewallen, en de waterstroomen zyn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zyn tegen het zelve huis aangevallen, en het is gevallen, en zyn val was groot. Matth. vii. 24, 25, 26, 27. Op

Op het XLIX^{te} ZINNEBEELD.

O Waterbeek, wiens driftig vloeijen
 Gestadig naar om laag komt spoeijen,
 En weet van hinderpaal noch toom,
 Daar niets geruſt en ſtil kan blyven,
 Maar ylinks met u af moet dryven
 Al wat 'er valt in uwen ſtroom!
 Zo iemand wilde op u betrouwen,
 Om op uw' vloed een huis te bouwen,
 Elk keurde hem voor dwaas beraân,
 Elk dreef den ſpot met zyne werken,
 En zelf zou hy wel haalt bemerken
 De onzinnigheid van zyn beſtaan.
 Die zou hem klaar voor de oogen blyken,
 Wanneer hy 't alles weg zag ſtryken,
 En naauwelyks door mannenkracht
 Een' balk of plank op 't nat gelegen,
 Die met den ſtroom niet heenging veegen,
 Eer de andere wierd aangebragt.
 Maar ô! wat zyn 'er veel' te vinden,
 Die dwaafelyk zich onderwinden
 Een huis te ſtichten op een' vliet,
 Een' vliet, die, nimmer in te toomen,
 Veel ſnelſter noch, als uwe ſtroomen,
 Gestadig naar beneden ſchiet!
 Of mag men 't voor wat beters houwen,
 Dan op een' waterbeek te bouwen,
 Wanneer de mens op macht van geld,
 Op ſchat, dien roeft en motten knaagen,
 Dien licht de dieven hem ont draagen,
 Geruſtlyk zyn vertrouwen ſtelt?
 Is 't beter naam en achting waardig,

Als 't hert, laatdunkend en hoovaardig,
 Zich op het prachtig huis verlaat,
 Dat haast de vlamme kan verslinden,
 En licht een vlaag van felle winden,
 Of donderbui ter neder slaat?
 Verdient het beter naam te draagen,
 Als zich de ziele kan behaagen
 In aardse hoogheid, staat, en eer,
 Door 't flinks geval licht om te wroeten,
 Dat kroon en ryksstaf treed met voeten,
 En troonen werpt ter aarde neêr?
 Vermag men 't beter naam te geeven,
 Als 't hert, van dwaaze lust gedreeven,
 De weelde kiest voor 't hoogste goed,
 Die, zelf in 't midden van 't genieten,
 Haar' minnaars dikmaal kan verdrieten,
 En keert op 't lest in bitter roet?
 Is beter naam hier voor te vinden,
 Wanneer een mens vertrouwt op vrienden,
 Die, wyl de wind van voorspoed waait,
 Hem gunst en hulpe biên, en eeren,
 Doch morgen licht den rugge keeren,
 En vlieden, als het lot zich draait?
 Word beter naam hier voor verkooren,
 Als 't hert wat groots zich stelt te vooren
 Op schoonheid, en verstand, en kracht,
 Door ziekte en pynelyke vlaagen,
 Of ander toeval licht ondraagen,
 En jammerlyk te niet gebragt?
 Is beter naam hier op te voegen,
 Wanneer men scheidt zyn vergenoegen,
 En roemt, en steunt op eenig goed,
 Dat, zo 't al byblyft in dit leven,
 In 't eind nochtans den mens begeeven,

En eens vooral verlaaten moet?
Neen, dat is recht op 't water bouwen.
En ach! hoe zal dit elk berouwen,
Die hand aan deeze dwaasheid slaat,
Wanneer die losse vloed ten leste,
Met al, wat daar zyn waan op vestte,
Geheel verdwynt en t'ondergaat!
Ach neen, verdoolde, laat u raaden
Tot beter overleg en daaden,
Om eindelooze smert te ontvliên.
Ontsluit, ontsluit eens recht uwe oogen,
Om uw verkeerd en schaadlyk poogen
In 't bouwen op den stroom te zien.
Maakt wyselyk een huis te stichten
Op eenen rotssteen, die van zwichten,
Van wyken noch van wanken weet;
Dat 's God, zyn woord, en zyn' genade,
Die zyn' beminden komt te stade,
En trouw verzelt in lief en leed.
Zo hebt gy geen gevaar te schroomen,
Schoon hagel, regen, winden, stroomen
Slaan tegen uwe wooning aan.
Zo staat uw huis op vaste gronden,
En blyft in 't onweêr ongeschonden,
Dat eens de waereld doet vergaan.

Het 1ste ZINNEBEELD.*Let op het einde.*

Want hy ziet, dat de wyze sterven, dat te zaamen een dwaas en onvernuftige omkomen, en hun goed anderen nalaaten. Psal. XLIX. II.

Wiens wan in zyne hand is, en zal zynen dorsvloer doorzuiveren, en zyne tarw in zyne schuur te zaamenbrengen, en het kaf met onuitbluffelyk vuur verbranden. Matth. III. 12.

Op

Op het 1ste ZINNEBEELD.

De maaijer gaat door 't veld met koorenaaren ,
 Uit last van zynen heer ,
 En slaat het alles neêr ,
 En weet van geen verschoonen , noch van spaaren.
 Of hier en daar noch aaren staan te bloeijen
 Op hunnen groenen steel ,
 Wyl de and'ren , ryp en geel ,
 Geraakt zyn tot volkomenheid door 't groeijen ;
 Of zommigen zich boven de and'ren heffen ;
 De kloeke maaijer ziet
 Op 't een of 't ander niet ,
 Maar maakt het met zyn' fikkel al te treffen.
 Daar leggen rype en groene tegen de aarde ,
 Daar leggen groot en klein ,
 Gemengeld onder een ,
 All' t'zaam voor 't oog van een' gelyke waarde.
 Maar als men eens die zelve koorenaaren
 Ten dorsvloer ziet gebragt ,
 Dan zal zich onverwacht
 Een groot verschil voor de oogen openbaaren.
 Een groot verschil , niet wat 'er hoog verheven ,
 Of laag stond op het veld ;
 Maar wat 'er , welgesteld ,
 De meeste vrucht tot voedsel uit kan geeven :
 Een groot verschil , als 't graan met wakk're handen
 Gebragt word in de schuur ,
 Terwyl men door het vuur
 Den leêgen halm en 't onkruid laat verbranden.
 Gy alle , die , benevens my gebooren
 Uit vader Adams zaad ,
 Op 't veld als kooren staat ,

Ziet hier het beeld van 't lot, voor elk beschooren.
 Een maaijer, niet te ontworft'len noch te myden,
 Gelaft van hooger hand,
 Gaat steeds door 't koorenland
 Der waereld heen, om alles af te snyden.
 't Zy de aaren hier als ryp zyn aan te merken
 In ouderdom en deugd,
 Of in hun eerste jeugd
 En vroegen bloei van leestyd en goê werken;
 Het zy ze hoog door tydlyk voordeel praalen
 Verr' boven and'ren heen;
 Het zy ze, maar gemeen,
 Of laag van stand, dat aanzien niet behaalen;
 Dit alles is den maaijer om het even,
 Die geen verschil van staat
 Noch wasdom gadeslaat,
 Maar volgt den last, hem van zyn' Heer gegeven.
 Zo stort het al door zyne hand ter aarde,
 En legt in 't zwarte graf
 All' de onderscheiding af,
 Die eertyds zo veel stryd en moeite baarde.
 De leêge, en groene, en rype koorenaaren,
 De halmen, die voor 't oog
 Zich toonden laag en hoog,
 Doet eene slag van zynen fikkel paaren.
 En of zich hier een mens wilde onderwinden
 Te schiften groot en klein,
 En ryp en groen van een,
 Die zou gewis zich haast bedroogen vinden.
 Maar op den dag, die voor het staande kooren,
 En alles, wat weleer
 De maaijer floeg ter neêr,
 In 's Landheers raad ten dorstyd is beschooren,
 Zal een verschil, zo groot, zo machtig, blyken,

Gelyk het onderscheid,
Dat licht en donkerheid,
Dat zoet en zuur doet van elkander wyken.
Dan geld 'er niet, wat hier als iet uitsteekend,
Door rykdom, eer, en staat,
Door schoonheid van gelaat,
Door fyn verstand, en sterkte, wierd gerekend:
Dan geld 'er niet, wat eens begon te bloeijen;
Maar wat tot aan het end
Zyn' zorg heeft aangewend,
Om, als een graan, tot rypheid op te groeijen.
Dit zal op 't klaarst die dorsvloer van 't gerichte,
Dat zonder aanzien gaat,
En alles weegt naar maat
Van billykheid, ontdekken voor 't gezichte.
En wat 's 't gevolg van zulk een openbaaren?
De groote Landheer doet
Het graan, dat ryp en goed
Bleek op de proef, in zyne schuur vergaëren.
Maar alles, wat hier ledig wierd bevonden,
Of niet tot rypheid kwam,
Word tot de felle vlam,
Die eeuwig blaakt, al teffens weggezonden.
O wigtig stuk, wel waardig te overweegen!
Ach dat in onze ziel
Uw beeld zo krachtig viel,
Dat nimmer iets het merk daar uit kon veegen!
Wat zou dat een' hervorming van gedachten,
En overleg, en daân,
In 't herte doen ontstaan,
Om 't waare heil met iver naar te trachten!
Hoe zou ons dat de waereld doen versmaaden,
Met all' haare idelheên,
Te dwaaslyk aangebeên,

Doch

Doch machteloos om zielen te verzaaden!
 Ja, Broeders, die, benevens my gebooren
 Uit vader Adams zaad,
 Op 't veld als kooren staat,
 Stelt uw gezicht dit denkbeeld steeds te voeren.
 Laat u gestaåg voor 't oog der ziele zweeven,
 Hoe eens des maaijers hand,
 Al wat op 't koorenland
 Der waereld groeit, den fikkel-flag zal geeven.
 Bedenkt gestaåg, hoe dan de dwaaze en wyze,
 Bedenkt hoe arm en ryk
 Dan beide staan gelyk,
 Hoe vorst en slaaf zyn even hoog van pryze.
 Denkt om het uur, dat all' de koorenaaren,
 In 't maaijen lotgemeen,
 Weêr scheiden zal van een,
 Tot eeuwig wel, of eeuwig kwaalyk vaaren.
 Zo leert gy zien, hoe dwaas het zy, op leuren
 En idel waerelds goed
 Te draagen eenen moed,
 Of iemand meer dan anderen te keuren.
 Zo leert gy zien, hoe dwaas het zy, te jaagen
 Naar weelde, schat, en eer,
 En wat op aarde méer,
 Gelyk iet schoons, de ziele kan behaagen.
 Zo leert ge alleen met alle uw' krachten poogen,
 Dat ge, als een vruchtbaar graan,
 Met deugden ryk gelaân,
 Verschynen moogt voor uwes Heeren oogen.
 Zo hebt ge in 't eind geen ongeval te schroomen,
 Maar ziet u 't lot bereid
 Door Gods barmhertigheid,
 Om in de schuur van 't eeuwig wel te komen.

N A R E D E N.

Staa ftíl, Aanschouwer, die dit plaatwerk hebt doorkeeken ;
 Staa ftíl, ô Leezer, die doorzien hebt elk gedicht ;
 Wy willen noch een woord tot afscheid met u spreken :
 Een woord, dat dienen zal tot uw en ons bericht.
 Wy onderhielden u met veelerhande stoffen,
 Om u, als ons, te zyn tot nut en goede leer.
 Bevind ge in eenig stuk de zaak niet wel getroffen,
 Zet dat, als niet gezegd, aan uwe zyde neêr.
 Zet dat op rekening van 't menslyk onvermogen,
 Dat, wyl de ziel hier leeft bekleed met vlees en bloed,
 In dingen van gewigt haar dikmaal schemeroogen,
 En 't voorgestelde wit onkundig missen doet.
 Maar hebt gy hier zomtyds ook zaaken zien ontvouwen,
 (Gelyk zich ons gemoed met deeze hoope vleit)
 Die, op den toets gebragt, de proeve kunnen houwen,
 Bewyft daar voor, niet ons, maar God, uw' dankbaarheid.
 Van hem moet alle gaave en goede gifte daalen :
 En, zal verstand en pen naar waarheid zyn gericht,
 Het licht van zynen geest moet onzen geest bestralen,
 En dryven hem gestaág de nevels van 't gezicht.
 Dit kan ons op 't gelei van wyze reden leeren,
 Dat, als een sterfeling iets goeds bedreeven heeft,
 De lof en eer daar van tot hem moet wederkeeren,
 Die aan de goede wil ook al 't vermogen geeft.
 Doch is hier 't werk gedaan? En zullen wy 't by schryven,
 By dichten, tekenen, en etsen tot vermaak,
 Zult gy 't by enkel zien en leezen laten blyven,
 Of 't bloote vonnis naar de waarde van de zaak?
 Dan hadden wy vergeefs gemaald, gedicht, geschreeven;
 Dan had gy vruchteloos geleezen, en gezien;
 Dan zouden wy, voor 't goed, ons uit genaê gegeeven,
 De schuldige eere niet aan onzen Schepper biên.

De huisheer heeft vergeefs de tafel doen bereiden,
 De disknecht zonder vrucht zyn' moeite en zorg besteed,
 Wanneer de gasten slechts hun oogen laten weiden
 Op ider disgerecht, en niemand daar van eet.
 Maar zal de huisheer zyn beoogde wit beraaken,
 De tafeln knecht zyn' vlyt en arbeid zien geboet,
 't Gezelschap dient de spys te nuttigen, te smaaken,
 Te maalen, dat ze in 't lyf verkeere in sap en bloed.
 Denkt, dat gy hier met ons ter tafel hebt gezeten,
 Met veelerhande spys verzien, door ons bereid,
 Maar die, indien wy niet met graagte daar van eeten,
 Ons geensins dienen zal tot vrucht en nuttigheid.
 Wat is dat eeten? 't Goed te sluiten in gedachten,
 Gelyk Maria deed, op dat men 't steeds onthouw'.
 Wat noch? 't Bewaarde goed daadvaardig te betrachten.
 Met onvermoeide vlyt en onbezweeken' trouw.
 En lyd het in ons hert noch eenig overweegen,
 Of 't aan die oefening met lust en ernst zal gaan?
 O neen; ons legt te veel, te veel hier aan gelegen:
 Ons heil in deezen tyd en namaals hangt 'er aan.
 Door deeze, en anders niet, kan hier de ziel verwerven
 Eene ongestoorde rust en vrede van gemoed.
 Door deeze, en anders niet, kan elk hierna beërven
 Den opgehangen prys van 't zalig hemels goed.
 En ô! wat is in 't een en 't ander al beslooten!
 Wat ziet zich hier een mens, die vree bezit in 't hert,
 Een' rykdom, een vermaak, een' wellust toegevlooten,
 Bevryd van ongeneugte, en kwelverdriet, en smert!
 Die hoeft van bange vrees te beeven noch te schrikken,
 't Zy felle donderbui, of bulderende wind
 De gantse waereld uit haare assen dreigt te wrikken;
 't Zy pest of hongersnood by duizenden verslind;
 't Zy land, en volk, en vee verzinkt in hooge vlooden;
 't Zy haat en nyd alom een' reeks van plaagen zaait;

Het

Het zy de zeifen van den oorlog, aan het woeden
 Door zucht tot hooger staat, een' oogst van lyken maait.
 Zyn hert, met God vereend, van alle zorg ontladden,
 Terwyl het hier door hoop in de eeuwigheid verkeert,
 Kan onophoudelyk in zoet genoegen baaden,
 En blyft in eenen stand, dien nimmer toeval deert.
 Maar wat is dit, by 't geen hem namaals is beschooren,
 Dan kleine druppels by den grooten oceaen?
 Wanneer hy, ingeleid in 't hoogste choor der chooren,
 Verheerlykt voor Gods troon in 't blinkend kleed zal staan:
 Wanneer hy God zal zien met opgehelderde oogen;
 Met Jezus zonder eind regeeren op zyn' troon;
 Met aller Eng'len rei doen galmen 's hemels boogen,
 Tot lof van God en 't Lam, op onnavolgb'ren toon;
 Met de oude Vaderen, en Vorsten, en Profeten,
 En aller vroomen tal, op heuchelyke wys
 Aan 's Heilands bruiloftsdis 't gezegend Manna eeten,
 En 't ooft van 's levens boom in 't zalig Paradys.
 O dubb'le staat van heil! waar zweeven onz' gedachten
 Op 't overweegen van uw' waardigheid niet heen!
 Verftand, en hand, en pen bezwyken, wyl zy trachten
 Slechts eene flaauwe schets van uw geluk te ontleên.
 Om dat in rechten stand voor de oogen af te maalen,
 Wierd minder niet vereist, dan een der hemelboên,
 Wierd minder niet vereist, dan 't goud der zonnestralen,
 En noch was 't zonder glans by uw oneindig schoon.
 O dubb'le staat van heil! wie zoude u niet verkiezen?
 Niet minnen, en met ernst naar uw' genieting staan?
 Wie zoude hier om u niet willig al verliezen?
 Niet willig 't zwaarste werk en lyden ondergaan?
 Al wierd ons opgelegd, alle onze levensdagen
 Te kruipen over de aarde op veeler dieren wys;
 Al moest men gras en hooi, gelyk de beesten, knaagen,
 Of 't lichaam stadig voên met noch geringer spys;

Al moest men jaaren lang in mufte kerkers kwynen
By grouwzaam ongedierte in eindloozen nacht,
Al stond men steeds ten doel voor de yfelykfte pynen,
Die ooit de wreedheid in haar' raazerny bedacht;
't Zou al, op een gehoopt, niet in het minfte haalen
By 't zoet der vreugde, dat in uw' bezitting leit;
Een zoet, dat, gants volmaakt, geen einde kent noch paalen,
Dan 't ongemeeten ruim der eindlooze eeuwigheid.
O Zielen, die u voelt geraakt en overwonnen
Van lust naar zulken ftaat, de weg is u ontdekt.
Welaan, welaan, met vlyt een' kloeken loop begonnen,
En trouw daar in volhard, zo lang uw leven ftrekt.
Wy willen nevens u langs de eigen' paden ftreeven,
Op dat wy hier met u verkrygen 't zelve goed;
Op dat we, als vrienden, eens in Gods paleis verheven,
Te zaamen deelen in 't genot van 't eeuwig zoet.
De Hoogfte, die, van zucht tot ons geluk bewoogen,
Ons riep in zynen Zoon tot heerlykheid en deugd,
Verfterke ons uit genaë met Goddelyk vermogen,
En leide ons by de hand naar 't zalig ryk van vreugd.

INHOUD EN BLADWYZER

D E R

Z I N N E B E E L D E N .

I. Een mens naar boven ziende, en met de hand naar beneden wyzende.	2
II. Een mens, die zyn aangezicht naar het licht, en den rug naar de schaduw keert.	6
III. Een reiziger, in eene vermaaklyke plaats zich vergeetende.	10
IV. Een wandelaar, voor eene rivier staande, en schroomende over de brug te gaan.	14
V. Een mens, die zyn kleed aan eens anders lyf beziet, of 't wel gemaakt zy.	18
VI. Vliegen, zich in de kaars verzengende.	22
VII. Kinderen, vluchtende voor 't keffen van een jong hondje.	26
VIII. Beelden in Was gedrukt, door de zon versmeltende.	30
IX. De Maanverduistering.	34
X. Een mens, uit verscheidene spyzen eene kiezende.	38
XI. Een mens, die eenen dwaas vleit.	42
XII. Een mens, die op eenen berg klimt, en een die van de hoogte afdaalt.	46
XIII. Een mens, buiten 't huis de maan en sterren beschouwende.	52
XIV. Een man, die een gebreklyk paard koopt om zyn sierlyk dekkleed.	56
XV. Een zang- en speel-meester, die anderen wil onderwyzen, zonder zelf mede te zingen of spelen.	60
XVI. Een koopman, in storm zyne goederen in zee werpende.	64
XVII. Een mens, met geld enz. belaadend, door eenen weg vol roovers gaande.	70
XVIII. Een reiziger, op eenen vermaaklyken, doch gevaarlyken byweg geraakt, door overval van storm te rug gedreeven.	76
XIX. Eene kool, door den blaasbalg ontvonkt.	80
XX. Een mens, die eenen steen perst, om honig of oli daar uit te trekken.	84
XXI. Een koning met zyn hofgezin te voet gaande, en zyn knecht te paard rydende.	88
XXII. Een oud man, by eenen koning eenig ampt verzoekende.	92
XXIII. Vogelen, met vermaak graan eetende onder 't net des vogelvangers.	98
XXIV. Groene halmen, schoon voor 't oog, maar van binnen ledig.	102
XXV. De zon, door een beschilderd glas schynende.	106
XXVI. Een man, zyne huisgenooten kastydende, terwyl anderen op straat gelyke mislagen bedryven.	110
XXVII. Een beeld, kostlyk versierd, en omgedraagen.	114
XXVIII. Een paard, zynen beryder ter aarde werpende.	118
XXIX. De Landkaart.	122
XXX. Moeylyke dingen, door iver uirgevoerd.	126
XXXI. Een kranke en gewonde, hun kwaalen aan de geneesmeesters ontdekkende.	130
XXXII. De kermiskraam.	134
XXXIII. Een stier, in 't midden der jaegers, met veele schichten getroffen.	140
XXXIV. Een oud man, als een kind, in de loopwagen.	144
Ee 3	XXXV.

INHOUD EN BLADWYZER.

XXXV. Een gevangen mens , naar vryheid verlangende.	148
XXXVI. Eene moeder , haar kind in gevaar ziende.	154
XXXVII. Een kind , met eenen hond speelende , ten laatste daar van ge- beeren.	158
XXXVIII. Eene rivier , zich in de zee uitstortende.	162
XXXIX. Een vogel , uit den strik geholpen.	166
XL. Een put , waar uit veel geschept word , en die goed water geeft : en een , die stil staat , en stinkt.	170
XLI. Het kind , vervaard voor den bullebak.	174
XLII. Het vogelhok.	178
XLIII. Eene donkere wolk , voor de zon geschooven.	182
XLIV. Volle koornaaren , nederwaarts hangende.	188
XLV. Een hond , zynen meester om spyze vleijende.	192
XLVI. Een schipper , by tyds zeil minderende.	196
XLVII. Mensen , die eene kleine waterader zien , en naar den oorsprong zoeken.	200
XLVIII. Eene kaars , door den wind uitgeblaazen.	204
XLIX. Een mens , die op een stroomend water wil timmeren.	208
L. Hooge en laage koornaaren , te gelyk afgemaaid.	212

Te AMSTELDAM,
Ter Drukkerye van JOANNES KRELLIUS,
in de Laurierstraat.